

ΤΕΙ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΣΕΦΕ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΤΡΟΦΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ
ΔΑΛΓΙΤΣΗ ΝΕΚΤΑΡΙΑ
ΤΖΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΝΤΟΒΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙ 2001

872 2
872 2
872 2

872

872 2

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Πρόλογος

Τα μουσεία 1

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1. Ορισμός του Μουσείου..... 4

1.2 Η ιστορία των Μουσείων 8

1.3 Τύποι Μουσείων 11

1.4 Τα Μουσεία και ο Τουρισμός 13

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ MARKETING ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

2.1 Τα Μουσεία είναι για τους ανθρώπους 19

2.2 Γιατί ο κόσμος δεν πάει στα Μουσεία 22

2.3 Η λειτουργία των Μουσείων μέσα σε μια ανταγωνιστική
«Πνευματική Αγορά»..... 26

2.3.1. Κατανοώντας την αγορά 28

2.3.2. Πληροφορία της αγοράς 29

2.3.3. Σχεδιάζοντας την έρευνα αγοράς..... 30

2.3.4. Εκτελώντας την έρευνα αγοράς 33

2.3.5. Έρευνες αγοράς 34

2.3.6. Ερευνώντας τους ανταγωνιστές 36

2.3.7. Ανάλυση της αγοράς 37

2.3.8. Ερευνώντας τους χρήστες του Μουσείου..... 37

2.3.9. Παραδείγματα έρευνας 41

2.4. Το Μάρκετινγκ του Μουσείου 43

2.5. Τρόποι και μέσα διαφήμισης και δημοσιότητας 48

2.6. Τα μουσεία και άνθρωποι με αναπηρίες 51

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

3.1 Πολιτισμός και Οικονομία	55
3.2 Προστασία και ανάπτυξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς	58
3.3. Μερίδιο ανάπτυξης της πολιτιστικής υποδομής της χώρας μας απ' το πακέτο Ντελόρ II.....	61
3.4. Σύντομη αναφορά στην «εξόριστη ελληνική ομορφιά».....	64
3.5 Ο «Τιμοκατάλογος» της Ευρώπης και η σύγκριση με την Ελλάδα	67
3.6. Κατάλογος των Μουσείων της περιοχής της Αττικής	74
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	83

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Κατάλογος Ελληνικών Μουσείων και Εφοριών
2. Στατιστική κίνηση των Ελληνικών Μουσείων για τα έτη : 1994 – 1998
3. Στατιστικά αρχαιολογικών χώρων και μνημείων. (πίνακες 1 – 12)
4. Δαπάνες έργων που έχουν εκτελεστεί σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους 1994-1997.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

Τα μουσεία ως πολιτιστικό φαινόμενο έχουν μεγάλη ιστορία. Η αξία τους έχει μεταβληθεί διαμέσου του χρόνου καθώς οι πολιτικές και πολιτιστικές αξίες έχουν αλλάξει και αναπτυχθεί. Σήμερα τα μουσεία μπορούν να παίξουν κυρίαρχο ρόλο στην πολιτιστική και οικονομική ζωή μιας χώρας και στην ευημερία της. Σαν σύνολο, οι συλλογές τους αποτελούν μια μοναδική πηγή πληροφόρησης για τα επιτεύγματα και την πρόοδο μιας χώρας, καθώς και για την ιστορική της εξέλιξη. Τα μουσεία ως μέρος της συλλογικής μνήμης αξίζουν την υποστήριξή μας για τα πολλαπλά οφέλη που προσφέρουν. Οι εργαζόμενοι στα μουσεία έχουν ιδιαίτερη ευθύνη ως θεματοφύλακες αυτής της μνήμης. Χωρίς τη μνήμη μας δεν μπορούμε να προχωρήσουμε στο μέλλον.

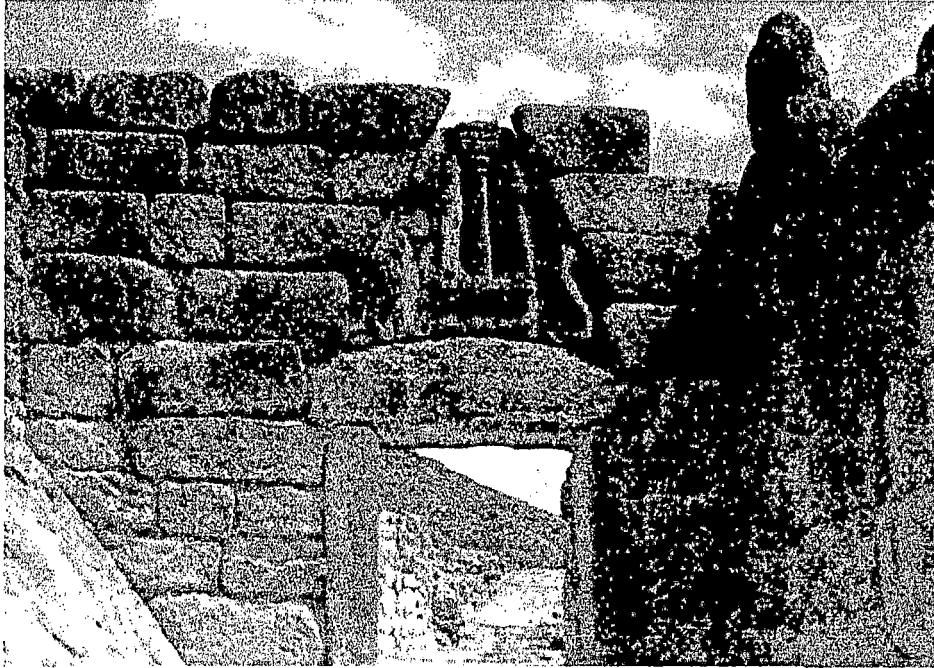
Οι προσφερόμενες υπηρεσίες διαφέρουν από χώρα σε χώρα, το ίδιο ισχύει και για το επίπεδο της διαχείρισης των συλλογών, την ποιότητα του μανάτζμεντ και τις υπηρεσίες προς τους επισκέπτες των μουσείων.

Είναι αναγκαίο σε κάθε χώρα τα μουσεία να λειτουργούν στο πλαίσιο μια εθνικής πολιτικής. Η ανάπτυξη και η διανομή των μουσείων, οι πόροι και η ποιότητα των υπηρεσιών, πρέπει να συζητηθούν πάνω σε μια οργανωμένη επιστημονική βάση.

Η Πολιτεία θα πρέπει να υποστηρίζει τα μουσεία, όσον αφορά τους επαρκείς πόρους για αποτελεσματικά εκπαιδευτικά προγράμματα, για σωστή συντήρηση και διαχείριση των συλλόγων, για υψηλής ποιότητας εγκαταστάσεις και προσπάθεια προσέλκυσης επισκεπτών με σύγχρονα προγράμματα μάρκετινγκ. Όλα αυτά είναι απαραίτητα αν πρόκειται να αναπτυχθούν τα μουσεία προς όφελος της χώρας και των πολιτών. Ένας δυνατός και βιώσιμος κλάδος μουσείων, είτε δημόσιος, ιδιωτικός ή και τα δύο, μπορεί να προσφέρει τεράστια οφέλη, πολιτιστικά, οικονομικά και πολιτικά. Το κύρος και γόητρο πολλών χωρών μετράται σήμερα με το πόση σημασία δίνουν στη πολιτιστική τους κληρονομιά. Ο διεθνής τουρισμός και τα εκτεταμένα οικονομικά οφέλη που αυτός φέρνει, αποτελούν τον κύριο λόγο για τις αυξανόμενες επενδύσεις σε μουσεία και παραμυθηρά πολιτιστικά ιδρύματα παγκοσμίως. Η αυξανόμενη σημασία που δίνεται, στην εθνική και τοπική ταυτότητα, όπου τα μουσεία

μπορούν να αντικατοπτρίζουν αντικειμενικά τις αλλαγές αλλά και την συνέχεια, στις παραδοσιακές πολιτιστικές αξίες, είναι ζωτικής σημασίας για την παραπέρα ανάπτυξη των μουσείων. Τα μουσεία μπορούν να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στην τοπική κοινωνία, προσφέροντας την αίσθηση της ταυτότητας και της ιστορίας ενός τόπου με δεδομένο τις ραγδαίες και πολλές φορές επώδυνες πολιτιστικές μεταβολές που συμβαίνουν σε πολλές χώρες, τα μουσεία μπορούν να προσφέρουν μια πολύτιμη βοήθεια στην κατανόηση της συνέχειας με το παρελθόν και το παρόν, και να αποτελέσουν ένα εφαλτήριο για το μέλλον.

Εκατομμύρια άνθρωποι σ' όλο τον κόσμο επισκέπτονται μουσεία κάθε χρόνο, και ο αριθμός των μουσείων αυξάνεται καθημερινά, δεδομένου ότι είναι εξαιρετικά δημοφιλή πολιτιστικά ιδρύματα.

Αργολίς
Η Πύλη των Λεόντων στις Μυκήνες

Ρυτό από την Κνωσό
σε σχήμα κεφαλής ταύρου

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 Ορισμός του Μουσείου

Μερικοί ορισμοί του μουσείου όπως εκφράζονται από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα, από διεθνείς ενώσεις και συμβούλια:

Α) Στην Αρχαία Ελλάδα σήμαινε, τόπος αφιερωμένος στις Μούσες, όπως βουνό, λόφος, άλσος, ιερό.

ΒΟΥΝΟ : Πρώτο μουσείο ήταν τα Πιέρια Όρη, όπου πίστευαν ότι κατοικούσαν οι μούσες (πιέριδες) απ' όπου πήγαν και εγκαταστάθηκαν στον Ελίκωνα .

ΛΟΦΟΣ : Λόφος αφιερωμένος στις μούσες ήταν αυτός που βρίσκεται απέναντι από την Ακρόπολη της Αθήνας με το μνημείο του Φιλοπάππου γνωστός και σαν Έλοφος Μούσα.

ΑΛΣΟΣ : Τόπος, όπου καλλιεργούνται τα γράμματα και οι τέχνες κλειστό δηλαδή ή υπαίθριο δικαστήριο όπου κατά την αρχαιότητα δίδασκαν οι φιλόσοφοι κάτω από την προστασία των μουσών και ονομαζόταν «χωριό των

Μουσών» και «Τέμενος των Μουσών». Τέτοια Μουσεία ήταν π.χ. η Πυθαγόρειος, η Αριστοτέλειος σχολή κ.α.

ΙΕΡΟ : Οικοδόμημα μέσα στο οποίο φυλάγονταν μέσα σε προθήκες έργα τέχνης ή συλλογές φυσικών ή τεχνιτών αντικειμένων.

Β) Σήμερα ονομάζεται ένα ίδρυμα που έχει σκοπό την συγκέντρωση και την διατήρηση συλλογών έργων τέχνης, διαφόρων αντικειμένων και προϊόντων, συλλογών φυσικής ιστορίας ή ιστορίας τεκμηρίων. Τα μουσεία αυτά μαρτυρούν τον πολιτισμό μιας μεγάλης ιστορικής περιόδου ή το πολιτιστικό επίπεδο μιας συγκεκριμένης χώρας και αποτελούν τους ισχυρότερους μαγνήτες τουριστικού ρεύματος.

Γ) Ο ορισμός του ICOM (Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων, International Council of Museums).

«Ένα μη επικερδές, μόνιμο ίδρυμα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της εξέλιξής της, και ανοιχτό στο κοινό, που αποκτά, διαφυλάσσει, ερευνά, επικοινωνεί και εκθέτει, για τους σκοπούς της μελέτης, της εκπαίδευσης και της ευχαρίστησης, της υλικής μαρτυρίας του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του».

Δ) Ο ορισμός της Ένωσης Μουσείων (Ηνωμένου Βασιλείου) :

«Το μουσείο είναι ένας θεσμός που συλλέγει, καταγράφει, διατηρεί, εκθέτει και ερμηνεύει την υλική μαρτυρία και την συνδεδεμένη πληροφόρηση για το γενικό καλό».

Ο «θεσμός» υποδηλώνει ένα εθιμοτυπικό ίδρυμα που έχει ένα μακροχρόνια σκοπό. Το «συλλέγω» περιλαμβάνει όλα τα μέσα της απόκτησης. Το «καταγράφω» τονίζει την ανάγκη της αρχειοθέτησης. Το «διατηρώ» περιλαμβάνει όλες τις απόψεις της διαφύλαξης και της ασφάλειας. Το «εκθέτω» επιβεβαιώνει την προσδοκία των επισκεπτών ότι θα είναι σε θέση να δουν τουλάχιστον μια αντιπροσωπευτική επιλογή των αντικειμένων των συλλογών. Το «ερμηνεύω» πάρθηκε για να καλύψει τόσο διαφορετικά πεδία όπως της επίδειξης, της εκπαίδευσης, της έρευνας και της έκδοσης. Το «υλικό» υποδηλώνει κάτι που είναι χειροπιαστό, ενώ το «Μαρτυρία» εγγυάται την αυθεντικότητα του σαν το «αληθινό πράγμα». Το «συνδεδεμένη πληροφόρηση» αντιπροσωπεύει τη γνώση που αποτρέπει ένα μουσειακό αντικείμενο να είναι μονάχα ένα μιμιπελό και επίσης συμπεριλαμβάνει όλα τα αρχεία που σχετίζονται με την προηγούμενη ιστορία του, την απόκτηση και τη μεταγενέστερη χρήση. Το «για το γενικό καλό» είναι σκόπιμα ανοιχτό και

επιδιώκει να αντικατοπτρίσει την τωρινή σκέψη, τόσο μέσα στο επάγγελμά μας, όσο και έξω από αυτό, όπου τα μουσεία είναι οι υπηρέτες της κοινωνίας.

Ε) Ο ορισμός της Αμερικανικής Ένωσης

«Ένας μόνιμος μη-επικερδής, καθιδρυμένος θεσμός, που δεν υπάρχει πρωταρχικά με το σκοπό να διεξάγει προσωρινές εκθέσεις, απαλλαγμένος από ομοσπονδιακούς και κρατικούς φόρους εισοδήματος, ανοιχτός στο κοινό και διοικούμενος στα πλαίσια του κοινού ενδιαφέροντος, για το σκοπό της διαφύλαξης και της διατήρησης, της μελέτης, της ερμηνείας, της συνάθροισης και της έκθεσης στο κοινό ώστε να διαπαιδαγωγείται και να ευχαριστιέται με αντικείμενα και δείγματα εκπαιδευτικής και πολιτιστικής αξίας, συμπεριλαμβανομένου καλλιτεχνικού, επιστημονικού (είτε έμψυχου ή άψυχου) ιστορικού και τεχνολογικού υλικού».

Τα μουσεία, έτσι ορισμένα, θα περιλαμβάνουν βοτανικούς κήπους, ζωολογικά πάρκα, ενυδρεία, πλανητάρια, ιστορικές οργανώσεις και ιστορικούς οίκους και αξιοθέατα που θα πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις.

1.2 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Τα μουσεία είναι τα θησαυροφυλάκια της ανθρωπότητας. Εκεί αποθηκεύονται οι μνήμες των λαών, οι πολιτισμοί τους, τα όνειρά τους και οι ελπίδες τους. Είναι η ιστορία που έχει σχέση με την ζωή των αρχαίων λαών, ιδιαίτερα των Ελλήνων και των Ρωμαίων, που ο πολιτισμός τους ήταν ο γνωστότερος απ' όλους και αποτέλεσε το θεμέλιο του νεώτερου πολιτισμού, που στηρίχτηκε στην γλυπτική τη ζωγραφική, την αρχιτεκτονική και τα σχετικά ευρήματα. Αργότερα επεκτάθηκε και στον αρχαίο Αιγυπτιακό, Ασσυριακό, Περσικό κ.λ.π. πολιτισμό. Πριν από την ανάπτυξη των σύγχρονων μουσείων, διαφορετικές κοινωνίες είχαν διαφορετικούς τρόπους να διατηρούν αντικείμενα και συλλογές που θεωρούσαν σημαντικά. Στην αρχαία Ινδία, *chirashalas* ή πινακοθήκες ζωγραφικής, χρησιμοποιούντουσαν για εκπαιδευτικούς καθώς και για ψυχαγωγικούς σκοπούς, όπου οι πίνακες και τα γλυπτά παρείχαν μαθήματα ιστορίας, θρησκείας και τέχνης. Στην Ασία, τα πολύτιμα αντικείμενα τα τοποθετούσαν σε ναούς για φύλαξη, ενώ στην Ευρώπη οι ναοί διατηρούσαν όχι μόνο θησαυρούς, αλλά και άλλα αξιόλογα αντικείμενα, θρησκευτικής λατρείας. Σε πολλές κοινωνίες τοποθετούσαν φύλακες σε

αντικείμενα που ήταν πολύτιμα και σημαντικής αξίας για την κοινωνική ομάδα. Για παράδειγμα, στην περιοχή Cross River της Δυτικής Αφρικής, διόριζαν κάποιον γηραιότερο, για να αναλάβει την ευθύνη για κάποιες μάσκες (αντικείμενα ή κειμήλια που λατρεύονταν θρησκευτικά από την ομάδα-φυλή). Στην αυτοκρατορική Κίνα, οι συλλογές από πολύτιμους πίνακες ήταν τόσο πολύτιμες στην άρχουσα τάξη όσο είναι και στη Δύση σήμερα.

Τα σύγχρονα μουσεία ουσιαστικά ξεκίνησαν στην Ευρώπη το 17^ο αιώνα. Η πρώτη χρήση του όρου «μουσείο» στα Αγγλικά έγινε το 1682, περιέγραφε την συλλογή από παράξενα, σπάνια και εξωτικά αντικείμενα που ο ευγενής Elias Ashmole έδωσε στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Από τις ιδιωτικές συλλογές της άρχουσας τάξης των πλουσίων και των ευγενών, τα μουσεία έγιναν τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα που γνωρίζουμε σήμερα. Για τη χώρα μας βέβαια τα πράγματα είναι κάπως διαφορετικά, τουλάχιστον σε ότι αφορά τα πολύτιμα αντικείμενα των κλασικών χρόνων που συγκροτήθηκαν σε εκθέσεις και συλλογές ύστερα από ανασκαφική δουλειά σπουδαίων αρχαιολόγων, ελλήνων και ξένων σε συνεργασία με το ελληνικό κράτος, αλλά και κάτω από την

καθοδήγηση των γραπτών μνημείων των αρχαίων ελλήνων
συγγραφέων. Το πρώτο μουσείο στην Ελλάδα το ίδρυσε ο
Καποδίστριας στη Αίγινα.

1.3 ΤΥΠΟΙ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Ωστόσο, σήμερα τα μουσεία διαφέρουν κατά πολύ. Ποικίλλουν σε μέγεθος από τα μεγάλα διεθνή μουσεία όπως το Smithsonian Institution της Washington στο μικρότερο χωριάτικο μουσείο του ενός δωματίου. Διαφέρουν, επίσης, κατά πολύ στο σκοπό τους. Μερικά προορίζονται, αποκλειστικά, στο να ψυχαγωγούν και να διασκεδάζουν παραθεριστές, άλλα διατηρούν τα στοιχεία πάνω στα οποία στηρίζεται η επιστημονική έρευνα. Διαφέρουν στις συλλογές τους: από έντομα σε ιστορικά βιομηχανικά μηχανήματα, από αρχαία αγάλματα σε πολεμικά δείγματα, από μοντέρνους πίνακες σε επαναστατικές σημαίες. Διαφέρουν στο ποιός και πώς τα διοικεί. Διαφέρουν στο κοινό το οποίο επιδιώκουν να εξυπηρετήσουν.

Ένα πράγμα που κάθε μουσείο έχει κοινό με κάθε άλλο μουσείο είναι οι συλλογές. Οι οποίες ναί μεν είναι διαφορετικές, αλλά όπως πάντα υπάρχουν σαν περιεχόμενο των μουσείων. Γιατί εφόσον δεν υπάρχει συλλογή σαν αντικείμενο έκθεσης, παύει να υπάρχει και το μουσείο σαν χώρος με αντικείμενο και περιεχόμενο.

Μερικοί τύποι μουσείων είναι:

* Ταξινομημένα σε συλλογές:

- γενικά μουσεία
- γεωλογικά μουσεία
- αρχαιολογικά μουσεία
- επιστημονικά μουσεία
- μουσεία τέχνης
- στρατιωτικά μουσεία
- ιστορικά μουσεία
- βιομηχανικά μουσεία

- εθνογραφικά μουσεία
- κ.λ.π.
- μουσεία φυσικής ιστορίας

* Ταξινομημένα με βάση το ποιοί τα διοικούν:

- κρατικά μουσεία
- στρατιωτικά μουσεία
- δημοτικά μουσεία
- ανεξάρτητα ή ιδιωτικά μουσεία
- πανεπιστημιακά μουσεία
- εμπορικά επιχειρησιακά μουσεία

* Ταξινομημένα με βάση την περιοχή την οποία εξυπηρετούν:

- εθνικά μουσεία
- τοπικά μουσεία
- επαρχιακά μουσεία

* Ταξινομημένα με βάση το κοινό το οποίο εξυπηρετούν:

- εκπαιδευτικά μουσεία
- μουσεία γενικού κοινού
- ειδικά μουσεία

* Ταξινομημένα με βάση τον τρόπο με τον οποίο εκθέτουν τις συλλογές τους.

- παραδοσιακά μουσεία
- μουσεία ιστορικού οίκου
- υπαίθρια μουσεία

1.4 ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός σαν πρόθεση μετακίνησης είναι συνυφασμένος με την ιστορία του ίδιου του ανθρώπου.

Οι πρώτες ενδείξεις τουριστικών όρων καταγράφονται στην αρχαιότητα είτε ως θρησκευτικός τουρισμός είτε ως φυσική ανάγκη για κατάκτηση γνώσης και εξερεύνησης του αγνώστου.

Από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα διαμορφώθηκε το κατάλληλο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο, το οποίο επέτρεψε την πραγματοποίηση των πρώτων ταξιδιών με αποκλειστικό σκοπό την ψυχαγωγία. Με την πάροδο των χρόνων ο τουρισμός, σαν σύγχρονο κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο, μετεξελίχθηκε σε μια διεθνοποιημένη καθετοποιημένη οικονομική δραστηριότητα.

Ελληνικός τουρισμός : Ήλιος, Θάλασσα αλλά και τοπίο στην ομίχλη. Εμείς σαν λαός είμαστε φιλόξενος και φιλικός και η χώρα μας είναι πλούσια σε φυσικές ομορφιές και αρχαιολογικούς χώρους. Τι να πρωτοαναφέρει κανείς για την Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών. Τόσο το μεσογειακό της ζεστό κλίμα όσο και οι απέραντες ακρογιαλιές της γίνονται πόλος έλξης για εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο.

Μετά, τα πρώτα ευτυχημένα χρόνια του τουριστικού εμπορίου, οι αντιλήψεις σχετικά με τη χρήση των πολιτιστικών κληρονομιών, απλά ως πόλοι τουριστικής έλξης, άρχισαν να επανεκτιμούνται. Εν τω μεταξύ, πολλές βιαστικές ή πολλές φορές ανεύθυνες αποφάσεις έχουν παρθεί σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, που υπαινίσσονται τη θυσία των αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων και μουσείων στο μοναδικό σκοπό της τουριστικής κατανάλωσης. Η σημασία βέβαια της πολιτιστικής κληρονομιάς, είτε αυτή είναι κινητή είτε είναι ακίνητη, είναι τεράστια προκειμένου για την κατανόηση της σύγχρονης πραγματικότητας ενός ξένου έθνους, το οποίο ένας τουρίστας επισκέπτεται. Η συναίσθηση όμως ότι η πολιτιστική κληρονομιά του κάθε έθνους, συμπεριλαμβανομένων και των μουσειακών και μνημειακών πολιτιστικών χώρων, δεν θα έπρεπε να κακομεταχειρίζεται, στο βωμό της οικονομικής ανάπτυξης, είναι αναμφισβήτητη.

Δεν αρκεί μόνο να εργαζόμαστε προς τη χρήσιμη μεταβολή των αρχαιολογικών και φυσικών χώρων, πρέπει επίσης να αγωνιζόμαστε για τη διαφύλαξη και τη διατήρησή τους. Πρέπει να παρθούν προληπτικά μέτρα ώστε να εγγυηθούν την επιβίωσή τους

στο χρόνο και στο χώρο. Πρέπει να γίνουν εκστρατείες ώστε να ενημερώσουν τον πληθυσμό που ζει κοντά στους φυσικούς και αρχαιολογικούς χώρους. Και από τη στιγμή που μιλάμε για προστασία, η ίδρυση μουσείων αποτελεί το καλύτερο μέσο, όπου τα προϊόντα του πολιτισμού μας (κουλτούρας) θα προφυλαχθούν από τη λεηλασία και τον άπληστο επισκέπτη.

Θα ήταν πλασματικό και ανόητο να επιχειρήσουμε να αποκλείσουμε τους τουρίστες από τους τουριστικούς πόλους έλξης, όπως τα μουσεία, τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους. Πρώτα απ' όλα, γιατί αυτό θα υποδήλωνε τον περιορισμό του κοινωνικού ρόλου των μουσείων και εκείνου γενικότερα της πολιτισμικής και της φυσικής κληρονομιάς. Δεύτερον, γιατί ο τουρισμός είναι πράγματι μια προσφιλή πηγή αυξημένης υποστήριξης, για τα μουσεία και τα πολιτιστικά ιδρύματα.

Για να δημιουργήσουμε μια συμβατική σχέση μεταξύ της ανάγκης σωστής διαφύλαξης και χρήσης των πολιτιστικών και φυσικών κληρονομιών και του δικαιώματος των ανθρώπων να γνωρίζουν μέσω του τουρισμού άλλες χώρες, κοινωνίες και πολιτισμούς εκτός των δικών τους, απαιτείται η αναγνώριση των ποικίλων και κάπως συγκρουόμενων αναμεμιγμένων

συμφερόντων. Και αυτά βέβαια είναι α) αυτό της διαφύλαξης και της προστασίας των πολιτιστικών θησαυρών και β) αυτό της έκθεσης χάριν της οικονομικής ανάπτυξης.

Τελικά τα μουσεία και ο τουρισμός ως σύνολο δεν πρέπει να απομονώνονται, αλλά να θεωρούνται αναπόσπαστα κομμάτια στο σχεδιασμό της αναψυχής, στην ευρύτερη της έννοια, σ' ένα οικονομικό σκηνικό. Μια πιο ξεκάθαρη άποψη, θα μας βοηθήσει όχι μόνο στο να χρησιμοποιήσουμε καλύτερα τις υπάρχουσες πηγές ώστε να ευνοήσουμε τις κοινότητες και τα συμφέροντα τα οποία εξυπηρετούμε, αλλά επίσης στο να εκφράσουμε την υπόθεση της κατάκτησης άλλων σπανίων πηγών ώστε να ισχυροποιήσουμε και να εμπεδώσουμε τα μουσεία μας, που υπηρετούν τόσο καλά, το έθνος μας και τον πολιτισμό μας.

1.4.1 Προβολή του ελληνικού τουρισμού

Έχουμε ένα πλουτοφόρο τουρισμό που εξασφαλίζει συνάλλαγμα, συμβάλλει στην ανάπτυξη, εξασφαλίζει νέες θέσεις εργασίας. Σκοπός μας είναι η εξέταση της συμβολής των Μουσείων και η επίδραση του τουρισμού στην ανάπτυξη της

Ελληνικής Οικονομίας μέσα από τα πολλά και διαφορετικά μεταξύ τους προβλήματα.

Ο κλάδος του τουρισμού είναι ένας από τους πλέον σημαντικούς τομείς στην Ελληνική Οικονομία. Η συμβολή και η σημασία του τουρισμού για την Ελληνική Οικονομία προκύπτει από την παράθεση διαφόρων τουριστικών μεγεθών. Στην Ελλάδα ο τουρισμός συμβάλλει κατά 9,6% στο ΑΕΠ Ακαθάριστο εθνικό προϊόν, ενώ οι απασχολούμενοι στο τουρισμό σε περίοδο Αιχμής αποτελούν το 40,6% του ενεργού πληθυσμού, περίπου (600.000 άτομα). Σημαντικό ρόλο επίσης. Παίζει στην αύξηση του εθνικού μας εισοδήματος. Αυτό συμβαίνει λόγω εισροής συναλλάγματος από ξένους τουρίστες. Το θαυμάσιο κλίμα της πατρίδας μας και ο πλούτος των αρχαιολογικών μνημείων προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών. (Πάνω από 4 εκ. το χρόνο και πάνω από 900 εκ. δολάρια εισαγόμενο συνάλλαγμα).

Η τουριστική ανάπτυξη το σύγχρονο κόσμο απαιτεί όλο και περισσότερο χώρο για την επέκτασή της. Καταβάλλεται συνεχής προσπάθεια για την ανάπτυξη των συγκοινωνιών και η αύξηση και τελειοποίηση των τουριστικών εγκαταστάσεων, ώστε να εξασφαλίζεται η άνετη κίνηση και διανομή των τουριστών χωρίς

αύξηση των εξόδων, το ύψος των οποίων επιδρά στον αριθμό των τουριστών που έρχονται στην Ελλάδα και στην χρονική διάρκεια της διαμονής αυτών στην πατρίδα.

Σοβαρό εμπόδιο για την άνετη μετακίνηση των τουριστών, αποτελεί η στασιμότητα που παρατηρείται στην ανάπτυξη της συγκοινωνίας λόγω των εδαφικών ιδιομορφιών και των ποικίλων ορεινών εδαφών που υπάρχουν στη χώρα μας.

Εντούτοις, χρειάζεται ιδιαίτερη επιμονή στην ανάγκη βελτίωσης της κατάστασης, όχι μόνο στις μετακινήσεις από ξηρά, αλλά και βελτιώσεις λιμανιών, και ακτοπλοϊκών γραμμών, όπου η ανάπτυξή τους, θα επιλύσει προβλήματα όπως τη μικρή επιβατική και εμπορική κίνηση που παρατηρείται λόγω των πολλών και μικρών νησιών της χώρας μας.

Οι αεροπορικές συγκοινωνίες, αποτελούν ένα εξίσου σοβαρό τρόπο εισροής και μετακίνησης τουριστών όμως τα τελευταία χρόνια παρατηρείται συνεχή ανάπτυξη σ' αυτές.

Μουσείο Ακροπόλεως
Ανάγλυφο με παράσταση Αθηνάς σκεπτόμενης

2. ΤΟ MARKETING ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

2.1 ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Οι συμπεριφορές απέναντι στα μουσεία και οι προσδοκίες που οι άνθρωποι έχουν γι' αυτά αλλάζουν παγκοσμίως. Υπάρχει μια αυξανόμενη κριτική αντίληψη της «πολιτικής» φύσης των μουσείων και του ρόλου τους στη διατήρηση των πολιτιστικών αξιών της ελίτ ή των προνομιούχων ομάδων στην κοινωνία:

Με μεταβαλλόμενες πολιτικές δομές, οι διοικούμενες ή υποστηριζόμενες από το κράτος δραστηριότητες, επέρχονται κάτω από έντονη, δημόσια εξουχιστική έρευνα στα πλαίσια των ρόλων τους στην πολιτιστική μετάδοση. Ερωτήματα όπως, για ποιό πολιτισμό απεικονίζουν τα μουσεία και ποιός τον απεικονίζει για ποιόν, ακούγονται σε πολλές χώρες του κόσμου. Αυτός ο αντίλογος, με την αυξανόμενη συνειδητοποίηση της δυναμικής θέσης, που τα μουσεία και παρόμοιες δραστηριότητες έχουν στο να μεταδίδουν πολιτιστικές αξίες και πληροφορίες, είναι συναρπαστικός. Παρουσιάζει πολλές ευκαιρίες στα μουσεία για να ασχοληθούνε πιο άμεσα με τους χρήστες τους.

Οι χρήστες των μουσείων ζητούν ολοένα και μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής σ' αυτά. Αυτό αφορά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για τα μουσεία όπου στις σύγχρονες πολυπολιτιστικές κοινωνίες οι άνθρωποι ενδιαφέρονται ολοένα και περισσότερο στο να εκπροσωπούνται

κατάλληλα μέσα από τις εκθέσεις, τις συλλογές και τις βάσεις των δεδομένων. Οι χρήστες των μουσείων κάνουν δηλαδή ενεργή κριτική στο πώς θέλουν να δέχονται τις πληροφορίες και τις γνώσεις που παρέχουν τα μουσεία. Ο τρόπος και η ειλικρίνεια της παρουσίασης των ιστορικών δεδομένων έχει άμεση σχέση με την «πολιτική» φύση των μουσείων όπως αναφέραμε παραπάνω. Αφενός αυτό αφορά ιδιαίτερα μουσεία που είτε σιωπηλά είτε ρητά, αρνήθηκαν να παρέχουν ευκαιρίες για ισότιμη εκπροσώπηση στο παρελθόν. Αφετέρου ισχύει και για τους χρήστες μουσείων που τώρα επιδιώκουν μια πιο ενεργητική, συμμετοχική εμπειρία μέσω των επαφών τους με τα μουσεία. Το μεταβαλλόμενο ύψος των μουσείων και οι αλλαγές που αφορούν τις μεθόδους παρουσίασης με την εφαρμογή νέων τεχνολογιών, προκαλούν αυξημένο ενδιαφέρον για ενεργητικές εμπειρίες από τους χρήστες.

Δεν αρκεί πλέον για τα μουσεία να παρουσιάζουν συλλογές και πληροφορίες με έναν παθητικό τρόπο. Πρέπει να προκαλούν το ενδιαφέρον μέσω της ενεργού συμμετοχής του κοινού του και πάνω σ' αυτό να χτίσουν για να πετύχουν τους στόχους τους.

Οι διευθυντές μουσείων θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους χρήστες να ερευνούν και να ανακαλύπτουν τις συλλογές και τις υπηρεσίες των μουσείων μόνοι τους. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την παραδοσιακή αντίληψη που ισχύει ακόμα σε πολλά μουσεία, ότι δηλαδή η εξειδικευμένη γνώση υπάρχει μόνο στο μουσείο και οι χρήστες είναι απλώς παθητικοί δέκτες αυτών, που το μουσείο κρίνει ότι πρέπει να τους προσφέρει.

Αυτή η αυξανόμενη δημόσια ζήτηση για ανάμειξη και συμμετοχή στη «διαδικασία» εργασίας των μουσείων σημαίνει ότι τα μουσεία πρέπει να καταλάβουν το κοινωνικό και οικονομικό περιεχόμενο μέσα στο οποίο εργάζονται σ' ένα πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι στο παρελθόν. Ο,τι κάνει ένα μουσείο είναι τελικά για το γενικό καλό. Κατανοώντας τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες του κοινού, τις προτιμήσεις του και τις αντίπαθειές του, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις του. Τα μουσεία είναι για τους ανθρώπους, και το επιτυχημένο μουσείο αναγνωρίζει τις ευκαιρίες που η συμμετοχή και η ανάμειξη του κοινού μπορεί να φέρει στην εργασία του.

2.2 ΓΙΑΤΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΔΕΝ ΠΑΕΙ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

Πρόσφατα στο Λονδίνο, διεξήχθη μια σπάνια μελέτη των ατόμων που δεν επισκέπτονται μουσεία και τα συμπεράσματά της παρείχαν επαρκείς αποδείξεις ότι τα μουσεία πρέπει να επανεξετάσουν την εικόνα τους και την ανταπόκρισή τους στις απαιτήσεις της αγοράς εάν θέλουν να αυξήσουν τους επισκέπτες τους.

Το τελικό συμπέρασμα είναι το εξής:

Τα μουσεία παρουσιάζουν το παρελθόν με καθόλου ενδιαφέρον και συναρπαστικό τρόπο. Παρ' όλα αυτά, έχουν κάποιο αξιολογικό σκοπό, αυτό της συντήρησης και της επιμόρφωσης.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Μουσείων Λονδίνου ανέθεσε στην Mass Observation να διεξάγει μια έρευνα σχετικά με τις αντιλήψεις για τα μουσεία αυτών που συνήθως δεν τα επισκέπτονται. Ο σκοπός της έρευνας ήταν να επισημάνει τα εμπόδια, είτε φυσικά είτε ψυχολογικά, που αποθαρρύνουν τους Λονδρέζους από το να επισκέπτονται τα εθνικά και τοπικά μουσεία. Όσον αφορά τη μεθοδολογία της έρευνας, συνολικά διεξήχθησαν έξι ομαδικές συζητήσεις. Οι πέντε έγιναν με μη-χρήστες μουσείων και μια με σποραδικούς επισκέπτες. Την κάθε ομάδα αποτελούσαν έξι με οκτώ άτομα. Οι συζητήσεις όλες έγιναν μέσα στο ευρύτερο Λονδίνο και η σύνθεση των ομάδων ήταν τέτοια που εκπροσωπούνται όλες οι περιοχές του Λονδίνου. Σε αυτή τη μελέτη λήφθηκαν υπόψη όχι μόνο η ηλικία και το φύλο αλλά και συγκεκριμένες μειονοτικές ομάδες (όπως π.χ. εθνικότητα ή αναπηρίες), ώστε να βρεθούν ποιές είναι οι ιδιαίτερες απαιτήσεις τους.

για το παρελθόν, τα μουσεία δεν καταφέρνουν να παρουσιάσουν το παρελθόν με ενδιαφέροντα και συμμετοχικό τρόπο.

Τα μουσεία έχουν αρνητικό ίματζ, θεωρούνται βαρετά, σκοτεινά κτίρια που μυρίζουν μούχλα και κλεισούρα. Η ατμόσφαιρα μοιάζει με αυτή σε βιβλιοθήκη ή εκκλησία. Πολλοί μη-χρήστες σχημάτισαν αυτή την άποψη πριν από πολύ καιρό, αλλά αφού δεν έχουν ξαναπάει σε μουσείο, δεν έχουν αλλάξει γνώμη. Οι μη-χρήστες που είχαν πρόσφατη εμπειρία από μεγάλα μουσεία του Λονδίνου αποκόμισαν θετικές εντυπώσεις και κατάλαβαν ότι τα μουσεία μπορεί να είναι και ενδιαφέροντα μέρη τελικά. Παρ' όλα αυτά όμως, εξακολουθούσαν να έχουν γενικά αρνητική εικόνα για τα μουσεία. Αναγνωρίζεται πάντως, ότι τα μουσεία έχουν αξιόλογο σκοπό, αυτό της διατήρησης στοιχείων και αντικειμένων από διάφορους πολιτισμούς και της επιμόρφωσης των ανθρώπων γι' αυτούς τους πολιτισμούς. Τα τοπικά μουσεία θεωρείται ότι έχουν σκοπό την διαφύλαξη και την επικοινωνία της ιστορίας της περιοχής τους. Οι περισσότεροι μη-χρήστες έχουν κάποια εμπειρία από επισκέψεις στα μεγάλα εθνικά μουσεία. Οι πιο πρόσφατοι επισκέπτες ήταν συνήθως γονείς ή παππούδες με παιδιά. Πάντως, υπήρχε πολύ λίγος ενθουσιασμός στην ιδέα της επίσκεψης σε μουσείο. Οι μη-χρήστες τείνουν να βλέπουν τα μουσεία σαν μέρη που αρέσουν σε παιδιά, σε ηλικιωμένους ή σε αυτούς που δεν έχουν τίποτα καλύτερο να κάνουν με το χρόνο τους.

Οι μη-χρήστες ήταν πολύ πιο πιθανό να έχουν επισκεφτεί ένα από τα μεγάλα εθνικά μουσεία του Λονδίνου παρά το τοπικό μουσείο της περιοχής τους. Υπήρχε πολύ χαμηλή εκτίμηση των τοπικών μουσείων από τους μη-χρήστες, μερικοί μάλιστα αμφισβητούσαν αν ήταν καν μουσεία,

λόγω του μικρού τους μεγέθους και των αντίστοιχα μικρών συλλογών τους. Οι κύριοι παράγοντες που αποθαρρύνουν επισκέψεις σε μουσεία είναι η αντίληψη ότι έχουν μια ατμόσφαιρα όχι και τόσο ευπρόσδεκτη και αρεστή, έλλειψη ενδιαφερόντων εκθεμάτων, έλλειψη αλλαγής εκθεμάτων, κόστος και προβλήματα στη συγκοινωνία. Οι γυναίκες με παιδιά καθώς και άτομα με ειδικές ανάγκες επίσης περίμεναν δυσκολίες πρόσβασης μέσα στα κτίρια. Η έλλειψη αναψυκτηρίων ήταν άλλος ένας παράγοντας κατά των μουσείων. Άλλος παράγοντας που αποθαρρύνει επισκέψεις στα τοπικά μουσεία είναι ότι λίγοι γνωρίζουν ότι υπάρχουν.

Σε ερωτήσεις για το τι θα ενθάρρυνε τον κόσμο να επισκεφθεί μουσεία, οι προτάσεις ήταν να γίνουν τα μουσεία πιο φωτεινά, πιο ζωντανά και πιο συναρπαστικά έχοντας μια πιο άνετη και ανέμελη ατμόσφαιρα.

Επιπλέον, υπήρξε η ανάγκη για πιο ενδιαφέρουσες, συμμετοχικές εκθέσεις και οι εκθέσεις να αλλάζουν κατά περίπτωση. Οι διάσημες εκθέσεις θεωρούνται ατραξιόν, οι μη-χρήστες όμως θέλουν εκθέσεις που να δείχνουν στοιχεία καθημερινής ζωής από το πρόσφατο καθώς και από το απώτατο παρελθόν. Επίσης, τα μουσεία πρέπει να παρουσιάζουν το παρόν και το μέλλον για να δείχνουν τη ροή της προόδου. Τα μουσεία θα πρέπει να κάνουν μια ιδιαίτερη προσπάθεια να τραβήξουν το ενδιαφέρον των παιδιών, καθώς οι περισσότεροι επισκέπτες πάνε στο μουσείο λόγω των παιδιών. Όσον αφορά τα τοπικά μουσεία, ο κόσμος πιστεύει ότι έχουν ένα σημαντικό ρόλο να παίξουν στη διατήρηση και μεταβίβαση της τοπικής ιστορίας, ότι μπορούν να αναπτυχθούν και να διαφημιστούν και επιπλέον, να προσελκύσουν επισκέπτες στην περιοχή. Οι μη-χρήστες ήθελαν τα τοπικά μουσεία να εστιάσουν την προσοχή τους στην τοπική κοινωνία. Προτάθηκε οι εκθέσεις σ' αυτούς τους χώρους να παρουσιάζουν

τον ρόλο που έπαιξε η περιοχή σε εθνικά γεγονότα, να ενημερώνουν τον επισκέπτη για διάσημους κατοίκους στην περιοχή, να δείχνουν την καθημερινή ζωή όπως ήταν, και ίσως να περικλείουν και ένα στοιχείο εντυπωσιασμού, καλύπτοντας τοπικά εγκλήματα και καταστροφές.

2.3 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ»

Οι αλλαγές στη συμπεριφορά και στο ενδιαφέρον του κοινού, τοποθετούν μια βαριά ευθύνη στους ώμους αυτών που διοικούν τα μουσεία, ειδικότερα όπου πρόκειται για μουσεία που συντηρούνται με δημόσιο χρήμα. Το να διοικείς μουσεία αποτελεσματικά και αποδοτικά για το γενικό καλό προϋποθέτει μια λεπτομερή κατανόηση και συμπάθεια των ποικίλων διαφορετικών ενδιαφερόντων των ομάδων, που αποτελούν το κοινό του μουσείου. Για να αναπτυχθεί μια τέτοια βαθιά γνώση, προϋποθέτει μια λεπτομερή έρευνα σε συνεχή βάση. Έτσι λοιπόν το μουσείο μπορεί αποτελεσματικά να ανταποκριθεί στις ανάγκες του κοινού και στις απαιτήσεις του, μόνο εφόσον το κοινό συμμετέχει και κατανοεί το έργο και την προσφορά του μουσείου.

Μέσα από το βιβλίο «τα Βασικά των Μουσείων» (Museum Basics) υπάρχει μια δυνατή έμφαση στη σχέση του μουσείου με τους ανθρώπους που εξυπηρετεί. Η αντίληψη μιας «αγοράς» όπου το μουσείο μαζί με άλλες εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές υποδομές «πουλά» ή «διαφημίζει» τα «είδη» του, αναπτύσσεται σε διαδοχικές μονάδες. Η ιδέα ενός μουσείου που λειτουργεί σε μια

αγορά μπορεί να είναι άγνωστη σε μερικούς, αλλά έχει τεράστια αξία στο να βοηθά στην ανάλυση των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και μουσείων και στο να ερευνά πως τα μουσεία μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των ανθρώπων.

Ο όρος «αγορά» υποδηλώνει ανταγωνισμό. Τα μουσεία, σε όλα τα μέρη του κόσμου ανταγωνίζονται, όχι μόνο το ένα το άλλο, αλλά τον ελεύθερο χρόνο των ανθρώπων. Λειτουργώντας μέσα σε μια αγορά σημαίνει να είσαι ανταγωνιστικός, παρέχοντας προϊόντα και υπηρεσίες που το κοινό θέλει και είναι προετοιμασμένο να πληρώσει άμεσα, ή έμμεσα μέσω των φόρων. Τα επιτυχημένα μουσεία είναι προσανατολισμένα προς την αγορά και βλέπουν προς τα έξω. Αναγνωρίζουν ότι το μέλλον τους εξαρτάται από την συμπάθεια των ανθρώπων στους στόχους τους και από το κοινό που προετοιμάζεται να αναμιχθεί και να συμμετάσχει σε αυτά που μπορούν τα μουσεία να προσφέρουν. Αυτή η ανάμειξη μπορεί να ξεπερνά μια τυχαία επίσκεψη στο μουσείο, και μπορεί να επεκτείνεται στη συγκέντρωση χρημάτων για προγράμματα, στην εθελοντική δουλειά, στην προστασία, στο να είσαι μέλος της Ομάδας των Φίλων κάποιου Μουσείου στις δωρεές, στην εξωτερική εργασία και στην προφορική ιστορία και

συλλογή προγραμμάτων. Το να οικοδομείς το ενδιαφέρον και την υποστήριξη του κοινού είναι σημαντικό για μια μακροχρόνια επιτυχία η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν τα μουσεία είναι η αναγνώριση ότι τα μουσεία είναι για τους ανθρώπους και ότι το μέλλον τους εξαρτάται στην ανάπτυξη και στην προώθησή τους.

2.3.1. Κατανοώντας την αγορά

Η αγορά μπορεί να εννοηθεί ως το κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργεί ένα μουσείο. Όλα τα μουσεία λειτουργούν μέσα σε μια αγορά. Η αγορά διαφέρει από περιοχή σε περιοχή, από χώρα σε χώρα. Η κατανόηση της φύσης και της σύνθεσης της αγοράς, είναι ύψιστης σημασίας για την επιτυχία ενός Μουσείου. Ο Μάνατζερ ενός Μουσείου ερευνώντας την αγορά του θα το βοηθήσει ώστε να καθορίσει εάν και κατά πόσο το μουσείο προσφέρει το σωστό τύπο ή ένα μείγμα υπηρεσιών στους χρήστες στη σωστή τοποθεσία, στη σωστή ώρα και στο σωστό επίπεδο.

Η έρευνα αγοράς είναι αναγκαία όταν ξεκινάμε και φτιάχνουμε ένα καινούργιο μουσείο, ή όταν διοικούμε ένα ήδη υπάρχον, θα έπρεπε να είναι μια συνεχής άσκηση που θα μας

βοηθά στην ανάπτυξη ή στην αλλαγή των υπηρεσιών που προσφέρουμε στους χρήστες μας υπό το φως των αναγκών τους, και των ανταποκρίσεων τους στο μουσείο. Θα μας βοηθήσει να απευθύνουμε νέα τμήματα στην αγορά. Είναι ουσιαστικά κοινά αποδεκτό και μπορούν όλα τα μουσεία να επινοήσουν το δικό τους σχέδιο έρευνας. Πρόκειται για την εξεύρεση πληροφοριών από πηγές που θα βοηθήσουν το μουσείο να γίνει επιτυχημένο. Βοηθάει επίσης στη σύνταξη ενός σχεδίου για την προώθηση του μουσείου.

2.3.2. Πληροφορία της αγοράς

Μπορούμε να μάθουμε πολλά για την πληροφορία αγοράς χρησιμοποιώντας εξωτερική πληροφόρηση προερχόμενη από εκδομένες ή ανέκδοτες πληροφορίες. Μπορούμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε εσωτερική πληροφόρηση προερχόμενη από τις δικές μας τις παρατηρήσεις, έρευνες και καταγραφές ή ειδικότερα από έρευνα που έχουμε αναθέσει σε ειδικό. Από τη στιγμή που ολοκληρώνεται η έρευνα θα πρέπει να μάθουμε, για ποιο λόγο θα επισκεφτεί ο κόσμος το μουσείο, ποιες κατηγορίες ανθρώπων θα έρθουν τότε θα το ξαναεπισκεφθούν και πόση ώρα θα παραμείνουν στο Μουσείο. Να ανακαλύψουμε τους

ανταγωνιστές μας και να βρούμε ποιες είναι οι δυνάμεις και οι αδυναμίες τους και από πού στηρίζονται αυτές.

Επίσης πρέπει κάθε χρονική στιγμή να είμαστε κατατοπισμένοι για το «μερίδιο» της αγοράς δηλαδή κατά πόσο ωφελούμαστε από αυτά που προσφέρουμε στο Μουσείο. Τέλος, πρέπει να είμαστε έτοιμοι για τα αποτελέσματα τις αυξήσεις ή τις μειώσεις της αγοράς του Μουσείου.

2.3.3. Σχεδιάζοντας την έρευνα αγοράς

Το βήμα στην έρευνα αγοράς είναι να προσδιοριστούν άνθρωποι που χρειάζονται τις υπηρεσίες και τα πλεονεκτήματα που το μουσείο προσφέρει. Στην πράξη, δεν υπάρχει μια τεράστια ενιαία αγορά χρηστών, αλλά μια συλλογή πολλών μικρότερων ομάδων. Έτσι, η αγορά μπορεί να διαιρεθεί σε τεμάχια, καθένα από το οποίο αντιπροσωπεύει ένα στόχο αγοράς για το μουσείο. Υπάρχουν πολλοί τρόποι διαίρεσης ή τεμαχιοποίησης της αγοράς. Μερικοί είναι :

ΗΛΙΚΙΑ : άνθρωποι διαφορετικών ηλικιών έχουν διαφορετικές ανάγκες και το μουσείο θα πρέπει να ικανοποιήσει μια ποικιλία ομάδων διαφορετικής ηλικίας.

ΦΥΛΟ : πολλοί άνθρωποι επισκέπτονται το μουσείο οικογενειακώς ή σε κοινωνικές ομάδες.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ : διαφορετικές ομάδες εισοδήματος έχουν διαφορετική δύναμη στο να ξοδεύουν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ : το επίπεδο της εκπαίδευσης των χρηστών μπορεί κάλλιστα να καθορίσει την προσέγγιση που θα επιλέξουμε για τις εκθέσεις και τις επιδείξεις, για γεγονότα και δραστηριότητες.

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ : οι χρήστες των μουσείων μπορούν να χωριστούν στο που μένουν, στο που δουλεύουν και τους χώρους που επισκέπτονται.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ : το να επισκέπτεται κανείς τα μουσεία είναι μόνο ένας τύπος ελεύθερου χρόνου / εκπαιδευτικής δραστηριότητας.

ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ : διαφορετικά νοικοκυριά έχουν διαφορετικούς τρόπους ζωής θα έχουμε ανοικτό ωράριο, παραδείγματος χάρη, για να επιτρέπεται στους επισκέπτες μας να έρχονται μετά τη δουλειά τους.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ : οι επισκέπτες μπορούν να πάνε μια φορά στο μουσείο, αρκετές φορές ή απλά συχνά.

Όπως και να χωρίσουμε την αγορά μας σε κομμάτια και οποιοδήποτε συνδυασμό χαρακτηριστικών κι αν χρησιμοποιήσουμε πρέπει να υπολογιστεί αυτό, το τμήμα της αγοράς να εκτιμήσουμε τον αριθμό των χρηστών σε κάθε τμήμα και πόσο συχνά αυτοί οι χρήστες θα επισκέφονται το μουσείο. Για παράδειγμα, τα αρχεία απογραφής μπορούν να μας πουν πόσα παιδιά κάτω των δέκα, ζουν στην περιοχή, ή έρευνα αγοράς μπορεί να μας πει σε ποια αναλογία το ενδεχόμενο τμήμα αγοράς επισκέπτεται το μουσείο.

Το μέγεθος του τμήματος αγοράς είναι σημαντικό. Θα πρέπει οι χρήστες σε κάθε τμήμα να δικαιολογούν τη παροχή υπηρεσιών για αυτούς ώστε να μπορεί το μουσείο να πάρει περισσότερους χρήστες με καινούργιες εξελίξεις ή αλλαγές στις στρατηγικές του μάρκετινγκ.

Εάν λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα αλλά το μουσείο δεν γνωρίζουμε αν είναι επικερδές το τμήμα της αγοράς, ή το εισόδημα θα αποφέρει ούτε αν μπορούμε να πλησιάσουμε και να επικοινωνήσουμε με το τμήμα αγοράς ή να το ενημερώσουμε για τις υπηρεσίες μας. Το μόνο που μπορούμε και πρέπει να κάνουμε

είναι ειδικές προσπάθειες για αυτούς που δεν μπορούν να διαβάσουν ή να γράψουν.

2.3.4. Εκτελώντας την έρευνα αγοράς

Για να μάθουμε περισσότερα για τους στόχους της αγοράς χρειάζεται να συγκεντρώσουμε εξωτερικές πληροφορίες από εκδιδόμενες και ανέκδοτες πηγές και εσωτερικές πληροφορίες από έρευνες και μεθόδους παρατήρησης. Η εκδιδόμενη πληροφορία μπορεί να συμπεριλαμβάνει :

- Τις κεντρικές και τις τοπικές κρατικές στατιστικές στην οικογενειακή / οικιακή δαπάνη σε υπηρεσίες / αγαθά, στον τρόπο ζωής ομάδων και στις τάσεις στον αγοραστικό χώρο.
- Τις ερευνητικές εκδόσεις και τα περιοδικά που παρέχουν σχετικό υλικό μελέτης για μουσεία.
- Τις ειδικευμένες εκδόσεις πάνω στο μάρκετινγκ δίνοντας πληροφορίες για τα ενδιαφέροντα και τις στάσεις διαφορετικών ομάδων.
- Τις τοπικές οργανώσεις εμπορίου και των επιχειρηματιών που κατέχουν πληροφορίες στις τοπικές αγορές.

Αυτή η «θεωρητική έρευνα» μπορεί να παρέχει πολύτιμες πληροφορίες και είναι μια σημαντική μέθοδος συγκέντρωσης πληροφοριών για την αγορά. Δεν μπορεί να μας είναι διαθέσιμες όλες αυτές οι πηγές, αλλά πρέπει να χρησιμοποιήσουμε ότι μπορούμε να αποκτήσουμε και να αναπτύξουμε την πληροφόρηση μετά από κάποιο χρονικό διάστημα. Σε ένα απλό επίπεδο παρατήρησης της συμπεριφοράς του επισκέπτη, μιλώντας σε επισκέπτες, παρατηρώντας τα χαρακτηριστικά των επισκεπτών, όλα αυτά μπορούν να διενεργηθούν σε καθημερινή βάση και να καταγραφούν. Περισσότερα πολύπλοκα ερευνητικά προγράμματα όπως οι έρευνες αγοράς μπορούν να πραγματοποιηθούν, ίσως εποχιακά ή ετησίως. Περισσότερο εξαρτάται από τους πόρους του μουσείου.

2.3.5. Έρευνες αγοράς

Για να συμπληρωθεί αυτή η εξωτερική πληροφόρηση, μια σημαντική και χρήσιμη μέθοδος συγκέντρωσης πληροφοριών είναι η έρευνα αγοράς. Οι έρευνες αγοράς μπορούν να βοηθήσουν στην παροχή συγκεκριμένων πληροφοριών για τους χρήστες και τους μη χρήστες. Από τη μια πλευρά, οι έρευνες αγοράς μπορούν να είναι πολύ ειδικευμένες και λεπτομερείς. Μπορούν να διεξαχθούν για το μουσείο από ειδικές εταιρίες, έμπειρες στη συγκέντρωση πληροφοριών σε στατιστικά αξιόπιστες γραμμές και στη διεξαγωγή ανάλυσης των αποτελεσμάτων με υπολογιστή. Από την άλλη πλευρά, μπορούν να είναι σχετικά απλές και να διεξαχθούν από το

μουσείο. Παρόλα αυτά, χρειάζονται να είναι καλά σχεδιασμένες και να παρέχουν πληροφορίες που θα επιτρέπουν να στήσει μια λεπτομερή εικόνα της αγοράς του Μουσείου. Συχνή χρήση των ερωτηματολογίων της έρευνας μπορούν επίσης να βοηθήσουν ώστε να προσδιοριστούν οι μεταβαλλόμενες τάσεις στο κοινό του μουσείου καθώς επίσης και οι λόγοι που οι άνθρωποι δεν πηγαίνουν στα μουσεία:

Ένα απλό ερωτηματολόγιο έρευνα αγοράς μπορεί, παραδείγματος χάρη, να συγκεντρώσει τις παρακάτω πληροφορίες με ένα δείγμα από τους επισκέπτες ενός Μουσείου.

- η ηλικία ποικίλλει από: 12, 12-18, 18-25, 26-35, 36-45, 46-55, 56-65, 66-75, 75 και πάνω.
- φύλο - άρρεν/θήλυ
- μέσω μεταφοράς στο μουσείο - με τα πόδια, με ποδήλατο, με λεωφορείο/πούλμαν, με τρένο, αυτοκίνητο, άλλα.
- απασχόληση / απασχόληση του επικεφαλής του νοικοκυριού.
- απόσταση από το σπίτι
- τοποθεσία του σπιτιού
- λόγοι επίσκεψης
- συχνότητα επισκέψεων
- απόλαυση της επίσκεψης
- προτάσεις για βελτιώσεις

Οι έρευνες αγοράς στους ανθρώπους που δεν χρησιμοποιούν το μουσείο, όσο οι χρήστες, μπορούν επίσης να βοηθήσουν στο να εντοπίσουν τους λόγους που οι άνθρωποι δεν επισκέπτονται το μουσείο μας. Μερικοί από

αυτούς τους λόγους θα είναι πέρα από τον έλεγχο ή την επιρροή μας. Βρίσκοντας, όμως, το γιατί οι άνθρωποι δεν επισκέπτονται το μουσείο, είναι ένας άλλος τρόπος ανάπτυξης ή βελτίωσης των υπηρεσιών για το μέλλον ώστε να ελκύσουμε καινούργια ακροατήρια. Το μουσείο μπορεί να διεξάγει συζητήσεις με ομάδες ή αντιπροσώπους διαφορετικών κοινοτήτων για να ανακαλύψει τις στάσεις των ανθρώπων απέναντι στο μουσείο και τις υπηρεσίες του.

2.3.6. Ερευνώντας τους ανταγωνιστές

Η παρατήρηση και η έρευνα σε άλλα μουσεία μπορεί να παρέχει πολύτιμα στοιχεία. Πρέπει να προσπαθήσουμε να βρούμε ποιος επισκέπτεται άλλα μουσεία και παρόμοιες υποδομές και να αναλύουμε τις υπηρεσίες και τα πλεονεκτήματα που παρέχουν. Πρέπει να δούμε τις πολυδάπανες πολιτικές τους και τα ωράρια τους. Να αναρωτηθούμε πως η ταυτότητα των οργανώσεών τους προωθείται στην αγορά μέσω του διαφημιστικού ή έντυπου υλικού τους. Και επίσης γιατί είναι επιτυχημένα ή όχι. Πρέπει ακόμη να εξετάσουμε την ποιότητα της προσφερόμενης υπηρεσίας. Ας μη κοιτάμε απλά τα μουσεία. Πρέπει να αναλύσουμε τι συμβαίνει σε άλλες οργανώσεις υπηρεσιών ή σε

άλλους χώρους, να εκτιμήσουμε τα καταστήματα, τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια, τα γραφεία – τι είδους ποιότητα και επίπεδο χώρου και υπηρεσιών περιμένουν οι άνθρωποι σε αυτές τις υποδομές.

2.3.7. Ανάλυση της αγοράς

Πρέπει να συγκριθεί το μερίδιο της αγοράς του Μουσείου, θεωρητικό ή πραγματικό, με εκείνα των άλλων μουσείων, αυτό θα γίνει με συνεργάτες και συμβούλους για να καταλάβουμε καλύτερα το πώς τα μουσεία χωράνε μέσα στην όλη αγορά.

Όλη αυτή η έρευνα και η ανάλυση της αγοράς θα πρέπει να σχεδιάζεται για να μας κάνει να εξετάσουμε την ποιότητα, την ποικιλία και την παράδοση των υπηρεσιών του μουσείου.

- Το επιτυχημένο μουσείο παρέχει υπηρεσίες για να ικανοποιήσει τις ανάγκες των χρηστών του.
- Το επιτυχημένο μουσείο κατανοεί ποιοι είναι οι χρήστες του και τι χρειάζονται.
- Έχει ερευνήσει την αγορά του.

2.3.8. Ερευνώντας τους χρήστες του Μουσείου

Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τα μουσεία για να ικανοποιήσουν κάθε είδους ανάγκες – μερικές είναι ειλικρινείς, όπως η πληροφόρηση, το να συναντήσουν κάπου τους φίλους

τους, το να πάνε κάπου τους επισκέπτες ή το να πάνε κάπου τα παιδιά τους για διακοπές. Άλλες ανάγκες είναι πιο περίπλοκες, όπως το να ανακαλύψεις το πνεύμα του τόπου, το να βρεις την αίσθηση της ταυτότητας, το να αφιερώσεις χρόνο στον εαυτό σου. Πρέπει να σκεφτούμε ότι πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν ένα Μουσείο αλλά δεν το επισκέπτονται. Μπορεί να ζητήσουν πληροφορίες τηλεφωνικώς ή γραπτώς, ή να ζητήσουν προϊόντα από το κατάστημα του μουσείου για να σταλεί ταχυδρομικώς. Μπορεί να συναντήσουν τους φίλους τους έξω από το μουσείο γιατί είναι ένας τόπος συνάντησης ή απλά το θεωρούν ως μέρος του «τοπίου» τους. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τα μουσεία.

Ορίζοντας τις προσφερόμενες υπηρεσίες και την ποικιλία των διαθέσιμων πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε την αγορά μας με ακρίβεια.

Όσα περισσότερα ξέρει κανείς :

- α) για το πώς επηρεάζουν οι παράγοντες στην επίσκεψη μουσείων.
- β) Τι είδους κοινωνικές ομάδες επισκέπτονται το μουσείο. Και
- γ) ποιες είναι οι πηγές πληροφοριών για την έρευνα μάρκετινγκ των μουσείων.

τόσο περισσότερο κανείς είναι ικανός να καταλάβει την σύνθεση αγοράς.

α) Ποιοι παράγοντες επιδρούν πάνω στον επισκέπτη ενός Μουσείου, ώστε να το επισκεφτεί ή όχι :

- Τοποθεσία
- Απόσταση που διανύουμε
- Διαθεσιμότητα μέσω μεταφοράς
- Τύπος μεταφοράς
- Γνώση των μουσείων
- Δαπάνη χρόνου στις μετακινήσεις
- Πολιτική τιμών
- Αντίκτυπο του αντικειμένου
- Υποδομή / διαθέσιμες υπηρεσίες
- Πρόσβαση
- Προηγούμενες επισκέψεις
- Προηγούμενες εμπειρίες
- Συστάσεις
- Καιρός
- Εποχή του χρόνου
- Διαθέσιμος χρόνος

➤ Επίπεδο ενδιαφέροντος / ποικιλία

➤ Οικογένεια

β) Οι άνθρωποι στα νοικοκυριά

➤ Ζώντας μόνος

➤ Παντρεμένο ζευγάρι χωρίς παιδιά

➤ Παντρεμένο ζευγάρι με εξαρτημένα παιδιά.

➤ Παντρεμένο ζευγάρι με ανεξάρτητα παιδιά

➤ Ελεύθερος γονιός με εξαρτημένα παιδιά

➤ Πολλαπλή απασχόληση

➤ Επεκταμένη οικογένεια

γ) Συγκεντρώνοντας πληροφορίες

➤ Εκδόσεις

➤ Ανέκδοτες αναφορές

➤ Μέτρηση επισκεπτών

➤ Παρατηρήσεις

➤ Έρευνες αγοράς

➤ Ερωτηματολόγια

➤ Συνεντεύξεις

➤ Αναλύσεις κρατήσεων

➤ Αναλύσεις σχολίων σε βιβλία επισκεπτών

➤ Μιλώντας σε επισκέπτες.

2.3.9. Παραδείγματα Έρευνας

Παράδειγμα Α

Ένα βιομηχανικό μουσείο στην Αγγλία, ήθελε να μάθει για τους επισκέπτες του. Όσοι επισκέπτονται το μουσείο είχαν ένα δωρεάν φλιτζάνι τσάι στην καφετέρια του μουσείου εάν συμπλήρωναν πρώτα ένα απλό ερωτηματολόγιο επισκεπτών. Μέχρι το τέλος του χρόνου, το μουσείο είχε μαζέψει πάνω από 10.000 ερωτηματολόγια σε ένα κόστος μόλις των 500 λιρών. Το μουσείο αποκόμισε καινούργιες αντιλήψεις για τις πηγές των επισκεπτών του, αλλά οι πληροφορίες της έρευνας επίσης οδήγησαν σε τρεις σημαντικές βελτιώσεις - στην οργάνωση του καταστήματος του μουσείου, στην εμφανή τοποθέτηση των κουτιών των δωρεών του μουσείου και σε μια διαφορετική τοποθέτηση των καρεκλών της καφετέριας. Αυτές οι βελτιώσεις με τη σειρά τους παρείχαν μια καθαρή αύξηση στο εισόδημα κατά 400% και βελτίωσαν την ικανοποίηση του επισκέπτη. Αυτό ήταν ένα απλό παράδειγμα της καλής έρευνας αγοράς που παρέχει μια ποικιλία πλεονεκτημάτων τόσο στο μουσείο όσο και στους χρήστες του.

Παράδειγμα Β.

Η υπηρεσία του μουσείου μιας μεσαίας μεγέθους βιομηχανικής πόλης ήθελε να ανακαλύψει γιατί οι άνθρωποι που έμεναν σε περιφερειακές οικιακές κατοικίες δεν επισκέπτονταν τα τέσσερα μουσεία στο κέντρο της πόλης. Μια μικρή ομάδα ερευνητών πήραν συνέντευξη από μια ποικιλία ανθρώπων στα σπίτια τους, τους επέλεξαν να είναι αντιπρόσωποι διαφόρων τύπων και τρόπων ζωής των ανθρώπων αυτών.

Σε καθένα από αυτούς που τους πήραν συνέντευξη τους έδιναν ένα κουπόνι σε χρηματική αξία για την αγορά τροφίμων σε τοπικά μαγαζιά και περνούσαν μαζί τους γύρω στις μια και δύο ώρες, συζητώντας τα πολιτιστικά τους ενδιαφέροντα και τις στάσεις τους απέναντι στα μουσεία. Οι συνεντεύξεις και η αναφορά πάνω στα ευρήματά τους κατεγράφησαν και παρουσιάστηκαν στα μουσεία. Τα μουσεία ήταν σε θέση να αναπτύξουν νέα σχέδια μάρκετινγκ για να ενθαρρύνουν τις επισκέψεις από αυτές τις περιοχές της πόλης. Η έρευνα αγοράς είχε βοηθήσει την υπηρεσία των μουσείων να ανακαλύψουν και να προσεγγίσουν νέα ακροατήρια.

Σημ. Οι παραπάνω έρευνες πραγματοποιήθηκαν σε Μουσεία της περιοχής του Λονδίνου

2.4 Το Μάρκετινγκ του Μουσείου

Το να αναλύσεις επιτυχώς την αγορά του μουσείου εξαρτάται από μια σύνθεση παραγόντων που είναι γνωστή ως «το μείγμα του μάρκετινγκ», «ως προϊόν, τιμή, μέρος και προώθηση». Μέσα στα πλαίσια του μείγματος του μάρκετινγκ, το μουσείο πρέπει να βρει μια ισορροπία μεταξύ αυτών των τεσσάρων παραγόντων. Πρέπει να αναπτύξει ένα προϊόν ή υπηρεσίες για να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της αγοράς. Πρέπει να εξασφαλίσει το γεγονός ότι ο τρόπος με τον οποίο αυτό το προϊόν είναι διαθέσιμο ή εκτιμημένο, θα προκαλέσει τη ζήτηση. Όπου είναι πιθανό, παραδείγματος χάρι με ένα καινούργιο μουσειακό κτίριο, πρέπει να εξασφαλίσει το γεγονός ότι η φυσική του θέση ή οι διέξοδοι είναι αποτελεσματικά τοποθετημένοι. Και πρέπει να προωθηθεί και να κοινοποιηθεί τις υπηρεσίες του στην αγορά.

Πρέπει να αναπτύξει μια καλή εργασιακή σχέση ή καλές δημόσιες σχέσεις με τους χρήστες και τους τακτικούς του επισκέπτες ώστε να διατηρήσει και να αναπτύξει ενδιαφέρον στις υπηρεσίες του μουσείου και να πραγματοποιήσει την αποστολή του.

Προϊόν

Τι είναι το «μουσειακό προϊόν ;» Το καθήκον της διοίκησης του Μουσείου είναι να κατανοήσει το μουσειακό προϊόν και να το αναπτύξει σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών του.

Αυτό άλλωστε είναι ένα σημαντικό συστατικό μέρος του μείγματος μάρκετινγκ. Είναι ένα μείγμα υπηρεσιών, ανθρώπων, υποδομών, ατμόσφαιρας, φροντίδας των πελατών, ομαδικής παρουσίας, συλλόγων, γεγονότων και δραστηριοτήτων και πολλών άλλων ποσοτικών και μη ποσοτικών παραγόντων. Είναι αυτό που διαφοροποιεί το ένα μουσείο από κάθε άλλο μουσείο, ή αγοραστικό ανταγωνιστή. Είναι αυτό που φτιάχνει την ταυτότητα και την προσωπικότητα του μουσείου.

Τιμή

Το να διοικείς οποιοδήποτε μουσείο συνεπάγεται δαπάνες – δαπάνες προσωπικού, εκθεμάτων, εκθέσεων, συντήρησης, αρχειοθέτησης, προώθησης και όλες τις άλλες ευθύνες ενός μουσείου. Το πώς εξοφλούνται αυτές οι δαπάνες, διαφέρει από μουσείο σε μουσείο. Μερικά μουσεία θα εξοφλήσουν ολικώς τα έξοδά τους ή μερικώς από τις αρμόδιες αρχές, αλλά θα έχουν ελάχιστη μόνο κρατική επιχορήγηση και βασίζονται στα εισιτήρια εισόδου και στις λιανικές πωλήσεις για το εισόδημά τους.

Το πώς το μουσείο θα ικανοποιήσει τα έξοδα του είναι καθήκον της διοίκησης, αλλά η επιβαρυνόμενη τιμή είναι ένα σημαντικό συστατικό μέρος στο μείγμα του μάρκετινγκ. Το επιτυχημένο μουσείο εγγυάται ότι η πολιτική των τιμών του δεν είναι επιζήμια για τις

αγορές του και του επιτρέπει να ικανοποιήσει όλη την ποικιλία των ευθυνών του.

Τα μουσεία εγκαθιδρύονται σε πολλούς διαφορετικούς τύπους τοποθεσίας στην πόλη και την ύπαιθρο, σε ειδικά κτισμένα ή διαμορφωμένα κτίρια, σε πλούσιες ή φτωχές συνοικίες. Η τοποθεσία τους είναι ένας από τους παράγοντες κλειδιά στην πρόσβασή τους και ένας καθοριστικός παράγοντας γι' αυτούς που τους επισκέπτονται. Δεν υπάρχουν πιο ευνοϊκές τοποθεσίες από αυτές που θα εξασφαλίζουν τα ευρύτερα δυνατόν ακροατήρια, οσοδήποτε μεγάλα ή μικρά για τις υπηρεσίες τους.

Προώθηση

Το πώς μπορούν τα μουσεία να προωθηθούν αποτελεσματικά στο χώρο της αγοράς είναι ένα από τα πιο σημαντικά σημεία που θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας στη σύνταξη μιας ερευνητικής ή προωθητικής στρατηγικής για το μουσείο μας, είναι το πώς μπορούμε να εξετάσουμε την επίδρασή του. Εάν υπάρχει ένα περιορισμένο ποσό χρημάτων διαθέσιμο για την προώθηση μέσω των αφισών, της διαφήμισης, των επιστολών, των φυλλαδίων και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, θα χρειαστεί να ξέρουμε κατά πόσο ο προϋπολογισμός του μάρκετινγκ δαπανείται για το καλύτερο αποτέλεσμα. Στη διαφήμιση, το μουσείο εξασφαλίζει το γεγονός ότι τα πλεονεκτήματα για το χρήστη δηλώνονται καθαρά, και οπότε είναι δυνατόν να αναζητηθεί η δημιουργική συμβουλή. Το να προωθήσεις το μουσείο μπορεί να μην κοστίζει τίποτα παρά ενθουσιασμό, σκληρή δουλειά και το να χρησιμοποιήσεις δημιουργικά τους υπάρχοντες προμηθευτές πληροφοριών όπως είναι ο τύπος και το

ραδιόφωνο. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι αυτή η από στόμα σε στόμα δημοσιότητα από ικανοποιημένους χρήστες είναι ένα δυνατό μέσο ανάπτυξης της στήριξης για το μουσείο.

Η ανάπτυξη μιας καλής σχέσης με τους χρήστες είναι σημαντικό στο μάρκετινγκ του μουσείου. Το να χειρίζεσαι αποτελεσματικά τις σχέσεις μεταξύ του μουσείου, των χρηστών του μουσείου και των προστατών του μουσείου, είναι ένα κεντρικό καθήκον της διοίκησης του μουσείου. Οι προστάτες του μουσείου μπορεί να συμπεριλάβουν τους κεντρικούς και τους τοπικούς κρατικούς οργανισμούς, συντεχνιακούς σπόνσορες, φιλανθρωπικές ομάδες, ατομικούς δωρητές, διεθνείς οργανισμούς χορηγήσεων και τοπικές επιχειρήσεις. Η επιτυχία του μουσείου θα εξαρτηθεί σε μεγάλο μέρος στο πόσο καλά τα επιτεύγματα και οι επιτυχίες του μανάτζμεντ, όσο και οι ανάγκες του μουσείου είναι κατανοητές από αυτούς τους υποστηρικτές ή τους μελλοντικούς υποστηρικτές. Σημαντικός είναι ο χρόνος που πρέπει να δαπανηθεί για τη μεγιστοποίηση της βοήθειας τους.

Το να προωθήσουμε την επιτυχία, και να ενθαρρύνουμε τους χρήστες μας να επιδεικνύουν την ικανοποίησή τους από το μουσείο, θα βοηθήσει στο να ασφαλιστεί η χρηματική επένδυση που απαιτείται από το μουσείο, για να πραγματοποιηθεί αυτή η δουλειά επιτυχώς. Εάν δώσουμε ανεπαρκή προσοχή σε αυτές τις περιοχές υπευθυνότητας, το μουσείο θα υποφέρει. Είναι προφανές ότι οι αποτελεσματικές «δημόσιες σχέσεις» για το μουσείο είναι σημαντικές. Καλές σχέσεις με το κοινό σχηματίζουν ένα ουσιώδες συμπλήρωμα στο μάρκετινγκ.

Υπάρχουν διάφορα μέσα προώθησης του μουσείου στην αγορά. Οι επικοινωνιακές και προωθητικές στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αν είναι μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης, των εντύπων ή οπτικοακουστικών υλικών, θα βοηθήσουν να ελκύσουν νέα ακροατήρια στα μουσεία και θα κρατήσουν τα μουσεία στην επικαιρότητα.

2.5 ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- καθημερινές
- εβδομαδιαίες
- κυριακάτικες
- έγχρωμα περιοδικά
- οικιακές
- ξένες
- κύρια άρθρα
- διαφήμιση
- διαφημιστικά φιλμ
- διεθνείς
- φιλμ
- φωτογραφίες / λεζάντες

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- εβδομαδιαία
- μηνιαία
- τριμηνιαία
- ετήσια
- περιστασιακά
- οικιακά
- ξένα
- διεθνή
- γενικής ανάγνωσης
- ειδικότερων αναγνωστικών ομάδων
- εμπορικά / επιχειρησιακά

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

- φιλμ
- συνεντεύξεις
- ντοκιμαντέρ
- τωκ-σόου
- τηλεπαιχνίδια
- διαφήμιση

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

- φιλμ
- συνεντεύξεις
- ντοκιμαντέρ
- τωκ-σόου
- παιχνίδια
- διαφήμιση

ΕΝΤΥΠΟ ΥΛΙΚΟ

- αφίσες
- φυλλάδια
- άμεση αλληλογραφία
- μπροσούρες
- γράμματα
- πλακάτ / σημαίες
- διαφημιστικά

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- καταστήματα
- ταξιδιωτικά κέντρα
- πολιτιστικές υποδομές
- εκθέσεις
- προωθητικά γεγονότα

Διαφημίζοντας τα μουσεία

Το να διαφημιστούν και να προωθηθούν τα μουσεία και οι υπηρεσίες τους στο κοινό, απαιτεί προσεκτική θεώρηση. Η έρευνα αγοράς θα έχει προσδιορίσει μια ποικιλία ακροατηρίων για το κάθε μουσείο και θα έχουν αναπτυχθεί υπηρεσίες για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των διαφορετικών τμημάτων της αγοράς. Η πληρωμένη διαφήμιση από οποιοδήποτε μέσο ενημέρωσης, υποδηλώνει ότι το μουσείο είναι υπεύθυνο για το τι θέλει να πει και πώς θέλει να το πει. Η δωρεάν κάλυψη μέσω άρθρων σε μια εφημερίδα ή η κάλυψη ειδήσεων στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση μπορεί να είναι χρήσιμη αλλά είναι επίσης επιλεκτική εφόσον άλλοι ελέγχουν την έκδοση και την παρουσίαση.

Οποιαδήποτε μορφή διαφήμισης και να χρησιμοποιηθεί, το μουσείο θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι είναι καλής ποιότητας και καλά παρουσιασμένη, οποιοδήποτε και να είναι το τμήμα του ακροατηρίου που θα λάβει το μήνυμα. Η διαφήμιση θα πρέπει να σχεδιαστεί έτσι ώστε να δημιουργήσει μια ταυτότητα ή μια προσωπικότητα στην κοινή γνώμη για το μουσείο και πρέπει με συνέπεια να το ενισχύει. Είναι πολύ σημαντικό να χρησιμοποιείται μια ποικιλία διαφημιστικών μέσων για την προώθηση των μουσείων.

Υπάρχει ένας τεράστιος ανταγωνισμός με άλλες οργανώσεις που αναζητούν την προσοχή, και η διαφήμιση χρειάζεται να ελκύσει την

προσοχή, να επισημάνει το προσφερόμενο πλεονέκτημα και να μη ξεχνιέται. Τα επιτυχημένα μουσεία επικεντρώνουν τη διαφήμισή τους στη βάση μιας καλής έρευνας αγοράς. Χρησιμοποιούν δημιουργικές ιδέες.

Διατηρούν τη συνοχή της ταυτότητας. Φτιάχνουν ομάδες υποστήριξης με την παροχή των πλεονεκτημάτων στο χρήστη που του έχουν υποσχεθεί.

2.6 Τα μουσεία και οι άνθρωποι με αναπηρίες

Η αναπηρία δεν κάνει διακρίσεις. Άνθρωποι όλων των ηλικιών και από κάθε μονοπάτι της ζωής μπορεί να πέσουν θύματα κάποιας μορφής αναπηρίας. Υπάρχει η πιθανότητα όλοι μας να υποφέρουμε από κάποιας μορφής αναπηρία καθώς μεγαλώνουμε σε ηλικία.

Για να είναι το μουσείο προσπελάσιμο και φιλόξενο σε όλους, θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι αναπηρίες και να αναπτυχθούν πολιτικές και προγράμματα πρακτικής δράσης για τους ανάπηρους ανθρώπους. Η νομοθεσία που αφορά την αναπηρία διαφέρει από χώρα σε χώρα και το μουσείο πρέπει να λάβει υπόψη του το νομοθετικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εργάζεται καθώς και τις οποιεσδήποτε νομικές απαιτήσεις.

Η παρακάτω λίστα παρέχει μια ένδειξη που οι διευθυντές μουσείων θα έπρεπε να αναρωτηθούν σχετικά με τα εξωτερικά και εσωτερικά χαρακτηριστικά των κτιρίων που στεγάζουν τα μουσεία.

Έξω από το μουσείο

- Προσανατολισμός για τυφλούς επισκέπτες. Να υπάρχουν οι κατάλληλες πινακίδες για τυφλούς ή μερικώς τυφλούς επισκέπτες.
- Προσβάσεις. Οι δρόμοι πρόσβασης να διακρίνονται εύκολα, να είναι ελεύθεροι από εμπόδια και οι επιφάνειες να είναι αντιολισθητικές.
- Ράμπες και σκαλοπάτια. Οι είσοδοι να είναι προσπελάσιμοι από αναπηρικά καροτσάκια. Να υπάρχουν κάγκελα δίπλα σε ράμπες και σκαλιά και ο φωτισμός να είναι επαρκής.
- Είσοδοι και αίθουσες. Οι πόρτες να είναι αρκετά φαρδιές για να περάσουν αναπηρικά καροτσάκια, να υπάρχουν σκαλοπάτια στην πόρτα.
- Οι αίθουσες να επιτρέπουν την κίνηση σε καροτσάκια.

Μέσα στο μουσείο

- Προσανατολισμός. Να υπάρχουν επαρκείς, ευανάγνωστες πινακίδες για επισκέπτες με μερική όραση, σημάδια για να βοηθήσουν τους τυφλούς ή μερικής όρασης επισκέπτες και τα χρώματα των επιφανειών των τοίχων ή πατωμάτων να βοηθούν στον προσανατολισμό.
- Επίπεδα. Να υπάρχουν ειδοποιητικές πινακίδες για αλλαγές στα επίπεδα των δαπέδων. Οι σκάλες να είναι καλά φωτισμένες και πληροφορίες για γραφεία / εκθέσεις καταστημάτων / τηλέφωνα σε ένα σωστό επίπεδο για τους χρήστες των αναπηρικών καροτσιών.
- Ανελκυστήρες. Τα κουμπιά ελέγχου να διακρίνονται για να βρίσκονται εύκολα, υπάρχει μπάρα μέσα στον ανελκυστήρα και οι πινακίδες με τις κατευθύνσεις είναι καθαρά σημειωμένες και φωτισμένες.

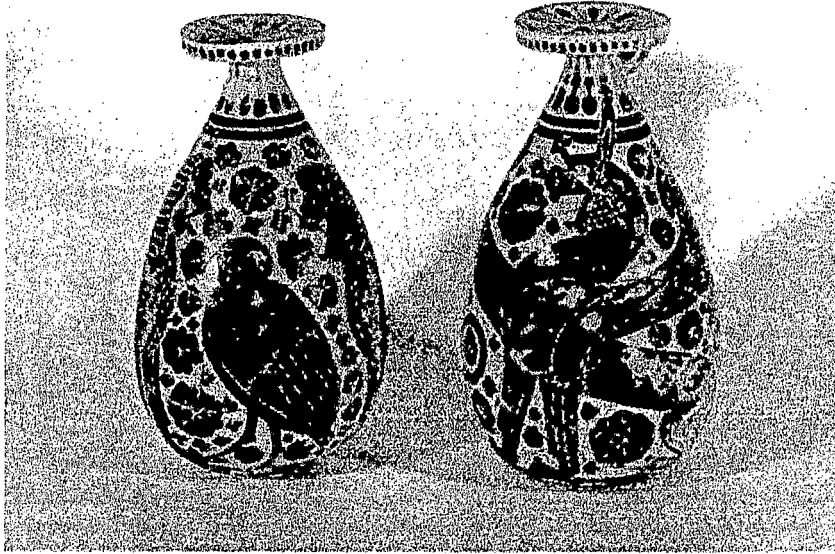
- Καθίσματα. Να υπάρχουν επαρκή καθίσματα διαθέσιμα για τους επισκέπτες να είναι σταθερά και σε διάφορα ύψη.
- Υλικά και τελειώματα επιφανειών. Να είναι επιλεγμένα τα τελειώματα των επιφανειών έτσι ώστε να αποφεύγεται η ταλαιπωρία και οι τραυματισμοί, να μην υπάρχουν επικίνδυνες γωνίες στους τοίχους ή στις διασταυρώσεις, ο ήχος ή η αντανάκλαση του φωτός να είναι μια βοήθεια και όχι ένα εμπόδιο και τα χρώματα που θα χρησιμοποιηθούν να είναι για καθοδήγηση.
- Φωτισμός. Τα παράθυρα να σχεδιάζονται για να ελαχιστοποιήσουν το έντονο φως, και να μπορούν να ανοιγοκλείνουν με ευκολία.
- Θέρμανση. Ο χώρος να κλιματίζεται ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες.
- Περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Τα ανάπηρα άτομα να μπορούν να βγουν εύκολα έξω από το κτίριο του μουσείου σε περίπτωση φωτιάς ή άλλης καταστροφής και το προσωπικό να είναι ενημερωμένο με τις οδηγίες σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
- Πινακίδες. Οι πινακίδες να είναι ευανάγνωστες και στο σωστό ύψος.
- Εκθέσεις αφής. Το μουσείο να παρέχει εκθέσεις αφής και ευκαιρίες χειρισμού αντικειμένων σε τυφλούς ή μερικώς τυφλούς επισκέπτες.
- Τουαλέτες. Να υπάρχουν ειδικά σχεδιασμένες τουαλέτες για ανάπηρους επισκέπτες.

Αυτή είναι μια λίστα που θα πρέπει να πραγματοποιήσουν οι διευθυντές μουσείων σχετικά με τη σχεδίαση, τον εξοπλισμό και τη λειτουργία των μουσείων ώστε να είναι ευπρόσδεκτοι και στην πράξη οι ανάπηροι επισκέπτες.

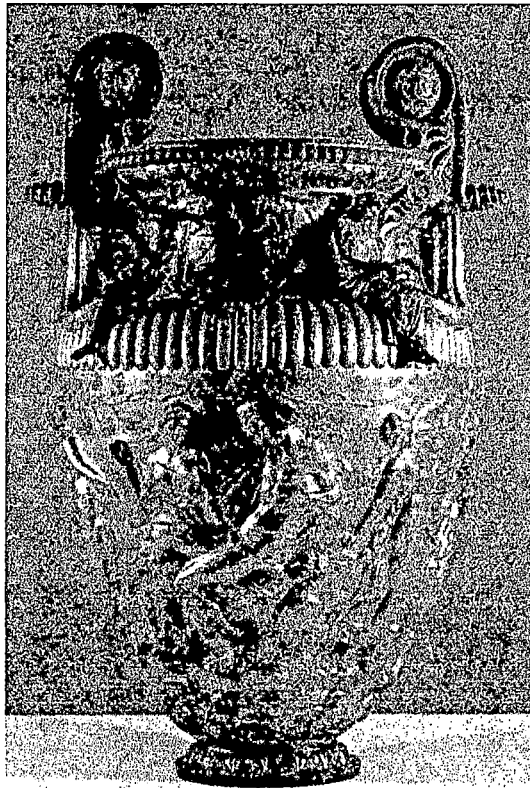
Η κατανόηση των αναγκών των ατόμων με ειδικές ανάγκες με σκοπό την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς αυτούς, απαιτεί κατανόηση και διαρκή επικοινωνία με αυτά τα άτομα.

Ο διευθυντής μουσείου θα πρέπει ο ίδιος να έρθει σε επαφή με ανάπηρα άτομα ή ομάδες αναπήρων για να επισημάνει τις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός οργανισμών οι οποίοι μπορούν να παρέχουν γενικές και ειδικές συμβουλές γι' αυτές τις ανάγκες. Το μουσείο μπορεί όμως να συστήσει και μία συμβουλευτική επιτροπή η οποία να ενημερώνει το μουσείο γι' αυτά τα θέματα. Επίσης θα πρέπει να εξετασθεί και η ίδια η πολιτική του μουσείου όσον αφορά την πρόσληψη ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Η απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες μπορεί να αποτελέσει χρήσιμη εμπειρία για το προσωπικό του μουσείου. Βέβαια, είναι αναγκαίο να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο το προσωπικό για τέτοια εργασία, ώστε να μπορεί να βοηθήσει αυτά τα άτομα με τον καλύτερο τρόπο. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πολλά άτομα με αναπηρίες δεν φαίνονται ανάπηρα. Το μουσείο θα πρέπει να γνωστοποιήσει επαρκώς το πώς μπορεί να βοηθήσει ανάπηρους επισκέπτες. Πρέπει δηλαδή να γνωρίζουν από πριν αυτά τα άτομα αν αξίζει να επισκεφθούν το μουσείο, και το ενημερωτικό υλικό θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες για τις διευκολύνσεις που τους προσφέρονται. Κάθε μουσείο θα πρέπει να έχει σαν στόχο να δημιουργήσει ένα περιβάλλον προσιτό σε όλους, και να παρέχει ίσες ευκαιρίες ώστε όλοι να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες του.

Μουσείο Αρχαίας Κορίνθου
Κορινθιακά αγγεία

Θεσσαλονίκη
Χάλκινος κρατήρ του Δερβενίου

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

3.1. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σε πολλές κοινοτικές χώρες, μέσα από το θόρυβο των συναλλαγματικών ανισορροπιών και την αβεβαιότητα για την πορεία προς την Ενωμένη Ευρώπη, αναπτύσσονται προβληματισμοί για ορισμένα ευγενέστερα και ασφαλώς πολύ βασικά στοιχεία του κοινωνικού βίου των ανθρώπων. Η αναφορά γίνεται για τους προβληματισμούς πολιτών, κομμάτων, οργανώσεων κ.ά για το ρόλο των τεχνών και των πολιτιστικών αγαθών στη διαμόρφωση του επιπέδου και της ποιότητας της καθημερινής ζωής.

Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας παρατηρείται τον τελευταίο καιρό μια αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος για τη θέση των Καλών Τεχνών και των Πολιτιστικών δρώμενων στην κοινωνική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη. Μέσα λοιπόν από αυτό το πρίσμα, επιχειρείται η επανεξέταση της γενικότερης πολιτικής για τον πολιτισμό.

Ενδεικτικά αξίζει να αναφερθούμε στην περίπτωση της Βρετανίας. Το πρώτο επιχείρημα που διατυπώνεται για τη διαμόρφωση μιας νέας πολιτιστικής πολιτικής, είναι ότι σε περιόδους μεγάλης ανεργίας και παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης και δυσπραγίας, η προσφορά των πολιτιστικών αγαθών είναι ακόμη περισσότερο αναγκαία. Παράδειγμα, η μεγάλη ζήτηση βιβλίων στις δημόσιες και δημοτικές βιβλιοθήκες, από νέους, και μεσήλικες ανέργους.

Πρόσφατη έρευνα για λογαριασμό του Βρετανικού Συμβουλίου Καλών Τεχνών έφερε στην επιφάνεια ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού 70%, εκτιμά ότι οι Καλές Τέχνες και οι πολιτιστικές δραστηριότητες είναι κύρια στοιχεία της ποιότητας της καθημερινής ζωής και το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτούς υποστηρίζει την ανάγκη για επενδύσεις στο χώρο των Τεχνών και του Πολιτισμού. Το 1991, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, 17 εκατομμύρια άνθρωποι παρακολούθησαν κανονικά πολιτιστικές εκδηλώσεις διαφόρων μορφών, ενώ πολλοί περισσότεροι επισκέφτηκαν πινακοθήκες και μουσεία. Ο αριθμός τους δε είναι μεγαλύτερος από αυτόν των οπαδών των ποδοσφαιρικών αγώνων.

Στην Αγγλία αυτή τη στιγμή τα πολιτικά κόμματα και γενικά οι πολιτικοί παράγοντες σε συνεργασία με το Συμβούλιο των Τεχνών και του Πολιτισμού, επιδίδονται στη διαμόρφωση μιας νέας εθνικής στρατηγικής για την τέχνη και τον πολιτισμό. Κύριος σκοπός είναι να αξιοποιηθεί ο ελεύθερος χρόνος των Βρετανών ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή στην πολιτιστική δραστηριότητα. Το αξιοσημείωτο είναι ότι στα θέματα του πολιτισμού και του ρόλου του στην κοινωνική και οικονομική πρόοδο υπάρχει ταύτιση απόψεων μεταξύ των πολιτικών. Βέβαια η προσοχή που δείχνουν στο συγκεκριμένο θέμα των πολιτιστικών ζητημάτων, συνδέεται με τη γενικότερη πλέον αντίληψη ότι ο πολιτισμός και οι πολιτιστικές πηγές είναι πηγές πλούτου με πολλά παρακλάδια στην οικονομική δραστηριότητα.

Αυτή η άποψη έχει διερευνηθεί και καλλιεργηθεί και στο ακαδημαϊκό επίπεδο. Βιβλία και άρθρα έχουν γραφτεί από οικονομολόγους υποστηρίζοντας την ανάπτυξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και τη συμβολή τους στην οικονομία. Έτσι σήμερα πέρα από τα «ευγενή»

επιχειρήματα για την ενίσχυση του πολιτιστικού ρεύματος, διατυπώνονται και σκληρά ρεαλιστικά επιχειρήματα οικονομικού χαρακτήρα και οικονομικής ανάλυσης.

Είναι σημαντικά τα κέρδη που προκύπτουν από την Τέχνη και τον Πολιτισμό και σύμφωνα με μετρήσεις τα κέρδη αυτά στην Μ.Βρετανία ξεπερνούν τη βιομηχανία αυτοκινήτων.

Το 1991 δαπανήθηκαν στην Αγγλία 1,5 δις στερλίνες για τις Τέχνες, τις πινακοθήκες, τα μουσεία, για νέα κτίρια, για συντηρήσεις κ.ά. Ενώ το εισόδημα, οι εισροές δηλαδή από τον κλάδο αυτό, άγγιξε τα 6 δις στερλίνες. Η αξία δε των εξαγωγών αυτοκινήτων ήταν για την ίδια χρονιά 4 δις και αυτό σε μια χώρα, όπως η Αγγλία, όπου οι βιομηχανικές εξαγωγές αποτελούν τον κορμό της οικονομικής ζωής. Ο πολιτισμός αντικρίζεται όχι μόνο ως μια διαδικασία που εξευγενίζει την καθημερινότητα και τη ρουτίνα της ζωής του σύγχρονου ανθρώπου, αλλά και ως κύριος συντελεστής της παραγωγής, και ως ένας ισχυρός παράγοντας της οικονομίας.

Πέρα όμως από την περίπτωση της Αγγλίας και άλλοι λαοί όπως οι Ισπανοί, οι Ιταλοί, οι Αυστριακοί, οι Ολλανδοί κ.α. συμφωνούν ότι οι επενδύσεις στον πολιτισμό επιφέρουν μεγαλύτερες αποδόσεις, ανάλογα με την δαπάνη, από τους εμπορικούς και βιομηχανικούς κλάδους. Το αγγλικό υπόδειγμα προσέγγισης του πολιτισμού και της πηγής πλούτου που αυτός κρύβει, έχει να διδάξει πολλά σε μας τους Έλληνες. Άλλωστε η χώρα μας κρύβει ένα θησαυρό από πολιτιστικά αξιοθέατα (αρχαιότητες, μνημεία, έργα ελλήνων αρχαίων συγγραφέων, εκθέματα κ.ά.) που κάθε άλλη χώρα θα ζήλευε. Αν εκμεταλλευτούμε σωστά όλον αυτό τον πλούτο, ίσως βρούμε και μεις μια νέα πηγή πλούτου για την οικονομία μας.

3.2 Προστασία και ανάπτυξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς

Η πολιτιστική κληρονομιά θα προστατευθεί με τη θέσπιση συστήματος μέτρων θετικής προστασίας για τα ανακηρυγμένα μνημεία, τα διατηρητέα χωριά, κτίρια και έργα τέχνης, με τη δημιουργία Ανώτατης Σχολής Συντήρησης και την ίδρυση Κέντρων Συντήρησης στις περιφέρειες, με την κινητοποίηση της κοινής γνώμης, με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της σύγχρονης τεχνολογίας για την πλησιέστερη και την πιο άρτια εποπτεία του αντικειμένου της προστασίας.

Η αποτελεσματικότερη προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς θα επιτευχθεί με :

- Την ουσιαστική αύξηση των πόρων και των μέσων που θα διατεθούν γι' αυτό το σκοπό.
- Την αναδιοργάνωση και στελέχωση των νέων αποκεντρωμένων υπηρεσιών και την εκχώρηση σ' αυτές περισσότερων αποφασιστικών αρμοδιοτήτων.
- Την απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος των συναρμοδιοτήτων και παράλληλων αρμοδιοτήτων, σε ανώτατο κυβερνητικό επίπεδο.
- Τη θέσπιση συστήματος οικονομικών κινήτρων προστασίας (παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, φορολογικές απαλλαγές κ.λ.π.).

➤ Την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα προστασίας.

Χαρακτηριστικό της ανάγκης για την αύξηση των οικονομικών πόρων που διατίθενται για τον τομέα είναι το αίτημα των αποκεντρωμένων υπηρεσιών του ΥΠΠΕ και των εποπτευόμενων φορέων που φέρουν το βάρος της προστασίας, για τριπλασιασμό κατά μέσον όρο των διαθέσιμων πιστώσεων έναντι εκείνων της τελευταίας πενταετίας, για την αντιμετώπιση σημαντικών ανασκαφικών έργων πρώτης προτεραιότητας. Μεγαλύτερες ακόμη αναλογικά εμφανίζονται οι απαιτούμενες αυξήσεις για έργα συντήρησης και αποκατάστασης, το αίτημα αυτό ικανοποιείται μερικά, με ουσιαστική αύξηση των προβλεπόμενων αντίστοιχων κονδυλίων των Δημοσίων Επενδύσεων.

Μολονότι η πολιτική αυτή δεν έχει ακόμη πλήρως διαμορφωθεί από το ΥΠΠΕ και από τον ΕΟΤ. Παράλληλα προβλέπεται η διάθεση πρόσθετων πόρων για τον ίδιο σκοπό από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, με τη μορφή επιχορηγήσεων, στα πλαίσια των ειδικών κινήτρων του Ν. 1262/1982, και από άλλους φορείς όπως η ΕΚΤΕ (δάνεια) ή το ΕΤΕΡΠΣ (επιχορηγήσεις).

Στις οργανωτικές μεταβολές περιλαμβάνεται η ανάπτυξη των υπηρεσιών προστασίας, για την κάλυψη, σε ισότιμη βάση, του αντικειμένου σε όλο το εύρος του, ανεξάρτητα από την χρονική περίοδο και την ιστορική και καλλιτεχνική σημασία των στοιχείων που προστατεύονται. Ειδικότερα, για τα Νεώτερα μνημεία (και ιδίως για τα

ζώντα μνημεία) θα δημιουργηθεί επαρκής αριθμός αποκεντρωμένων υπηρεσιών του αρμόδιου φορέα (ΥΠΠΕ), κατ' αναλογία προς αυτές που λειτουργούν για τα Αρχαία και Μεσαιωνικά Μνημεία και σε στενή συνεργασία μαζί τους ή και υπό ενιαία διοίκηση. Οι νέες αυτές υπηρεσίες θα στελεχωθούν και εξοπλιστούν κατάλληλα για την εκπλήρωση της διπλής αποστολής τους που είναι : η εποπτεία της προστασίας που θα ασκηθεί με ιδιωτική πρωτοβουλία μέσα στα πλαίσια του πλέγματος των νέων κινήτρων και η επίλεκτική επέκταση της Κρατικής παρέμβασης για μνημειακή συντήρηση και αποκατάσταση σε ορισμένα νεώτερα Μνημεία (με κριτήρια τη μοναδικότητά τους ή την καταλληλότητά τους για τη δημιουργία πρότυπων αποκατάστασης).

Ανάλογη προσπάθεια γεωγραφικής ανάπτυξης υπηρεσιών θα καταβληθεί και στον τομέα προστασίας των Εναλίων Αρχαιοτήτων, που παρουσιάζει οξύτατες και κατεπείγουσες ανάγκες.

Τέλος, η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα προστασίας και η κατάλληλη κινητοποίηση της κοινής γνώμης θα επιχειρηθεί με τη συστηματική ενημέρωση για την αξία των μνημείων και έργων τέχνης στην ιχνηλάτηση και αποτίμηση της ιστορικής πορείας του έθνους, με την ενίσχυση τοπικών πρωτοβουλιών στον τομέα της προστασίας και της συλλογικής δραστηριότητας, στη λαογραφική – εθνολογική έρευνα, με εκτεταμένη απογραφική εργασία στον τομέα των λαϊκών χορών και

της παραδοσιακής μουσικής, με τη συγκέντρωση, μελέτη και αναπαραγωγή αξιόλογων αντικειμένων και στοιχείων του ελληνικού βίου.

Στα πλαίσια της παραπάνω πολιτικής εντάσσεται και η χρηματοδότηση της συγκρότησης λαογραφικών συλλόγων και της στέγασης, επέκτασης και εξοπλισμού Λαογραφικών Μουσείων στην επαρχία.

3.3. Μερίδιο ανάπτυξης της πολιτιστικής υποδομής της χώρας μας

από το πακέτο Ντελόρ II

Το «πακέτο» πολιτισμού που διεκδικεί το αρμόδιο Υπουργείο και ανέρχεται στο ύψος των 600 δισεκατομμυρίων δρχ., έρχεται να συμβάλλει στην προσπάθεια να καλυφθούν τα κενά δεκαετιών, στην υποδομή και την προώθηση του πολιτισμού μας. Με αυτή την οικονομική βοήθεια και βέβαια ύστερα από σωστή διαχείριση ευελπιστούμε ότι με το πακέτο Ντελόρ II θα κλείσουν όλοι οι ανοιχτοί λογαριασμοί με τον πολιτισμό και τις Τέχνες που θα άφηνε πίσω του φεύγοντας ο 20ος αιώνας.

Τα μεγαλύτερα έργα που έχουν ήδη εγκριθεί είναι :

- Ανάπτυξη των ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας, για την οποία υπάρχουν εμπεριστατωμένες μελέτες.
- Το Νέο Μουσείο της Ακροπόλεως 29 δισ.

- Η επέκταση της Εθνικής Πινακοθήκης 4,7 δις.
- Το Μουσείο της πόλης των Αθηνών 4,5 δις.
Εγκρίθηκαν ακόμα για την περιφέρεια Αθηνών – Πειραιώς.
- Το Εθνικό Κέντρο συντήρησης αρχαιοτήτων 1,3 δις, σε κτίριο της οδού Πειραιώς.
- Το Αρχείο Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς 1,6 δις.
- Το κέντρο καταγραφής τεκμηρίων παραδοσιακών χώρων, δρόμων και ενδυμασιών 800 εκ.
- Η προσθήκη του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών η οποία ήδη γίνεται 2 δις,
- Η επισκευή και ανακαίνιση του πολιτιστικού κέντρου «Αέριοι» 900 εκ
- Η δημιουργία Ναυτικού Μουσείου στον Πειραιά 3,18 δις
- Η αποκατάσταση του Κονώνιου τείχους στην Πειραιϊκή 1,1 δις καθώς και η επισκευή και αναπαλαίωση κτιρίων στην περιοχή της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων στον Πειραιά 1,4 δις
- Η ερημιά της Μακρονήσου θα μετατραπεί σε ιστορικό και αρχαιολογικό τόπο 1,4 δις

Η ΚΡΗΤΗ

Γενικά η Κρήτη θα γίνει αγνώριστη – με την αναστήλωση των αναγεννησιακών μνημείων 5,5 δις των εντικών τειχών του Ηρακλείου

900 εκ., μοναστηριών 900 εκ., την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων 2 δις και την υποδομή στα νεότερα ιστορικά κτίρια και σε διάφορες μονές 1,8 δις. Στα έργα των μουσείων συμπεριλαμβάνεται νέα πτέρυγα του Μουσείου του Ηρακλείου για πολιτιστικές εκδηλώσεις καθώς και επέκταση του Μουσείου συνολικού ύψους 4 δις. Επίσης θα προστεθεί ένα μουσείο για τη Φαίστο 1,5 δις.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Υπάρχει πρόβλεψη για την συντήρηση των ευρημάτων του Τάφου των Φιλίππων η οποία εκκρεμεί 1,1 δις. Επίσης, πρόβλεψη για άμεση συντήρηση των τάφων μακεδονικού τύπου και των τοιχογραφιών τους, που δυστυχώς καταρρέουν σε όλη την Ελλάδα (15,2 δις). Το Μουσείο της Βεργίνας και το Μουσείο της Πέλλας από 3 και 3,5 δις αντίστοιχα. Η επέκταση του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης 3 δις. Δύο Μουσεία στη Βέροια 1,12 δις. Καθώς επίσης η συντήρηση σε τοιχογραφίες, σε μονές του Αγίου Όρους 1,2 δις. και σε άλλες βυζαντινές εκκλησίες και μονές της Βορείου Ελλάδας.

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Για όλη την Ελλάδα στο εθνικό σκέλος εγκρίθηκαν προτάσεις για Λαογραφικά Μουσεία 3,15 δις. Για αναστηλώσεις και νέες χρήσεις σε βυζαντινά και ιστορικά διατηρητέα μνημεία 7 δις. Για μελέτη και

εκτέλεση αναστηλωτικών έργων σε όλη τη χώρα 11 δις, ενώ για αναστήλωση και αποκάλυψη αρχαίων θεάτρων Επιδαύρου 1,2 δις, Δωδώνης 500 εκ., Δημητριάδας Βόλου 1 δις.

Οι προτάσεις όμως, όπως είναι φυσικό, δεν εγκρίθηκαν μόνο για μουσεία, βυζαντινές εκκλησίες και αρχαιολογικούς χώρους υπάρχουν προβλέψεις για την ανάπτυξη της Μουσικής και των Τεχνών, της Αρχιτεκτονικής, του Θεάτρου, του Κινηματογράφου και των σύγχρονων τεχνών, διαφόρων πολιτιστικών κέντρων κ.α.

Ας ευχηθούμε, οι προτάσεις που ήδη έχουν εγκριθεί να πραγματοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό, έτσι ώστε ο πολιτισμός στη χώρα μας να λάβει τη θέση που του αξίζει.

3.4. Σύντομη αναφορά στην «εξόριστη ελληνική ομορφιά»

Με τη φράση «εξόριστη ελληνική ομορφιά» αναφερόμαστε βέβαια στα πολύτιμα κομμάτια του αρχαίου πολιτισμού μας που αποτελούν το κορυφαίο στολίδι των μεγαλυτέρων ξένων μουσείων. Αναμφίβολα πρωταγωνιστές των «Αρχαιοτήτων της Διασποράς» είναι το περίφημα γλυπτά του Παρθενώνα, τα οποία έγιναν γνωστά στις νεώτερες μεταπολιτευτικές γενιές εφόσον η πρώην υπουργός κ. Μ. Μερκούρη επανέφερε το θέμα της επιστροφής τους στην Ελλάδα. Ένα θέμα που σε επίπεδο συζητήσεων χρονολογείται εδώ και περίπου δύο αιώνες.

Η χώρα μας ζητά από το Βρετανικό Μουσείο τον επαναπατρισμό των γλυπτών του Παρθενώνα. Επειδή αυτά αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του μοναδικού αυτού αρχιτεκτονικού μνημείου. Τα γλυπτά του Παρθενώνα πολιτογραφήθηκαν στην γλώσσα μας με την μεταφρασμένη έκφραση ως «Ελγίνεια Μάρμαρα».

Η έκφραση αυτή χρησιμοποιήθηκε λόγο ότι στην Ελλάδα ο Λόρδος Έλγιν επωφελημένος από την άγνοια των Τούρκων κατακτητών οικειοποιήθηκε, στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, ένα μεγάλο μέρος του γλυπτικού διακόσμου του Παρθενώνα, που πουλήθηκε στο Βρετανικό Μουσείο, μόνο ο γλύπτης Κανόβα και ο αρχαιολόγος Βισκόντι πιστοποίησε, παρά την γνώμη των πολλών ότι ήταν αυθεντικά έργα του Φειδία. Οπότε δεν είναι ελγίνεια, ο Έλγιν απλά τα εξόρισε είναι πέρα για πέρα αρχαία ελληνικά καλλιτεχνήματα και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ελληνικού πολιτισμού.

Αν και τα γλυπτά του Παρθενώνα είναι τα πιο διάσημα μέρη των «Αρχαιοτήτων της Διασποράς» στους νεοέλληνες, δεν είναι και τα μόνα.

Ελάχιστα γνωστές στο ευρύτερο και άκρως ευαίσθητο κατά καιρούς κοινό, είναι οι ελληνικές αρχαιότητες στο εξωτερικό που στολίζουν κατά μεγάλο μέρος, τις συλλογές ξένων μουσείων, κρατικών και μη.

Δεν νοείται σοβαρό αρχαιολογικό και ιστορικό μουσείο χωρίς την μόνιμη συλλογή ελληνικών εκθεμάτων και μάλιστα από τα πιο σημαντικά. Από την Κεντρική Ευρώπη στην Μεσογειακή, από την Μ. Βρετανία ως τις ΗΠΑ, η Ελλάδα και η ιστορία της, ο ελληνικός πολιτισμός είναι πανταχού παρών. Τα ελληνικά εκθέματα και οι συλλογές προσελκύουν μεγάλο μέρος των επισκεπτών του επιστημονικού κόσμου, αλλά και των απλών τουριστών και εξακολουθούν να είναι αντικείμενα μελέτης και καμάρι των ξένων μουσείων.

Το πρόβλημα εντοπίζεται σε μας τους Έλληνες. Όταν όλος ο κόσμος θαυμάζει τα «εξόριστα» ελληνικά αριστουργήματα υπάρχουν Έλληνες που αγνοούν την ύπαρξή τους.

Πραγματικά από τις στατιστικές τα νούμερα είναι απογοητευτικά για τη χώρα μας. Βέβαια η άγνοια ή η αδιαφορία μερικών για τον ελληνικό εξόριστο πολιτισμό δεν αποτελεί τον κανόνα αλλά όμως αυτό σίγουρα δεν ευνοεί τις προσπάθειες για τον επαναπατρισμό μέρους αυτού του εθνικού θησαυρού.

Για να επιστρέψουμε στα γλυπτά του Παρθενώνα και στο θέμα της επιστροφής τους. Η Ελλάδα εμμέσως πλην σαφώς, έχει διευκρινίσει ότι το αίτημα αυτό της επιστροφής δεν αποτελεί αποδοχή μελλοντικών διεκδικήσεων άλλων εξίσου σημαντικών αρχαίων, αρχιτεκτονικών μελών ή αρχαιολογικών συλλόγων που βρίσκονται σε

μουσεία του εξωτερικού. Και αυτό βεβαία έχει γίνει για ευνόητους λόγους. Όμως τα μοναδικά γλυπτά του Παρθενώνα δεν μοιράζονται μόνο ανάμεσα σε Αθήνα και Λονδίνο αν και το Μουσείο της Ακροπόλεως με το Βρετανικό Μουσείο φιλοξενούν τα μερίδια του λέοντος. Μέρη από τις μετόπες υπάρχουν στο Λούβρο, στο Μουσείο του Βατικανού, στην Κοπεγχάγη, στο Μουσείο του Παλέρμο, στη Βιέννη και αλλού. Έτσι το όραμα της επιστροφής τους γίνεται ακόμα πιο δύσκολο και μακρινό.

Σιωπηλές, αδύναμες και μόνες οι ελληνικές εξόριστες αρχαιότητες απολαμβάνουν μεν μια άρτια φύλαξη και φροντίδα, βρίσκονται κατά κανόνα σε περίοπτη θέση αλλά πάντα με την σκιά της συννεφιάς να αλλοιώνει το χρώμα τους. Θύματα τις περισσότερες φορές της ακμάζουσας αρχαιοκαπηλίας είναι ζωντανά παραδείγματα έλλειψης κάθε κρατικής φροντίδας να τις προστατεύει από τις ορέξεις των επίδοξων αρχαιοκάπηλων. Η ευχή να γίνει κάτι για να σταματήσει το κακό που τα τελευταία χρόνια έχει πάρει τη μορφή επιδημίας με τις συχνές κλοπές των μουσείων και των εκκλησιών, δεν αποτελεί παρά μια ευχή ουτοπίας.

3.5 Ο «ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ» ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα τελευταία χρόνια, το κόστος επίσκεψης στα μουσεία και τα άλλα τουριστικά αξιοθέατα, στις ευρωπαϊκές πόλεις ανήλθε

εντυπωσιακά, καθώς οι πόλεις αυτές είτε εισήγαγαν είτε αύξησαν τις τιμές των εισιτηρίων στα μεγαλύτερα από αυτά τα αξιοθέατα.

Σύμφωνα με έρευνα που έκανε η εφημερίδα «The European» μια υποθετική τετραμελής οικογένεια τουριστών η οποία αποτελείται από δύο ενήλικες, ένα μαθητή και ένα παιδί, επισκέπτεται τα δέκα βασικά τουριστικά αξιοθέατα πέντε ευρωπαϊκών πόλεων. Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας καθώς και οι τιμές εισιτηρίων σε κάθε αξιοθέατο.

1. ΛΟΝΔΙΝΟ

Βρετανικό Μουσείο: Είσοδος δωρεάν(η μεγαλύτερη ευκαιρία στην Ευρώπη)

Εθνική Πινακοθήκη: Δωρεάν είσοδος + 9 λίρες στερλίνες για τις συγκεκριμένες εκθέσεις.

Μουσείο Μαντάμ Τυσό :23,35 λίρες στερλίνες

Πύργος του Λονδίνου:21,50 λίρες στερλίνες

Τέιτ Γκάλερι: Δωρεάν είσοδος (9 λίρες στερλίνες για συγκεκριμένη έκθεση).

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας :10 λίρες στερλίνες (δωρεάν είσοδος μετά τις 4 μ.μ. τα Σαβ/κύριακα)

Καθεδρικός Ναός του Αγίου Παύλου: 17 λίρες στερλίνες

Κόσμος της Περιπέτειας του Τσένσιγκτον: 41 λίρες στερλίνες (το ακριβότερο)

Μουσείο Επιστημών: 13,15 λίρες στερλίνες (δωρεάν μετά τις 4 μ.μ. τα Σαββατοκύριακα).

1. ΠΑΡΙΣΙ

Κέντρο Ζορζ Πομπιντού : 74 γαλλικά φράγκα (210 γαλλικά φράγκα για τις εκθέσεις, Κυριακές πρωί δωρεάν).

Σκαρ Κερ : 60 γαλλικά φράγκα.

Πύργος του Άιφελ : 178,5 γαλλικά φράγκα.

Λούβρο : 62 γαλλικά φράγκα (32 γαλλικά φράγκα κάποιες φορές)

Λε Σιτέ : 160 γαλλικά φράγκα.

Μουσείο Ντ' Ορσέ : 144 γαλλικά φράγκα (συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων, Κυριακές 32 γαλλικά φράγκα).

Λα Ζεόντ : 314 γαλλικά φράγκα.

Ενβαλίντ : Δωρεάν.

Στρατιωτικό Μουσείο : 100 γαλλικά φράγκα.

Πύργος Μοναπρνάς : 122 γαλλικά φράγκα.

3. ΡΩΜΗ

Βασιλική του Αγίου Πέτρου : Δωρεάν.

Μουσεία του Βατικανού : 34 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες (+ 100 χιλιάδες για βόλτα στους κήπους).

Αρχαίο Φόρουμ : 20 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες.

Πάνθεον : Δωρεάν.

Κατακόμβες : 18 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες.

Μουσείο Καστέλο σαν Άντζελο : 16 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες

Κολοσσαίο : 18 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες.

Λουτρά του Καρακάλα : 12 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες.

Μουσεία του Καπιτωλίου : 20 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες.

Βίλα ντ' Εστε, Κήποι του Τίβολι : 10 χιλιάδες ιταλικές λιρέτες.

4. ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Μουσείο Ντάλεμ : 12 γερμανικά μάρκα.

Ζωολογικός Κήπος του Ακουάριουμ : 38,25 γερμανικά μάρκα.

Πύργος τηλεόρασεως : 15 γερμανικά μάρκα.

Παλάτι Σαρλοτενμπουργκ : 22 γερμανικά μάρκα.

Ράϊχσταγκ (Βουλή) : Δωρεάν

Αιγυπτιακό Μουσείο : 12 γερμανικά μάρκα (Κυριακές δωρεάν)

Μουσείο Περγάμου : 12 γερμανικά μάρκα

Στήλη της Νίκης : 3,80 γερμανικά μάρκα.

Παλαιά Εθνική Πινακοθήκη : 12 γερμανικά μάρκα (Κυριακές δωρεάν)

Μουσείο του Τείχους του Βερολίνου : 24 γερμανικά μάρκα.

5. ΑΘΗΝΑ

Αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο Ακροπόλεως : 2.000 δρχ. (δωρεάν για τους έλληνες κάθε Κυριακή)

Μουσείο Αρχαίας Αγοράς (Στοά Αττάλου) : 1.200 δρχ. (600 δρχ. για φοιτητές).

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο : 2.000 δρχ. (Μισό εισιτήριο για μαθητές και φοιτητές) Δωρεάν είσοδο κάθε Κυριακή.

Βυζαντινό και χριστιανικό Μουσείο : 500 δρχ.

Μουσείο Γουλανδρή : 1.000 δρχ. (600 δρχ. για παιδιά).

Εθνική Πινακοθήκη : 2.000 δρχ.

Μουσείο Μπενάκη : 2.000 δρχ. (Δωρεάν κάθε Πέμπτη)

Πολεμικό Μουσείο : Δωρεάν

Μουσείο Κυκλαδίτικης Τέχνης : 600 δρχ.

Μουσείο Φρυσίρα : 2.000 δρχ. (κάτω 25 και υπερήλικοι 1.000 δρχ.)

Μουσείο Γουναρόπουλου : Δωρεάν.

Μουσείο Κεραμικό : 1.200 δρχ.

Μουσείο Πιερρίδη αρχαίας Κυπριακής Τέχνης : 100 δρχ.

Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης : 1.000 δρχ. (Δωρεάν είσοδος κάθε Πέμπτη).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, το Βερολίνο, παρόλο που εισήγαγε το θεσμό του εισιτηρίου – για πρώτη φορά μετά τον Ιούλιο του '92 – στα κυριότερα μουσεία του παραμένει η φτηνότερη πόλη.

Η Ρώμη προσφέρει μεγάλες εκπτώσεις στα παιδικά και φοιτητικά εισιτήρια και παραμένει πολύ προσιτή για το οικογενειακό βάλαντιο των τουριστών. Πάντως, εάν η υποθετική οικογένεια της έρευνας αποφάσιζε να συμμετάσχει σε μια ξενάγηση στους Παπικούς Κήπους - ως μέρος της επισκέψεώς της στο Βατικανό - θα διαπίστωνε ότι το κόστος της εκδρομής αυξήθηκε κατά τα δύο τρίτα.

Στο Λονδίνο που είναι ασφαλώς η πιο ακριβή πόλη για τους ταξιδιώτες, οι τουρίστες πρέπει να καταβάλλουν χρήματα ακόμη και για να επισκεφτούν κάποια εκκλησία. Το κόστος επίσκεψης των αξιοθέατων της πόλης αυξήθηκε κατακόρυφα από τη στιγμή που τα περισσότερα μουσεία εισήγαγαν το θεσμό του εισιτηρίου. Ενώ όμως η γενικότερη περιοχή του Λονδίνου υπερηφανεύεται πως διαθέτει τα δέκα ακριβότερα αξιοθέατα της Ευρώπης, προσφέρει και το καλύτερο αξιοθέατο στην καλύτερη τιμή : Πρόκειται για το Βρετανικό Μουσείο – ένα από τα καλύτερα παγκοσμίως - που η είσοδος παραμένει εντελώς δωρεάν.

Η επίσκεψη στο Παρίσι κοστίζει όσο περίπου και στο Λονδίνο, όμως οι τιμές μειώνονται κατακόρυφα αν η επίσκεψη στα μουσεία της πόλης γίνει τις Κυριακές ή αργά το απόγευμα. Τότε η είσοδος στα μουσεία είναι η εξαιρετικά μειωμένη ή εντελώς δωρεάν.

Στην Αθήνα η αξία των εκθεμάτων είναι τεράστια, όμως το κόστος της επίσκεψης για τους ξένους και κυρίως τους Έλληνες επισκέπτες σχετικά μικρό. Οι τιμές των εισιτηρίων για τους αρχαιολογικούς χώρους και τα Μουσεία της Αθήνας είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη. Παράλληλα, τα μειωμένα εισιτήρια φοιτητών και μαθητών και η δυνατότητα δωρεάν εισόδου για τους Έλληνες, κάποιες ημέρες την εβδομάδα, περιορίζουν σημαντικά το ποσό που χρειάζεται να ξοδέψει μια τετραμελής οικογένεια για να πάρει μια γεύση από το ένδοξο παρελθόν και τη γοητευτική λαϊκή παράδοση της Ελλάδας.

Το πιο ακριβό εισιτήριο – 2.000 δραχμές - είναι αυτό του αρχαιολογικού χώρου και του Μουσείου της Ακροπόλεως. Οι φοιτητές από χώρες της ΕΟΚ μπορούν, με την ειδική κάρτα, να μπουν δωρεάν, ενώ τα παιδιά πληρώνουν το μισό εισιτήριο. Οι Έλληνες επισκέπτες μπαίνουν δωρεάν την Κυριακή. Η τιμή του εισιτηρίου, πάντως, δεν θα πρέπει να θεωρείται υπερβολική καθώς η αξία των «θαυμάτων» της αρχαιότητας που βρίσκονται στο λόφο της Ακροπόλεως, είναι ασύλληπτη. Ίδια - 2.000 δραχμές - είναι η τιμή εισόδου για τους

ενήλικες και στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Οι Έλληνες φοιτητές και μαθητές δεν πληρώνουν είσοδο, ενώ οι ξένοι καταβάλλουν το μισό αντίτιμο εισιτηρίου. Για τους ηλικιωμένους το εισιτήριο κοστίζει 1.000 δραχμές.

3.6 Κατάλογος των Μουσείων της περιοχής της Αττικής

Ακροπόλεως : βρίσκεται πάνω στην Ακρόπολη. Τηλ. 3210219 καθημ. 8 π.μ. – 7 μ.μ. Ο αρχαιολογικός χώρος μένει ανοικτός μέχρι τις 16.45 μ.μ. είσοδος 2.000 δρχ. Περιλαμβάνει ευρήματα των ανασκαφών του χώρου της Ακρόπολης, κυρίως γλυπτά εξαιρετικής τέχνης. Κυριακή ελεύθερη είσοδος για Έλληνες.

Αρχαίας Αγοράς των Αθηνών : Στεγάζεται στη Στοά Αττάλου, μέσα στον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Αγοράς, τηλ. 32101185 καθημ. 8 π.μ. – 7 μ.μ. Δευτέρα κλειστά τιμή εισόδου 1.200 δρχ., φοιτ. 600 δρχ. ευρήματα των ανασκαφών της Αρχαίας Αγοράς, αντικείμενα σχετικά με την οικονομική και πολιτική δραστηριότητα της πόλης. Κυριακή ελεύθερη είσοδος.

Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά : Χαρ. Τρικούπη 31, Πειραιϊκή, τηλ. 4521598 καθημ. 8.30 – 3 μ.μ. Κυρ. 8.30 – 3 μ.μ. Δευτέρα κλειστό τιμή εισόδου 700 δρχ. Ευρήματα ανασκαφών της περιοχής γλυπτά, επιτύμβια, αγγεία, νομίσματα, όπλα από τον 4^ο π.Χ. αι. ως τα ρωμαϊκά χρόνια. Κυριακή είσοδος ελεύθερη.

Βορέ : Πάροδος Διαδ. Κωνσταντίνου 4, Παιανία, τηλ. 6642520. Το Μουσείο έχει δύο ξεχωριστά τμήματα. Το τμήμα Σύγχρονης ζωγραφικής και γλυπτικής και το λαογραφικό τμήμα (εικόνες, κεραμικά, παλιά έπιπλα, επιτύμβιες στήλες, κλασσικούς ζωγράφους. Τιμή εισόδου 600 δραχ. επισκέψεις Σαββάτο – Κυριακή 10 – 2 μ.μ.

Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο : Βασ. Σοφίας 22, τηλ. 7211027, καθημ. 8 π.μ. – 3 μ.μ. τιμή εισόδου 500 δραχ. Δευτέρα κλειστό. Έργα Βυζαντινής και μεταβυζαντινής ζωγραφικής, γλυπτικής και μικροτεχνίας, από τον 4^ο – 19^ο π.Χ. αιώνα, Κυριακή είσοδος ελεύθερη.

Γ. Γουναρόπουλου : Γουναρόπουλος και Φρυγείας, τηλ. 7487657 καθημ. 9 π.μ. – 1 μ.μ. και Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη 5 – 8 απόγευμα, Δευτέρα κλειστό, Παρασκευή, Σαββάτο και Κυριακή 10 π.μ. – 2 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη. Περιέχει 36 πίνακες του Γουναρόπουλου, στο σπίτι που έζησε ο ζωγράφος.

Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδας : Αμαλίας 36, τηλ. 3231577. Κάθε μέρα 9-1 μ.μ. εκτός Σαββάτου είσοδος ελεύθερη. Αντικείμενα σχετικά με την ιστορία του ελληνικού εβραϊσμού.

Εθνική Πινακοθήκη : Βασ. Κων/νου 50, τηλ. 7235857, Δευτέρα και Τετάρτη 9 π.μ. – 3 μ.μ. και 6 μ.π. – 9 μ.π. Πέμπτη - Σαββάτο 9 π.μ. – 15 μ.μ., Κυριακή 10 π.μ. – 2 μ.μ. και Τρίτη κλειστά. Έργα ζωγραφικής, χαρακτηριστικής και γλυπτικής Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο : Τοσίτσα 1 (στο ύψος Πατησίων 44), τηλ. 8217717 ώρες Δευτέρα 10 : 30 π.μ. – 16-45 μ.μ. και από Τρίτη μέχρι Σαββάτο 8 : 30 π.μ. – 14 : 45 μ.μ. Τιμή εισόδου 2.000 δρχ., φοιτ. 1.000 δρχ. Αρχαιολογικοί θησαυροί απ' όλη την Ελλάδα και όλων των περιόδων της αρχαιότητας, από την προϊστορική (νεολιθική) εποχή ως τα χρόνια του βυζαντίου. Κυριακή ελεύθερη είσοδος.

Ελευθερίου Βενιζέλου : (Πάρκο Ελευθερίας (Βασ. Σοφίας πίσω από το άγαλμα Βενιζέλου) , τηλ. 7224238 καθημ. 10 – 1 και 6 – 8 μ.μ. εκτός Κυρ. απόγευμα και Δευτ. προσωπικά αντικείμενα του Βενιζέλου, φωτογραφικό υλικό και ντοκουμέντα. Διαθέτει βιβλιοθήκη με βιβλία που αφορούν τον Ε. Βενιζέλο και την εποχή του. Είσοδος ελεύθερη.

Ελ. Βενιζέλου – Ιστορική Μνήμη : Χρ. Λαδά 2 τηλ. 3221254 καθημ. 9 π.μ. - 1 μ.μ. Σαββάτο, Κυριακή κλειστό, είσοδος ελεύθερη. Περιέχει προσωπικά ενθυμήματα και ιστορικά ντοκουμέντα του Βενιζέλου, των αγώνων του και της εποχής του.

Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης – Συλλογής Κεραμικής Β. Κυριαζόπουλου : Πλ. Μοναστηρακίου, καθημερινά 9 π.μ. – 2.30 μ.μ. εκτός Τρίτης, τιμή εισιτηρίου 600 δρχ. Κυριακή ελεύθερη είσοδος. Κεραμικά των αρχών του αιώνα, χωρισμένα σε δύο μεγάλες ομάδες. Τα χρηστικά ανώνυμων κεραμιστών και τα έργα τέχνης πέντε επώνυμων καλλιτεχνών.

Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων (Συλλογή Φοίβου Ανωγειαννάκη), Διογένους 1 – 3 Πλ. Αέρηδων, Πλάκα, τηλ. 3250198
καθημερινά εκτός Δευτέρα 10 – 2 μ.μ. την Τετάρτη 12 – 8 μ.μ.
Μουσικά όργανα από όλες τις περιοχές της Ελλάδας που προέρχονται
από τη συλλογή του Φοίβου Ανωγειαννάκη, είσοδος ελεύθερη.

Θεατρικό Μουσείο Εταιρεία ελλήνων θεατρικών Συγγραφέων,
Ακαδημίας 50, τηλ. 3629430, ώρες 9 – 3 μ.μ., Σαββάτο κλειστό,
Κυριακή 10 – 1 μ.μ. φωτογραφίες ηθοποιών και παραστάσεων,
κοστούμια μακέτες σκηνογραφιών, αφίσες, προσωπικά αντικείμενα
διάσημων ηθοποιών, προσωπογραφίες, προτομές κ.α.

Ιστορικό Εθνικό Μουσείο Στεγάζεται στην Παλαιά Βουλή Σταδίου
και Κολοκοτρώνη, τηλ. 3237617, κάθε Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη,
Παρασκευή 9 – 1.30 μ.μ. Σαββάτο - Κυριακή 9 – 12.30 μ.μ. Δευτέρα
κλειστό τιμή εισόδου 600 δρχ. Κάθε Πέμπτη είσοδος ελεύθερη.
Περιέχει αντικείμενα Φραγκοκρατίας, Ενετοκρατίας και
Τουρκοκρατίας, κειμήλια του '21, σχέδια περιηγητών, όπλα ενθύμια
Όθωνα, Γεωργίου Α΄ Κρητικού Αγώνα, Βαλκανικών πολέμων, Μικρα-
σιατικής καταστροφής του πολέμου 40 – 41 Λαογραφική συλλογή κ.α.

Ιστορίας της Ελληνικής Ενδυμασίας : Δημοκρίτου 7 Κολωνάκι, τηλ.
3629513. Ώρες λειτουργίας Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή από 10 π.μ. –
1.00 μ.μ. Ελληνικές παραδοσιακές ενδυμασίες απ' όλη την Ελλάδα
που προέρχονται από τη Συλλογή του Λυκείου των Ελληνίδων.
Είσοδος ελεύθερη. Τον Αύγουστο κλείνει.

Κανελλόπουλου Θεωρίας και Πανός, Πλάκα, τηλ. 3212313. Καθημ. 8.30 - 3.00 μ.μ. Κάθε Δευτ. κλειστά. Τιμή εισ. 400 δρχ., φοιτ. 200 δρχ. Έργα τέχνης από την προϊστορική εποχή ως το Βυζάντιο, καθώς και εικόνες, μικροτεχνία, κοσμήματα όπλα και μινιατούρες από τον 17ο έως τον 19ο αιώνα. Κυριακή είσοδος ελεύθερη.

Κατίνας Παξινοπού Θουκιδίδου 13, Πλάκα, τηλ. 3221335. Ανοιχτό κάθε Τετ. και Παρ. 11-1 μ.μ. Προσωπικά αντικείμενα της μεγάλης τραγωδού, κοστούμια από παραστάσεις, το βραβείο Όσκαρ και πλήθος φωτογραφιών από τη ζωή και την καριέρα της (προσυνεννόηση για επισκέψεις σχολείων και δραματικών σχολών).

Κέντρο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης του Δήμου Αθηναίων, Αγγ. Χατζημιχάλη 6, Πλάκα τηλ. 3243987. Κάθε Τρ., Πεμ., 9 π.μ. - 9 μ.μ. Τετ, Παρ. Σαβ. 9-1 και 5-9 μ.μ. Κυρ. 9--1 μ.μ. Κλειστό Δευτ. και Κυρ. απόγευμα. Είσοδος ελεύθερη. Είδη λαϊκής τέχνης (υφαντά, κεντήματα, ξυλόγλυπτα, έπιπλα και σκεύη κ.ά.). Από τις συλλογές της Αγγελικής Χατζημιχάλη που έζησε και δούλεψε σ' αυτό το σπίτι.

Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως Μακρυγιάννη 2-4, τηλ. 9239186. Καθημερινά 9-2 μ.μ. Σάββατο έως Κυριακή 10 - 2 μ.μ. Η είσοδος ελεύθερη. Αντίγραφα από τα γλυπτά του Παρθενώνα, μακέτες της ιστορίας, κατασκευής και των αναστηλωτικών έργων του Βράχου καθώς και πήλινες κεραμιώσεις της Αθηναϊκής Ακρόπολης.

Κεραμεικού Βρίσκεται μέσα στον αρχαιολογικό χώρο, Ερμού 148, τηλ. 3463552. Καθημ. 8.30 π.μ. - 3.00 μ.μ. Δευτ. κλειστά. Τιμή εισ. 400 δρχ., φοιτ. 200 δρχ. Ευρήματα των ανασκαφών του νεκροταφείου του Κεραμεικού, επιτύμβια ανάγλυφα, κτερίσματα τάφων και κυρίως αγγεία, αρχιτεκτονικά μέλη από τον 12ο π.Χ. αι. ως την ρωμαϊκή εποχή. Κυριακή είσοδος ελεύθερη.

Κυκλαδικής και Αρχαίας Τέχνης Νεοφύτου Δούκα 4, Κολωνάκι. τηλ. 7228321-3. Δευτ., Τετ. Πεμ. Παρ. 10-4 μ.μ. Σαβ. 10-3 μ.μ. Κυρ. και Τρ. κλειστά. Περιλαμβάνει μοναδικά κομμάτια της κυκλαδικής τέχνης (3.000 - 2.000 π.Χ.), μαρμάρινα ειδώλια, αγγεία, όπλα, κεραμικά, χάλκινα, το «σερνικούδι» από το θησαυρό της Κέρου κ.ά. Είναι το μοναδικό μουσείο κυκλαδικής τέχνης στον κόσμο. Τιμή εισ. 200 δρχ. Κάθε Σάββατο ελεύθερη είσοδος.

Κυκλαδικής και Αρχαίας Τέχνης - Νέα Πτέρυγα (Μέγαρο Σταθάτου) Βασ. Σοφίας και Ηροδότου 1, τηλ. 7228321-3. Δευτ., Τετ. Πεμ. Παρ 10-4 μ.μ., Σαβ. 10-3 μ.μ. Κυρ. και Τρι. κλειστά. Σχέδια και αυθεντικά έπιπλα του Τσίλερ, αντίγραφα αρχαίων ελληνικών επίπλων των κλασικών χρόνων σχεδιασμένα από τον συλλέκτη Μιχαήλ Βλαστό, καθώς και έργα αρχαίας ελληνικής τέχνης από την 3η π.Χ. χιλιετία έως τον 1ο μ.Χ. αιώνα.

Λαϊκής Τέχνης Κυδαθηναίων 17, Πλάκα, τηλ. 3229031. Καθημ. 10π.μ. - 2 μ.μ. Δευτ. κλειστό. Τιμή εισ. 400 δρχ. Ελεύθερη είσοδος για φοιτητές. Περιέχει κεντήματα, κοσμήματα, φορεσιές από όλη την Ελλάδα, δείγματα ξυλογλυπτικής καθώς και λαϊκές ζωγραφιές του Θεόφιλου. Είσοδος ελεύθερη.

Λαογραφικό Μουσείο Αχαρνών Πλ. Αγ.Βλασσίου, Μενίδι. 500 περίπου αντικείμενα λαϊκής τέχνης (τοπικές φορεσιές, κεντήματα, εικόνες, εκκλησιαστικά σκεύη κ.ά.)

Μαρίκας Κοτοπούλη Δήμου Ζωγράφου. Παναγούλη 14, τηλ. 7703713. Καθημερινά Δευτ. έως Παρ. 10-1.30 μ.μ., 5-8.30 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη. Σύγχρονη ελληνική ζωγραφική από τη συλλογή Κώστα Ιωαννίδη.

Μπενάκη Βασ. Σοφίας και Κουμπάρη 1, τηλ. 3611617. Καθημ. 8.30 π.μ. - 2 μ.μ. Τιμή εισ. 400 δρχ. Τρ. κλειστό. Συλλογές αρχαίας ελληνικής τέχνης, βυζαντινές και μεταβυζαντινές εικόνες, χειρόγραφα, κειμήλια του '21, και

της νεότερης ιστορίας μας, συλλογές ισλαμικής και κοπτικής τέχνης, κινεζικής κεραμικής κ.ά.

Μπενάκη-Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου - Γκίκα Κριεζώτου 3, τηλ. 3626266. Ώρες 10-2 μ.μ., εκτός Τρ. Έργα ζωγραφικής, γλυπτά με μορφές της ελληνικής μυθολογίας, δύο ταπισερί υλοποιημένες από συνθέσεις του ζωγράφου, εκδόσεις με συγγράμματα του καλλιτέχνη, κατάλογοι εκθέσεων κ.ά. Τιμή εισ. 200 δρχ.

Ναυτικό Μαρίνα, Λιμάνι Ζέας, τηλ. 4516822. Καθημερινά 8.30-1 μ.μ. εκτός Κυρ. Δευτ. Τιμή εισ. 100 δρχ. Περιέχει 13.000 περίπου εκθέματα σχετικά με τη δραστηριότητα των Ελλήνων στη θάλασσα από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα.

Νομισματικό Τσοίτσα 1, τηλ. 8217769. Καθημ. 8.30-3 μ.μ. Δευτ. κλειστά. Τιμή εισ. 400 δρχ. Περιέχει 300.00 χρυσά, ασημένια και χάλκινα νομίσματα από τον 7ο π.Χ. αιώνα ως τη σύγχρονη εποχή, επίσης συλλογή από βυζαντινά μολυβδόβουλα, δακτυλιδόλιθους, αρχαία και βυζαντινά σταθμά κ.ά.

Πινακοθήκη Πιερίδη Βασ. Γεωργίου 29, Γλυφάδα, τηλ. 8980166. Καθημ. 10 π.μ. - 10 μ.μ. Πλούσια συλλογή έργων νεοελληνικής τέχνης του 20ου αι. και περιοδικές εκθέσεις.

Πολεμικό Ριζάρη 2, τηλ. 7235263. Καθημ. 9 π.μ.-2 μ.μ. Εισ. ελεύθερη. Δευτέρα κλειστό., Οπλα, αναμνηστικά και ιστορικά κειμήλια των πολεμικών αγώνων της Ελλάδος από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα.

Πόλεως Αθηνών - Ίδρυμα Βούρου - Ευταξία Παπαρρηγοπούλου 7, τηλ. 3246164. Ανοιχτό Δευτ. Τετ. Παρ., Σαβ. 9 π.μ. -1 μ.μ. Πίνακες, σχέδια, κατόψεις και μακέτες της Αθήνας του 19ου αι. καθώς και επίπλα, στολές

και προσωπικά αντικείμενα του Οθωνα και της Αμαλίας που έζησαν στο μέγαρο αυτό για μερικά χρόνια.

Σκηνογραφίας Πάνου Αραβαντινού Δημοτικό Θέατρο, Πειραιά, τηλ. 4122339. Κάθε Δευτ.μ, Τρ., Τετ. 4-8 και Πेम, Παρ. 9-2 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη. Περιέχει μακέτες σκηνογραφικών και κουστουμιών, μικρογραφίες θεάτρων, έργα ζωγραφικής κ.ά. του Π.Αραβαντινού.

Συλλογή Μεταβυζαντινών Εικόνων Εστίας Ν.Σμύρνης Ακροπόλεως 16, τηλ. 9333702. Κάθε Πेम. και Κυρ. 11 π.μ. - 1 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη. 400 περίπου μεταβυζαντινές εικόνες. (Κλειστό Ιούλιο και Αύγουστο).

Συλλογή Πειραμάτων Φυσικής Ιδρύματος Ευγενίδου, Λεωφ. Συγγρού, Αμφιθέα, τηλ. 9411181. Κυρ. 9.30 π.μ.-5 μ.μ. Συσκευές πειραμάτων Φυσικής και εκθέματα εφαρμογών Φυσικής και Τεχνολογίας.

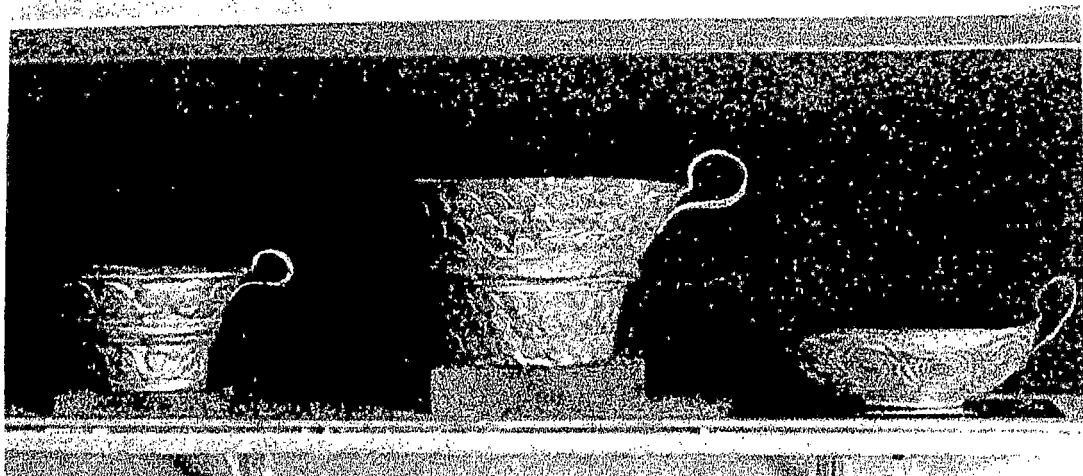
Συλλογές Γενναδίου Βιβλιοθήκης Σουηδίας 61, τηλ. 7210536. Καθημ. 9 π.μ.-5 μ.μ. Τρ., Πेम. 9 π.μ.-8 μ.μ. και Σαβ. 9 π.μ.-2 μ.μ., Κυρ. κλειστό. Εισ. ελεύθερη. Περιέχει πίνακες του Μακρυγιάννη, υδατογραφίες, εικόνες, ξυλόγλυπτα, προσωπικά αντικείμενα του Λόρδου Μπάιρον κ.ά.

Ταχυδρομικό Πλατεία Παναθηναϊκού Σταδίου 5, τηλ. 7519066. Καθημ. 8 π.μ.-2 μ.μ., Δευτ., Τετ. 5-8 μ.μ., Σαβ. Κυρ. κλειστό. Είσοδος ελεύθερη. Αντικείμενα χαρακτηριστικά της εξέλιξης της Ταχυδρομικής Υπηρεσίας, φιλοτελικό υλικό, εκτυπωτικά στοιχεία, φακέλους πρώτης ημέρας κυκλοφορίας, αναμνηστικές σφραγίδες κ.ά.

Τρένων Λιοσίων 301, τηλ. 5246580. Τετάρτη 5-8 μ.μ. και Παρασκευή 9 π.μ. - 1 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη., Βαγόνια από το 1884 (βαγόνι Γεωργίου Α΄ βαγόνι Αβδούλ Αζίζ κ.ά.), καθώς και έπιπλα, καθρέφτες, σερβίτσια, εισιτήρια, διατρητικά μηχανήματα από την ίδρυση των ελληνικών σιδηροδρόμων.

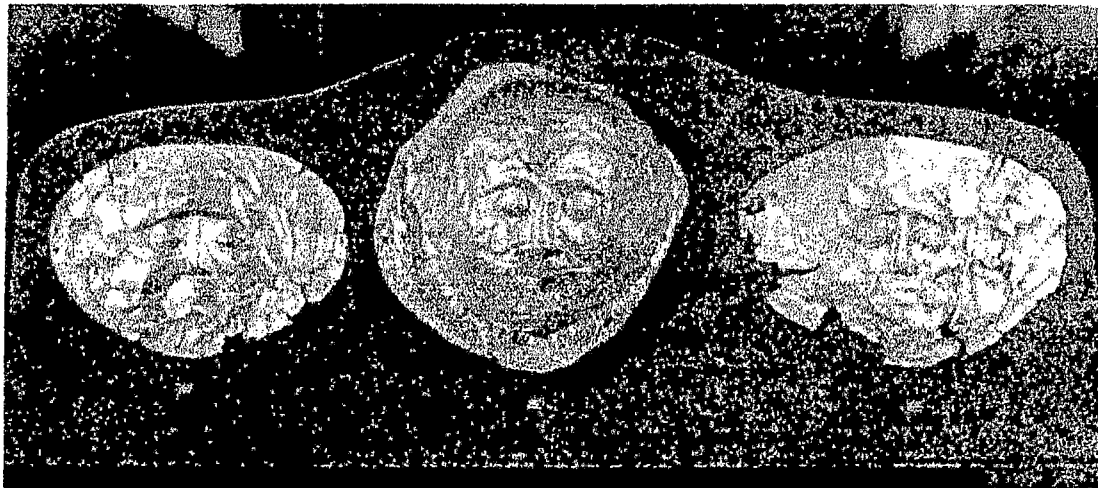
Τσαρούχη Πλουτάρχου 28, Μαρούσι, τηλ. 8062636 καθημερινά 9 – 2 μ.μ. εκτός Τρίτης. Έργα του γνωστού ζωγράφου που φιλοτεχνήθηκαν από το 1917 μέχρι το 1989. Ορισμένα από αυτά εκτίθενται με τα προσχέδια τους και τις μελέτες τους. Τιμή εις. 600 δρχ. Κυριακή ελεύθερη είσοδος.

Φυσική Ιστορίας Γουλανδρή Λεβίδου 13, Κηφισιά, τηλ. 8015870 καθημ. 9 π.μ. – 2.30 μ.μ. Παρασκευή κλειστό. Τιμή εις. 1.000 δρχ. για φοιτητές 600 δρχ. Συλλογές φυτών και λουλουδιών, εντόμων, πουλιών, γεωλογικών πετρωμάτων, θαλάσσιων οργανισμών καθώς και απολιθωμάτων.

1. Three Chalices of the Most Holy
Nativity, made by the Krasnoyarsk.

2. Three Chalices of the Most
Holy Nativity
and the Holy Trinity, made by the Most Holy.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

➤ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Περιγράψαμε τη λειτουργία των μουσείων. Εδώ θα εξετάσουμε τον ευρύτερο ρόλο των μουσείων στην κοινωνία και τα πλεονεκτήματα, που μπορούν να παρέχουν στις κοινότητες όπου τα συναντούμε. Είναι σωστό να ερευνήσουμε αυτό το ρόλο κάτω από τρία διαφορετικά σημεία. Τα κοινωνικά και πολιτιστικά πλεονεκτήματα, τα οικονομικά πλεονεκτήματα και τα συντεχνιακά ή πολιτικά πλεονεκτήματα.

Κοινωνικά και πολιτιστικά πλεονεκτήματα

Τα μουσεία εξασφαλίζουν μια σημαντική ποικιλία κοινωνικών και πολιτιστικών πλεονεκτημάτων στις περιοχές τους. Τα μουσεία εξασφαλίζουν τη διατήρηση και την διαφύλαξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της κοινότητας. Λειτουργούν ως μια πολιτιστική εστία και ως ένα κέντρο, παρέχοντας ευκαιρίες για την ενασχόληση της κοινότητας στη δουλειά τους. Τα μουσεία στηρίζουν εκπαιδευτικούς οργανισμούς,

και προσφέρουν ευκολίες για πολιτιστικά γεγονότα και δραστηριότητες. Με την πραγματική τους σημασία, τα μουσεία επαυξάνουν την ποιότητα στις ζωές των ανθρώπων και μπορούν να παίξουν ένα ρόλο – κλειδί στο να αναπτύξουν την έννοια της ταυτότητας για την περιοχή όπου τα συναντάμε. Ωστόσο, για να είναι επιτυχείς στο να παρέχουν κοινωνικά και πολιτιστικά πλεονεκτήματα, τα μουσεία πρέπει να διοικούνται αποτελεσματικά και να είναι κατάλληλα εξοπλισμένα.

Οικονομικά πλεονεκτήματα

Τα μουσεία μπορούν να έχουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομική αναγέννηση στις αστικές ή αγροτικές περιοχές. Ο οικονομικός ρόλος των μουσείων είναι λιγότερο κατανοητός σε πολλές χώρες απ' ό,τι ο κοινωνικός και πολιτιστικός τους ρόλος. Στις αστικές περιοχές όπου, παραδείγματος χάρη, η παραδοσιακή κατασκευή και η βιομηχανική βάση έχουν καταστραφεί, η ανάπτυξη του τομέα υπηρεσιών και του τουρισμού μπορούν να αντιπροσωπεύουν μια εναλλακτική οικονομική στρατηγική. Εδώ τα μουσεία μπορούν να παίξουν ένα ρόλο – κλειδί. Στις αγροτικές περιοχές, όπου η οικονομική ανάπτυξη χρειάζεται να λάβει χώρα

λόγω αλλαγής, παραδείγματος χάρη για τις παραδοσιακές αγροτικές βιομηχανίες, τα μουσεία μπορούν να έχουν ένα χρήσιμο ρόλο στο να λειτουργούν ως μια εστία για την επεξήγηση της πολιτιστικής αλλαγής και της συνέχειας του τόπου.

Τα μουσεία μπορούν να λειτουργήσουν ως ένα μέρος ενός συνολικού προγράμματος ανάπτυξης όπου η στέγαση, οι υπηρεσίες και οι πολιτιστικές ευκολίες, παρέχουν ένα μείγμα χρήσης για την ζωή και την εργασία της κοινότητας. Τα μουσεία μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της πολιτιστικής υποδομής για μια περιοχή μαζί με άλλες δραστηριότητες όπως είναι οι βιβλιοθήκες, τα θέατρα, οι κινηματογράφοι, τα εκθεσιακά κέντρα και οι αίθουσες συναυλιών. Σε πολλά μέρη του κόσμου μια τέτοια υποδομή προσφέρει δυναμική υποστήριξη στο να ελκύει επενδύσεις από εταιρείες και επιχειρήσεις, από κρατικούς οργανισμούς και άλλους φορείς. Τα μουσεία, έτσι, βοηθούν στην αναγέννηση ή στην ανάπτυξη τοπικών οικονομιών σε καιρούς οικονομικής αλλαγής.

Όπου ο τουρισμός είναι μέρος της τοπικής οικονομίας, τα μουσεία και άλλες τουριστικές έλξεις λειτουργούν ως μαγνήτες για την έλξη τουριστικών επισκεπτών. Το αποτέλεσμα είναι οι

επισκέπτες μα ξοδέψουν λεφτά στα μαγαζιά, στα εστιατόρια, στα γκαράζ, στα ξενοδοχεία και στις αγορές της τοπικής περιοχής.

Ένα άλλο οικονομικό πλεονέκτημα που μπορούν τα μουσεία να φέρουν στην τοπική οικονομία είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και αυξημένα επίπεδα απασχόλησης. Κάθε καινούργια δουλειά σ' ένα μουσείο θα έχει ένα οικονομικό αντίκτυπο στην περιοχή όπου και βρίσκεται αυτό. Το μουσείο είναι επομένως, μια σημαντική βοήθεια στην ανάπτυξη και στην στήριξη της οικονομικής δύναμης μιας περιοχής. Σε πολλά μουσεία, υπάρχουν δουλειές μερικής απασχόλησης προσωρινές, πιθανώς ως μέρος των κρατικών προγραμμάτων πρακτικής εκπαίδευσης. Έχουν και αυτές ένα σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο. Τα προγράμματα πρακτικής εκπαίδευσης μπορούν να κατανεμηθούν μεταξύ του μουσείου και άλλων οργανισμών.

Τα μουσεία μπορούν συχνά να ελκύσουν την οικονομική υποστήριξη για την άμεση διοίκηση των πρακτικών προγραμμάτων άλλων μουσείων ή άλλων οργανισμών παρόμοιου τύπου. Τα μουσεία ελκύουν οικονομικές επενδύσεις από εξωτερικούς οργανισμούς, όπως είναι οι κρατικές ή οι διεθνείς επιχορηγήσεις. Αυτό είναι ιδιαίτερης σημασίας για περιοχές όπου οι τοπικές

οικονομικές πηγές ίσως είναι περιορισμένες. Διάφορα επιχειρήματα για επενδύσεις μπορούν να υποστηριχθούν σε σχέση με τον ευρύτερο οικονομικό ρόλο του μουσείου μέσα στην κοινότητα.

Γενικά, αξίζει να θεωρήσουμε και να υπολογίσουμε την ποικιλία των οικονομικών πλεονεκτημάτων που ένα μουσείο μπορεί να παρέχει ή παρέχει στην τοπική κοινότητα.

Συντεχνιακά ή πολιτικά πλεονεκτήματα

Για έναν οργανισμό με υπευθυνότητα όπως είναι η τοπική αυτοδιοίκηση, το μουσείο μπορεί να ενθαρρύνει την έννοια της τοπικής περηφάνιας και κτητικότητας και να διατηρήσει και να προβάλλει τις παραδοσιακές πολιτιστικές αξίες. Μπορεί να επιδείξει την αλλαγή και τη συνέχεια μέσα στην τοπική περιοχή, και να επιτρέψει στους ανθρώπους να εξερευνήσουν τις ρίζες της κοινότητάς τους. Τα μουσεία μπορούν να παίξουν ένα αξιόλογο ρόλο στις δημόσιες σχέσεις και στη δημοσιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εφόσον αποτελούν μέρος μιας ποικιλίας υπηρεσιών που παρέχονται στους ντόπιους κατοίκους και στους τουριστικούς επισκέπτες. Η δουλειά τους μπορεί επίσης να βοηθήσει και να

σφυρηλατήσει τους δεσμούς με άλλους εξωτερικούς οργανισμούς και φορείς διαφορετικού τύπου με επακόλουθα διάφορα πολιτικά ή οικονομικά πλεονεκτήματα.

Όλα αυτά τα πλεονεκτήματα και περισσότερο – τα οικονομικά, πολιτιστικά και Συντεχνιακά ή πολιτικά – μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να υποστηρίξουν τα επιχειρήματα των μάνατζερ των μουσείων για αυξημένους πόρους. Όπου τέτοια πλεονεκτήματα παρέχονται και τα έχουμε δει να παρέχονται – η φήμη και η υπόληψη του μουσείου αυξάνεται. Είναι ζήτημα κρίσης το ποια πλεονεκτήματα μπορούν να αναγνωρισθούν ώστε να βοηθήσουν το ΜΑΝΑΤΖΕΡ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ να κάνει τη δικιά του / της επιλογή για τους πόρους. Η ισορροπία καθώς και η πολιτική διαφέρει από το ένα μουσείο στο άλλο.

Σε αυτή την περίπτωση, της σωστής εκμετάλλευσης και προσέλκυσης πλεονεκτημάτων και πόρων, ο ρόλος των μουσείων είναι πολύ πιο ευρύτερος από μια απλή λειτουργική περιγραφή. Ο επιτυχημένος μάνατζερ θα φροντίσει ώστε όλα όσα παρέχει το μουσείο του / της στην κοινότητα να ορίζονται και να χρησιμοποιούνται θετικά.

► ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα Μουσεία αποτελούν τους χώρους εκείνους που στεγάζουν τον πολιτισμό που διαφυλάττουν την κληρονομιά και την ταυτότητα ενός τόπου. Η αντίληψη ότι τα μουσεία αποτελούν τους νεκρικούς θαλάμους της ομορφιάς του παρελθόντος είναι εντελώς ξεπερασμένες. Αντιθέτως αποτελούν κέντρα πνευματικής εγρήγορσης και εκπαιδευτικής δραστηριότητας.

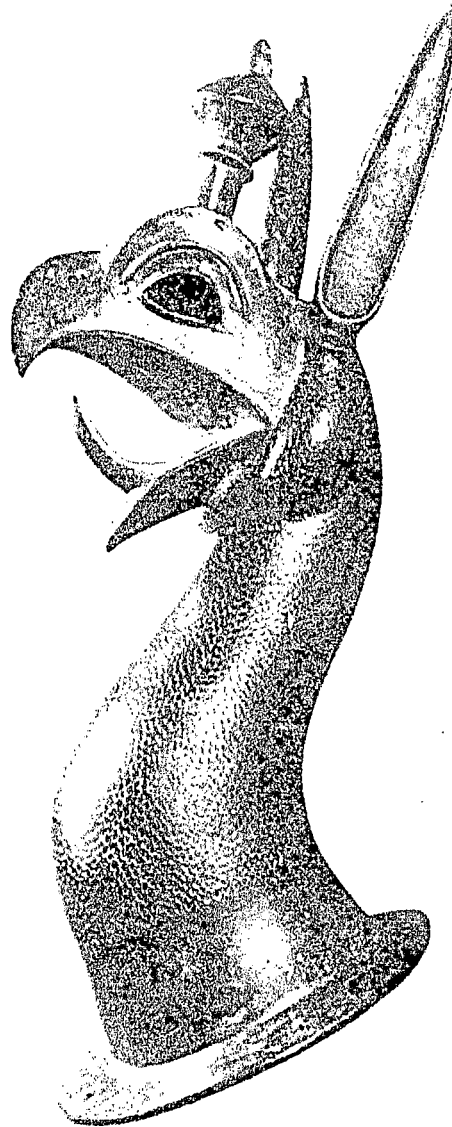
Άλλωστε η λέξη «ΜΟΥΣΕΙΟΝ» σημαίνει τον βωμό ή το τέμενος που είναι αφιερωμένο στις Μούσες, τις αρχαίες θεότητες της πνευματικής καλλιέργειας, των Καλών Τεχνών και της Παιδείας.

Τα Μουσεία αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής μας κουλτούρας. Ιδιαίτερα στη χώρα μας όπου οι θησαυροί του παρελθόντος είναι τόσο πολλοί, τα Μουσεία αποτελούν χώρους ζωτικής σημασίας για τη διαφύλαξη και την προστασία, αλλά και την σωστή παρουσίαση των καταπληκτικών αυτών θησαυρών του Ελληνικού παρελθόντος.

Η Τουριστική Οικονομία της χώρας μας εξαρτάται κατά ένα πολύ μεγάλο μέρος από τα Μουσεία και τα ιστορικά μνημεία, αλλά και τα άλλα πολιτιστικά κέντρα. Πρέπει λοιπόν να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σ'ότι αφορά τις σωστές και δημιουργικές προτάσεις για ανάπτυξη του πολιτιστικού κλάδου, εφόσον αυτό σημαίνει ανάπτυξη της τουριστικής μας οικονομίας. Ας μη ξεχνάμε ότι χιλιάδες τουρίστες από όλα τα μέρη του κόσμου έρχονται στην Ελλάδα όχι μόνο για να χαρούν τον ήλιο και τη θάλασσα αλλά για να ζήσουν από κοντά την συγκλονιστική εμπειρία μιας επίσκεψης στην Ακρόπολη και στο Μουσείο της, στους Δελφούς ή στη

Βεργίνα. Δεν θα ήταν λοιπόν παράλογο να σκεφτούμε ότι όλοι αυτοί οι άνθρωποι που εκτιμούν τον ελληνικό πολιτισμό, δικαιούνται σωστής και επαγγελματικής αντιμετώπισης. Οι εκθέσεις στα Μουσεία της χώρας μας αποτελούν τον καθρέπτη όχι μόνο του παρελθόντος αλλά και του παρόντος. Πρέπει λοιπόν να προσέξουμε έτσι ώστε να μην χαρακτηριστούμε σαν λαός με παρελθόν αλλά χωρίς παρόν και πολιτιστικό μέλλον.

Η πολιτεία λοιπόν θα πρέπει να επιληφθεί και να κάνει τις σωστές επενδυτικές κινήσεις πάνω στον πολιτιστικό κλάδο. Επενδύσεις που άλλωστε θα αποφέρουν στο πολλαπλάσιο όχι μόνο στην εικόνα της χώρας μας αλλά και στην ανάπτυξη της οικονομίας μας.

Κεφαλή Γρύπα
Τέλος 7^{ου} πχ αιώνα – χαλκός
Βρετανικό μουσείο Λονδίνο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΟΡΕΙΩΝ

1.1 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Εθνικό Αρχ/κό Μουσείο	Τοσίτσα 1, 106 82 Αθήνα
Νομισματικό Μουσείο	Τοσίτσα 1, 106 82 ΑΘΗΝΑ
Επιγραφικό Μουσείο	Τοσίτσα 1, 106 82 ΑΘΗΝΑ

Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχ/των Ακρόπολης

Μουσείο Ακρόπολης	Λόφος Ακροπόλεως
Μουσείο Αρχαίας Αγοράς	Στοά Αττάλου - Πλάκα
Μουσείο Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου	Θεωρίας & Πανός
Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως	Μακρυγιάννη 2-4 11742 ΑΘΗΝΑ
Μουσείο Κέας	Χώρα (Ιουλίς) Κέας

Β' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Αττικής

Μουσείο Πειραιώς	Χαριλάου Τρικούπη 31
Μουσείο Αίγινας	Αίγινα
Μουσείο Μαραθώνος	Μαραθώνας
Μουσείο Βραυρώνος	Βραυρώνα

Γ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Αθηνών

Μουσείο Κεραμεικού	Οδ. Ερμού 148
Μουσείο Ελευσίνας	Ιερά Οδός 1 και Γκλόκα

Δ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ναυπλίου

Μουσείο Ναυπλίου	Πλ. Συντάγματος 21100 ΝΑΥΠΛΙΟ
Μουσείο Αρχ. Κορίνθου	Μουσείο Αρχ. Κορίνθου 20007
Μουσείο Αργους	Μουσείο Αργους 21200 ΑΡΓΟΣ
Μουσείο Νεμέας	Μουσείο Νεμέας 20500
Μουσείο Φενεού	Μουσείο Φενεού 20014
Μουσείο Σικυώνος	Μουσείο Σικυώνος 20200
Μουσείο Ισθμίας	Μουσείο Ισθμίας 20010
Μουσείο Επιδαύρου	Μουσείο Επιδαύρου 22009

Ε΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Σπάρτης

Μουσείο Σπάρτης	Διονυσίου Δάφνου - Σπάρτη
Μουσείο Τριπόλεως	Οδός Ευαγγελιστρίας
Μουσείο Αστρους Κυνουρίας	Πρώην Σχολή Καρυτσιώτη
Μουσείο Λυκόσουρας	Λυκόσουρα Αρκαδίας
Μουσειακή Συλλογή Μεγαλοπόλεως	Αρκαδίας
Μουσείο Τεγέας	Αλέα Τεγέας
Αρχ/κή Συλλογή Γυθείου	Δημαρχιακό Μέγαρο
Αρχ/κή Συλλογή Δημητσάνας	Δημόσια Βιβλιοθήκη Δημητσάνας

ΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Πατρών

Μουσείο Πατρών	Μαιζώνας 42
Μουσείο Αγρινίου	Καζαντζάκη 1
Μουσείο Θέρμου	Θέρμο Τριχωνιάδος
Μουσείο Θυρρείου	Θύρρειο Γονίτσης
Μουσείο Αργοστολίου	Λεωφόρος Βεργωτή - Κεφαλληνία
Μουσείο Ιθάκης	Βαθύ Ιθάκης
Μουσείο Σταυρού	Σταυρός Ιθάκης

Ζ'Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων

Αρχ.Ολυμπίας

Μουσείο Ολυμπίας	Αρχαία Ολυμπία 27065
Μουσειακή Συλλογή Αρχαίας Ηλιδας	Αρχαία Ηλιδα 27300
Μουσείο Χώρας Τριφυλίας	Χώρα Τριφυλίας Μεσσηνίας 24600
Μουσείο Πύλου Μεσσηνίας	Πύλος Μεσσηνίας 24001

Η'Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Κερκύρας

Μουσείο Κερκύρας	Α.Βραϊλα 1
Μουσείο Ασιατικής Τέχνης	Παλαιά Ανάκτορα Κέρκυρας

Θ'Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Θηβών

Μουσείο Θηβών	Πλατεία Κεραμοπούλου και Θρεψιάδου 1 32200 Θήβα
Μουσείο Χαιρώνειας	Χαιρώνεια 32100
Αρχ/κή Συλλογή Θεσπιών	Κοινοτικό Κατάστημα Θεσπιών 32200

Ι΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Δελφών

Μουσείο Δελφών

33054 Δελφοί

Αρχαιολογική Μουσειακή Συλλογή Γαλαξειδίου

ΙΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Χαλκίδας

Μουσείο Χαλκίδας

Οδ. Ελ. Βενιζέλου 13 - 34100 Χαλκίδα

Μουσείο Ερέτριας

Οδ. Αρχαίου Θεάτρου 34008 Ερέτρια

Μουσείο Σκύρου

Θέση Μπρουκ Σκύρου 34007 Σκύρος

Μουσείο Καρύστου

Οδ. Κριεζώτου 34001 Κάρυστος

Αρχ/κη Συλλογή Ωρεών

Παραλία Ωρεών - 34012 Ωρεοί

Αρχ/κή Συλλογή Α. Ποταμιάς

Κύμη

Κύμης

ΙΒ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων

Μουσείο Ιωαννίνων

Πλατεία 25ης Μαρτίου 6 - 45110

Ιωάννινα

Μουσείο Νικόπολης

Νικόπολη Πρέβεζας - 48100

Αρχ/κή Συλλογή Λευκάδας

Οδ. Φανερωμένης 21 - 31100 Λευκάδα

Αρχ/κή Συλλογή Αρτας

Παρηγορήτισσα Αρτας - 47100

ΙΓ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Βόλου

Μουσείο Βόλου

Αθανασάκη 1 - 38222 Βόλος

Μουσείο Αλμυρού

Αθηνών 48 -- 31700 Αλμυρός

ΙΕ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Λάρισας

Μουσείο Λάρισας

Οδ. 31ης Αυγούστου 2

ΙΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Θεσ/νίκης

Μουσείο Θεσσαλονίκης

Πλατεία ΧΑΝΘ - 546 21 Θεσ/νίκη

Μουσείο Κιλκίς

Ουτσκούνη και Ανθ.Στ. Ρεγκούκου
61100 Κιλκίς

Μουσείο Πολυγύρου

Πλατεία Ηρώου - 63100 Πολύγυρος
Ν.Χαλκιδικής

Μουσείο Δίου

60100 Δίον - Ν.Πιερίας

ΙΖ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Έδεσσας

Μουσείο Πέλλα	Π.Πέλλα Γιαννιτσών
Μουσείο Βέροιας	Λ.Ανοιξεως 47
Μουσείο Φλώρινας	Σιδηροδρομικού Σταθμού 3
Αρχ/κή Συλλογή Κοζάνης	Δημοκρατίας 8
Αρχ/κή Συλλογή Αιανίς Κοζάνης	

ΙΗ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Καβάλας

Μουσείο Καβάλας	Ερυθρού Σταυρού 17 - 65110 Καβάλα
Μουσείο Θάσου	Μεγάλου Αλεξάνδρου 18 - 64004 Θάσος
Μουσείο Σερρών	Νικολάου Σταυρίδη (Πλατεία Ελευθερίας) 62126 Σέρρες
Μουσείο Φιλίππων	Κρηνίδες Καβάλας - 64003 Καβάλα

ΙΘ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Κομοτηνής

Μουσείο Κομοτηνής	Α.Συμεωνίδη 4
Μουσείο Σαμοθράκης	Παλιάπολη Σαμοθράκης
Αρχ/κή Συλλογή Αλεξανδρούπολης	Αλεξανδρούπολη Ν.Εβρου
Αρχ/κή Συλλογή Τραϊανούπολης	Κοινότητα Λουτρού Ν.Εβρου

Κ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Μυτιλήνης

Μουσείο Μύρινας Ρωμεικος Γιαλός Λήμνου

Μουσείο Χίου Μιχάλων 10 - Χίος

Αρχ/κή Συλλογή Μήθυμνας Μήθυμνα Λέσβου

Αρχ/κή Συλλογή Ερεσσου Ερεσσός Λέσβου

ΚΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Κυκλάδων

Μουσείο Ανδρου 84500 Ανδρος

Μουσείο Μήλου 84800 Μήλος

Μουσείο Σίφνου 84003 Σίφνος

Μουσείο Σύρου 84100 Σύρος

Μουσείο Τήνου 84200 Τήνου

Μουσείο Μυκόνου 84600 Μύκονος

Μουσείο Νάξου 84300 Νάξος

Μουσείο Απειράνθου 84300 Νάξος

Μουσείο Πάρου 84400 Πάρος

Μουσείο Θήρας	84700 Θήρα
Μουσείο Νέο Θήρας	« «
Μουσείο Σάμου	83100 Σάμος
Μουσείο Δήλου	84600 Μύκονος
Αρχ/κή Συλλογή Πυθαγορίου	83103 Σάμος

Μουσείο Ρόδου Πλατεία Μουσείου - 85100 Ρόδος

Κοσμητική Συλλογή Πλατεία Αργυροκάστρου
- 85100 Ρόδος

Μουσείο Κω 85300 Κω

Μουσείο Σύμης 85600 Σύμη

Μουσείο Μεγίστης 85111 Μεγίστη

Μουσείο Καλύμνου 85200 Κάλυμνος

Μουσείο Χώρας Αμοργού 84008 Αμοργός

ΚΓ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Ηρακλείου

Μουσείο Ηρακλείου Οδ. Ξανθουδίδου 1 71110 Κρήτη

ΚΔ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων

Αγ.Νικολάου

Μουσείο Αγ.Νικολάου Κ.Παλαιολόγου 74

Μουσείο Σητείας Οδός προς Πισκοκέφαλο

Αρχ/κή Συλλογή Ιεράπετρας Οδός Αδριανού Κωστούλα

1.2. ΕΦΟΡΕΙΕΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

**1η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - έδρα Αθήνα - Πολυγνώτου
2 - Τηλ. 321.3571 και 321.7232- 105 55**

Η 1η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής, Βοιωτίας, Εύβοιας και Φωκίδας.

**2η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Αθήνα - Κλεψύδρας 2
- Τηλ. 321.8075 - 105 55**

Η 2η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει α) το νομό Κυκλάδων εκτός από το νησί Αμοργός και β) το νομό Σάμου

**3η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Χίος - Πετροκόκκινου
22 - Τηλ. 0271-27592 - 82100**

Η 3η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους Νομούς Λέσβου και Χίου.

**4η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα οδός Ιπποτών και
Αργυροκάστρου - Τηλ. 0241-27674 - 85 100**

Η 4η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει το νομό Δωδεκανήσου και το νησί Αμοργός και το νομό Κυκλάδων.

**5η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Σπάρτη - Μενελάου
71 - Τηλ. 0731-25363 - 231 00**

Η 5η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους Νομούς Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας.

**6η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Πάτρα -
Φιλοποίμενος 56 - Τηλ. 061/276143 - 262 21**

Η 6η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους Νομούς Κορινθίας, Αχαΐας, Ηλείας, Κεφαλληνίας και Ζακύνθου.

**7η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Λάρισα - Αλεξάνδρου
Παπαναστασίου 63 - τηλ. 041-258401 - 412 22**

η 7η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους Νομούς Μαγνησίας, Λάρισας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Ευρυτανίας και Φθιώτιδος.

**8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Ιωάννινα -
Βαλαωρίτου 17 - Τηλ. 0651-25989 - 45444**

Η 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους νομούς Ιωαννίνων, Πρέβεζας, Αρτας, Λευκάδας, Κέρκυρας, Θεσπρωτίας και Αιτωλοακαρνανίας.

**9η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων- Έδρα Θεσσαλονίκη -
Ροτόντα Αγ. Γεωργίου - Τηλ. 031-213627 540 09**

Η 9η εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους νομούς Θεσσαλονίκης, Κιλκίς και Πιερίας εκτός από τις περιοχές Νέας Μηχανιώνας, Βασιλικών και Επανομής του Νομού Θεσσαλονίκης.

**10η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Πολύγυρος - Τηλ.
0371-22060 63100**

Η 10η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει το νομό Χαλκιδικής, το Άγιο Όρος και τις περιοχές Νέας Μηχανιώνας και Επανομής του νομού Θεσσαλονίκης.

**11η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Βέροια - Αντωνίου
Καμάρα 3 - Τηλ. 0331-29737 59100**

Η 11η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους νομούς Πέλλης, Ημαθίας, Κοζάνης, Γρεβενών, Φλώρινας και Καστοριάς.

**12η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - Έδρα Καβάλα - Κύπρου 12
- Τηλ. 051-224716 654 03**

Η 12η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων περιλαμβάνει τους νομούς Καβάλας, Σερρών, Δράμας, Ροδόπης, Ξάνθης και Έβρου.

1.3. ΕΦΟΡΕΙΕΣ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

1η Εφορεία Νεότερων Μνημείων - Έδρα Αθήνα - Λυσίου και Κλεψύδρας 1 - Τηλ. 325.3059 - 10556

Η 1η Εφορεία Νεότερων Μνημείων περιλαμβάνει τους νομούς Αττικής, Βοιωτίας, Εύβοιας, Κυκλάδων, Λέσβου και Χίου.

2η Εφορεία Νεότερων Μνημείων - Έδρα Πάτρα - Ρήγα Φερραίου 9 - Τηλ. 061-335208-262 23

Η 2η Εφορεία Νεότερων Μνημείων περιλαμβάνει τους Νομούς Αχαΐας, Ηλείας, Μεσσηνίας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Αργολίδος, Κορινθίας, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, Αιτωλοακαρνανίας και Φωκίδας.

3η Εφορεία Νεότερων Μνημείων - Έδρα Ρόδος - Πλ. Αργυροκάστρου - Τηλ. 0241-27674 - 851100

Η 3η Εφορεία Νεότερων Μνημείων περιλαμβάνει τους Νομούς Δωδεκανήσου και Σάμου.

4η Εφορεία Νεότερων Μνημείων - Έδρα Θεσ/νίκη - Τηλ. 031-214497 - 546 34

Η 4η εφορεία Νεότερων Μνημείων περιλαμβάνει τους νομούς Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Πιερίας, Κοζάνης, Ημαθίας, Πέλλης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών, Κιλκίς, Καβάλας, Δράμας, Σερρών, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.

**5η Εφορεία Νεότερων Μνημείων - Έδρα Βόλος - 28ης Οκτωβρίου
249 - Τηλ. 0421-36987 - 382 22**

Η 5η Εφορεία Νεότερων Μνημείων περιλαμβάνει τους νομούς Λάρισας,
Μαγνησίας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Φθιώτιδας και Ευρυτανίας.

**6η Εφορεία Νεότερων Μνημείων - Έδρα Ιωάννινα - Ζυγομάλλη 11 -
Τηλ. 0651-33498 - 453 32**

Η 6η Εφορεία Νεότερων Μνημείων περιλαμβάνει τους νομούς Ιωαννίνων,
Αρτας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας, Κέρκυρας και Λευκάδας.

**7η Εφορεία Νεότερων Μνημείων - Ηράκλειο Κρήτης - Επιμενίδου
2- Τηλ. 081-289629 - 712 02**

Η 7η Εφορεία Νεότερων Μνημείων περιλαμβάνει τους νομούς Ηρακλείου,
Λασηθίου, Ρεθύμνης και Χανίων.

1.4. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

(Με αρμοδιότητα σε όλο τον ελλαδικό χώρο)

- Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο - Έδρα Αθήνα - Τοσίτσα 1 - Τηλ. 8217 725 - 106 82
- Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο - Έδρα Αθήνα - Βασ. Σοφίας 22 - Τηλ. 7211027 - 106 75
- Επιγραφικό Μουσείο - Έδρα Αθήνα - Τοσίτσα 1 - Τηλ. 8217 637 - 106 82
- Νομισματικό Μουσείο - Έδρα Αθήνα - Τοσίτσα 1 - Τηλ. 8217 769 - 106 82
- Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων -- Έδρα Αθήνα - Καλλισηπέρη 30 - Τηλ. 9025 575 - 117 42
- Εφορεία Αρχαιοπωλείων και Ιδιωτικών Συλλογών - Έδρα Αθήνα - Πολυγνώτου 13 - Τηλ. 3219 860 - 105 55
- Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας - Σπηλαιολογίας - Έδρα Αθήνα - Χρήστου Λαδά 2 - Τηλ. 3225 304 - 105 61
- Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης - Κυδαθηναίων 17 - Τηλ. 3229031 - 3213018, 105 58 Αθήνα

Δήλος
Αρχαϊκός Λέων

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΜΟΥΣΕΙΩΝ

ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 1994-1998

XVII. ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
MUSEUMS AND ARCHAEOLOGICAL SITES

XVII : 1. Επισκέπτες αρχαιολογικών χώρων και εισπράξεις : 1994 και 1995

Admissions to archaeological sites and receipts thereof : 1994 and 1995

Αρχαιολογικοί χώροι	Επισκέπτες ⁽²⁾ Visitors ⁽²⁾		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs)		Archaeological sites
	1994	1995	1994	1995	
Σύνολο	6.122.562	5.777.315	5.478.455	7.065.079	Total
Νομός Αργολίδος					Department of Argolida
Επίδαυρος ⁽¹⁾	403.368	360.384	392.928	513.578	Epidavros ⁽¹⁾
Λέρνη	1.473	1.603	571	764	Lerni
Μυκίνες ⁽¹⁾	379.737	299.458	372.191	428.958	Mykines ⁽¹⁾
Τίρυνθα	23.520	22.341	8.508	10.307	Tiryntha
Φρούριο Παλαμίδου	100.700	97.000	37.300	68.280	Palamidi Fortress
Νομός Αρκαδίας					Department of Arkadia
Ναός Επικούρειου Απόλλωνα ...	2.833	18.360	1.034	8.680	Temple of Epikourios Apollon
Νομός Αττικής					Department of Attiki
Ακρόπολη Αθηνών ⁽¹⁾	1.055.660	1.086.761	1.523.399	2.011.704	The Akropolis of Athens ⁽¹⁾
Ελευσίνα ⁽¹⁾	4.749	6.399	1.771	2.987	Elefsina ⁽¹⁾
Θέατρο Διονυσίου	27.132	19.144	10.266	8.941	Theatre of Dionysus
Θησείο ⁽¹⁾	85.353	71.600	63.957	75.570	Thissio ⁽¹⁾
Ιερό Αρτέμιδος, Βραυρώνων ⁽¹⁾ ...	4.720	5.835	1.824	2.867	Temple of Artemis at Brauron ⁽¹⁾
Κεραμικός ⁽¹⁾	8.499	8.231	3.088	3.630	Keramikos ⁽¹⁾
Ναός Απόλλωνος, Αιγίνης ⁽¹⁾	5.411	3.993	2.088	1.906	Temple of Apollo at Egina ⁽¹⁾
Ναός Αφαίας ⁽¹⁾	122.750	106.206	72.775	79.815	Temple of Afea ⁽¹⁾
Ολυμπείο	35.367	39.371	13.570	18.168	Olympio
Ρωμαϊκή Αγορά	7.868	5.700	2.895	2.650	Romanki Agora (Forum Romanum)
Σούνιο	160.105	153.951	94.986	118.100	Sounio
Τúmβος Μαραθώνος	6.517	5.379	2.489	2.575	Tomb of Marathonas
Ραμνούτα	1.333	1.366	514	633	Ramnounta
Αμυλίτσιο	1.395	1.853	545	889	Amfilario
Νομός Δωδεκανήσου					Department of Dodekanissos
Ακρόπολη Ιαλυσού	96.300	81.907	37.940	63.951	Akropolis of Ialysos
Ακρόπολη Λίνδου	451.509	421.411	353.073	497.338	Akropolis of Lindos
Αναστηλωθείσα Οικία Κω	18.981	14.741	7.242	7.058	Reconstructed House of Kos
Ασκληπιείο	116.898	105.045	68.042	81.092	Asklipio
Κάμπος	163.300	136.800	64.440	106.370	Kampos
Κάστρο Κω	84.661	67.796	32.379	51.724	Castle of Kos
Νομός Έβρου					Department of Evros
Σαμοθράκη	6.755	4.887	2.682	2.444	Samothaki
Νομός Ζακύνθου					Department of Zakynthos
Φρούριο Ζακύνθου	12.453	12.993	4.943	6.473	Citadel of Zakynthos
Νομός Ηλείας					Department of Hia
Αρχαία Ολυμπία	299.074	265.003	294.125	310.575	Ancient Olympia
Νομός Ημαθίας					Department of Imathia
Ανάκτορο Βεργίνας	28.375	23.679	9.089	10.876	Palace of Vergina
Βασιλικοί Τάφοι Βεργίνας	41.464	42.437	17.344	41.332	Royal tombs of Vergina
Νομός Ηρακλείου					Department of Iraklio
Γόρτυς	136.553	133.555	52.308	95.182	Gortyna
Κνωσός	691.357	657.076	674.681	950.120	Knossos
Τύλλος	3.475	3.100	1.375	1.520	Tylisos
Φαιστός	166.106	136.121	130.818	157.125	Festos
Φρούριο Αγ. Ηρακλείου Κούλα ⁽²⁾ ..	13.126	9.608	4.939	4.584	Koule Castle at Iraklio Port ⁽²⁾
Αγία Τριάδα Φαιστού	18.340	13.661	6.355	6.686	Agia Triada of Festos
Ανάκτορο Μαλλίων	62.025	46.245	23.813	36.089	Palace of Malia
Νομός Ιωαννίνων					Department of Ioannina
Δοκόνι	25.827	28.659	9.844	13.863	Dokoni

Πίνακας — Table XVII: 1. Συνέχεια — Continued

Αρχαιολογικοί χώροι	Επισκέπτες(2) Visitors(2)		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs.)		Archaeological sites
	1994	1995	1994	1995	
Νομός Καβάλας					Department of Kavala
Φίλιπποι	30.523	24.683	11.924	18.963	Filippi
Νομός Κερκύρας					Department of Kerkyra
Παλιό Φρούριο	69.772	103.175	52.666	77.871	Old Fort
Νομός Κορινθίας					Department of Korinthia
Παλαιά Κορινθός(1)	150.338	126.320	147.501	145.591	Ancient Korinthos(1)
Νιμεία	4.373	4.628	2.086	2.207	Nemea
Στάδιο Νιμείας (3)	—	822	—	387	Stadium of Nemea (3)
Νομός Κυκλάδων					Department of Kyklades
Ακροήπειρο Θήρας	175.265	183.367	171.882	208.427	Thira Cape
Δίλος(1)	78.907	81.203	78.225	96.489	Dilos(1)
Κατακόμβες Μήλου	—	—	—	—	Catacombs of Milos
Νομός Λακωνίας					Department of Lakonia
Μυστράς(1)	110.257	101.209	109.103	118.797	Mystras(1)
Νομός Λασιθίου					Department of Lassithi
Σπήλαιο Ψυχρού	125.981	102.307	50.126	81.260	Cave of Psychro
Ανακτορο Ζάκρου	23.881	20.897	9.373	9.962	Palace of Zakros
Νομός Λέσβου					Department of Lesbos
Κάστρο Μυτιλήνης	1.608	6.486	614	2.931	Castle of Mytilini
Φρούριο Μυθιμνίου (3)	—	3.029	—	1.471	Fort of Mythymna (3)
Νομός Μαγνησίας					Department of Magnissia
Διμήνιο	—	188	—	91	Diminio
Νομός Μεσσηνίας					Department of Messinia
Ανάκτορο Νέστορος	23.912	21.023	9.431	10.379	Nestor's Palace
Φρούριο Μεθώνης	—	—	—	—	Fort of Methoni
Φρούριο Πύλου	3.942	13.430	1.530	10.223	Fort of Pilos
Νομός Πέλλης					Department of Pella
Πέλλα	15.600	13.225	6.105	6.455	Pella
Νομός Πιερίας					Department of Pieria
Δίου χώρος	35.469	32.508	17.065	23.823	Dion site
Νομός Πρεβέζης					Department of Preveza
Κασσώπη	2.680	2.399	1.072	1.165	Cassopi
Νεκρομαντιό Μεσσοποτάμου	13.610	13.085	5.109	6.267	Nekromadio of Messopotamos
Νομός Σάμου					Department of Samos
Ιρεό Σάμου	40.575	24.557	19.952	19.172	Ireo of Samos
Ερπαλινίο Όρυγμα (3)	—	37.655	—	18.094	Erpalinio trench (3)
Νομός Φωκίδος					Department of Fokida
Δελφοί	340.800	341.438	382.540	396.640	Delfi
Νομός Χαλκιδικής					Department of Chalkidiki
Όλυθος	—	22	—	10	Olynthos

Πηγή: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Σημ.: Αναγράφονται μόνο οι αρχαιολογικοί χώροι της Χώρας, στους οποίους καταβάλλονται δικαιώματα εισόδου.

(1) Ισχύει ενιαίο εισιτήριο για τον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο.

(2) Στον αριθμό των επισκεπτών δεν περιλαμβάνονται οι επισκέπτες που δεν πληρώνουν εισιτήριο.

(3) Νέος αρχαιολογικός χώρος

Source: Archaeological Resources and Expropriations Fund.

Note: The table shows only the archaeological sites for which entrance fees are required.

(1) For both the archaeological site and the museum one ticket is needed.

(2) Free tickets are not included in the total number of tickets.

(3) Newly operated archaeological site

XVII: 2. Επισκέπτες μουσείων και εισπράξεις : 1994 και 1995

Admissions to museums and receipts thereof : 1994 and 1995

Μουσεία	Επισκέπτες(2) Visitors(2)		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs.)		Museums
	1994	1995	1994	1995	
Σύνολο	2.329.982	2.024.846	2.014.654	2.338.585	Total
Νομός Αργολίδος					Department of Argolida
Μουσείο Αργούς	2.146	1.943	811	925	Argos Museum
Μουσείο Ναυπλίου	8.865	8.657	3.459	4.170	Nafplio Museum
Νομός Αρκαδίας					Department of Arkadia
Μουσείο Τεγέας	635	125	242	45	Tegea Museum
Μουσείο Τρίπολης	676	561	264	270	Tripoli Museum
Άστρος Κυνουρίας (3)	—	—	—	—	Astros Kynourias (3)
Νομός Άρτας					Department of Arta
Μουσείο Ναού Παρηγορητίσσης	4.157	3.885	1.660	1.915	Museum of the Temple of Parigoritissa
Νομός Αττικής					Department of Attiki
Μουσείο Βυζαντινό και Χριστιανικό	11.972	12.418	5.986	6.209	Byzantine and Christian Museum
Μουσείο Εθνικό Αρχαιολογικό	306.687	266.936	439.924	490.521	National Archaeol. Museum
Μουσείο Κανελλοπούλου	2.567	171	975	64	Canellopoulos Museum
Μουσείο Ιστορικό Νεοτέρης Ελλάδος	4.859	3.906	2.265	4.707	Historical Museum of Modern Greece
Μουσείο Μονής Δαφνίου	17.185	15.544	8.386	11.695	Museum of Dafni Monastery
Μουσείο Μπενάκειο	—	—	—	—	Benaklo Museum
Μουσείο Πειραιώς	2.356	2.086	890	961	Pireas Museum
Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου	76.481	48.879	58.962	38.991	National Picture Gallery - Alexandros Soutsos Museum
Μουσείο Λαϊκής Τέχνης	5.794	5.101	2.179	2.327	Museum of popular art
Μουσείο Επιγραφικό	60	—	22	—	Museum of inscriptions
Μουσείο Νομισματικό	—	—	—	—	Numismatic Museum
Μουσείο Καισαριανής	10.714	7.322	5.355	5.289	Kessariani Museum
Μουσείο Τζαμί Τζισταράκη	1.386	1.682	480	780	Tjistaraki Mosque Museum
Μουσείο Σπετσών	6.386	5.354	2.534	2.666	Spetses Museum
Νομός Αχαΐας					Department of Achala
Μουσείο Πατρών	112	—	41	—	Patra Museum
Μουσείο Αιγίου (3)	—	112	—	56	Aegeon Museum (3)
Νομός Βοιωτίας					Department of Viotia
Μουσείο Θηβών	1.677	1.797	603	820	Thiva Museum
Μουσείο Ιωάνη Μονής Οσίου Λουκά	57.936	48.908	33.538	37.235	Ossios Loukas Monastery Museum
Νομός Δωδεκανήσου					Department of Dodekanissos
Μουσείο Κω	27.887	18.938	10.720	14.360	Kos Museum
Μουσείο Παλατίου Μεγάλου Μαγιστρου	172.800	175.684	136.040	205.263	Palace of Great Magistros Museum
Μουσείο Παναγίας του Κάστρου	19.600	6.800	12.700	3.330	Museum of Panagia tou Kastrou
Μουσείο Κοσμητικής Συλλογής Ρόδου	7.500	5.900	2.950	2.900	Jewellery Collection of Rodos
Μουσείο Ρόδου	69.936	62.957	41.502	49.097	Rodos Museum
Μουσείο Σύμης	327	2.592	129	1.272	Symi Museum
Μουσείο Καστελλορίζου	166	134	66	54	Kastellorizo Museum
Νομός Έβρου					Department of Evros
Μουσείο Σαμοθράκης	4.781	6.116	1.901	3.050	Samothraci Museum
Νομός Εύβοιας					Department of Evlia
Μουσείο Ερετρίας	3.315	2.567	1.292	1.246	Eretria Museum
Μουσείο Χαλκίδας	722	938	277	441	Chalkida Museum
Μουσείο Σκύρου	3.455	2.971	1.367	1.469	Skyros Museum
Νομός Ζακύνθου					Department of Zakynthos
Μουσείο Ζακύνθου	12.625	8.624	4.908	6.638	Zakynthos Museum
Νομός Ηλείας					Department of Hlia
Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας	251.488	220.440	248.379	259.308	Ancient Olympia Museum
Νομός Ημαθίας					Department of Imathia
Μουσείο Βερόλης	749	487	279	226	Verla Museum
Νομός Ηρακλείου					Department of Iraklio
Μουσείο Ηρακλείου	434.400	368.289	423.510	525.822	Iraklio Museum
Νομός Θεσσαλονίκης					Department of Thessaloniki
Λευκός Πύργος	48.939	45.744	24.117	34.533	Leikos Pyrgos

Πίνακας — Table XVII: 2. Συνέχεια — Continued

Μουσεία	Επισκέπτες ⁽²⁾ Visitors ⁽²⁾		Εισπράξεις (χιλ. δρχ.) Receipts (thous. drs)		Museums
	1994	1995	1994	1995	
Μουσείο Θεσσαλονίκης	87.932	89.497	86.568	128.460	Thessaloniki Museum
Μουσείο Αγίου Νικολάου (Ορφανο- νού)	—	—	—	—	Museum of Agios Nikolaos (Or- fanos)
Νομός Ιωαννίνων					Department of Ioannina
Μουσείο Ιωαννίνων	3.478	2.995	1.225	1.341	Ioannina Museum
Μουσείο Βυζαντινό (3)	—	7.336	—	3.424	Byzantine Museum (3)
Νομός Καβάλας					Department of Kavala
Μουσείο Θάσου	10.301	7	3.978	3	Thassos Museum
Μουσείο Καβάλας	2.028	2.176	760	1.019	Kavala Museum
Μουσείο Φιλίππων	1.768	414	607	159	Filippi Museum
Νομός Κερκύρας					Department of Kerkyra
Μουσείο Ασιατικής Τέχνης	—	—	—	—	Sino - Japanese Museum of Kerkyra
Μουσείο Κερκύρας	12.772	11.028	5.057	8.617	Kerkyra Museum
Μουσείο Αντιβουνιωτίσσης	2.714	2.840	1.323	1.397	Museum of Antivouniotissa
Νομός Κεφαλληνίας					Department of Kefallinia
Μουσείο Αργοστολίου	6.704	6.523	2.548	3.127	Argostoli Museum
Νομός Κυκλάδων					Department of Kyklades
Μουσείο Ανδρού	7.441	7.914	2.968	3.940	Andros Museum
Μουσείο Θήρας	16.762	13.659	6.569	10.592	Thira Museum
Μουσείο Μήλου	6.967	6.224	2.674	3.037	Milos Museum
Μουσείο Μυκόνου	5.352	4.870	2.087	2.381	Mykonos Museum
Μουσείο Νάξου	21.847	20.147	8.114	9.551	Naxos Museum
Μουσείο Τήνου	3.181	2.426	1.228	1.164	Tinos Museum
Μουσείο Πάρου	7.010	5.011	2.656	2.427	Paros Museum
Νομός Λακωνίας					Department of Lakonia
Μουσείο Σπάρτης	5.508	4.938	2.139	2.373	Spartan Museum
Νεολιθικό Διρού	6.771	4.886	2.510	2.277	Neolithic Museum of Diros
Νομός Λαρίσης					Department of Larissa
Μουσείο Αρχοντικού Γ. Σβαρτς ..	3.559	3.355	1.354	1.605	Swartz Mansion
Μουσείο Λαρίσης	438	31	144	12	Larissa Museum
Νομός Λασιθίου					Department of Lassithi
Μουσείο Αγίου Νικολάου	15.901	13.036	6.299	6.469	Agios Nikolaos Museum
Μουσείο Παναγίας Κεράς	53.600	43.800	20.200	34.080	Museum of Panagias Kiras
Μουσείο Σητείας	2.762	2.255	1.088	1.107	Sitia Museum
Συλλογή Ιεράπετρας	1.394	—	525	—	Collection at Ierapetra
Νομός Λέσβου					Department of Lesbos
Μουσείο Μυτιλήνης	4.460	4.577	1.765	2.214	Mytilini Museum
Μουσείο Λήμνου	3.032	3.677	1.201	1.759	Lymnos Museum
Νομός Μαγνησίας					Department of Magnissia
Μουσείο Βόλου	5.782	5.364	2.258	2.591	Volos Museum
Νομός Μεσσηνίας					Department of Messinia
Μουσείο Πύλου	1.735	1.315	665	628	Pylos Museum
Μουσείο Χώρας	8.919	7.877	3.518	3.866	Chora Museum (Trifilla)
Νομός Πέλλης					Department of Pella
Μουσείο Πέλλης	17.150	13.335	6.735	6.487	Pella Museum
Νομός Πιερίας					Department of Pieria
Μουσείο Διονίου	22.284	17.651	8.315	12.696	Dion Museum ⁽¹⁾
Νομός Πρεβέζης					Department of Preveza
Μουσείο Νικοπόλεως ⁽¹⁾	6.580	5.760	2.532	2.788	Nikopolis Museum ⁽¹⁾
Νομός Ρεθύμνης					Department of Rethymno
Μουσείο Ρεθύμνης	19.595	17.852	7.761	8.696	Rethymno Museum

Πίνακας — Table XVII: 2. Συνέχεια — Continued

Μουσεία	Επισκέπτες ⁽²⁾ Visitors ⁽²⁾		Εισπράξεις (χιλ. δρχ.) Receipts (thous. drs)		Museums
	1994	1995	1994	1995	
Νομός Ροδόπης Μουσείο Κομοτηνής	754	13	294	5	Department of Rodopi Komotini Museum
Νομός Σάμου Μουσείο Σάμου	23.192	20.492	11.253	15.634	Department of Samos Samos Museum
Νομός Φλωρίνης Μουσείο Φλωρίνης	362	39	144	15	Department of Florina Florina Museum
Νομός Φθιώτιδος Μουσείο Λαμίας (3)	—	146	—	65	Department of Fthiotida Lamia Museum (3)
Νομός Φωκίδος Μουσείο Δελφών	321.300	276.046	316.310	321.897	Department of Fokida Delphi Museum
Νομός Χαλκιδικής Μουσείο Πολυγύρου	1.224	1.322	484	659	Department of Chalkidiki Polygyros Museum
Νομός Χανίων Μουσείο Χανίων	26.082	24.054	10.082	11.703	Department of Chania Chania Museum
Νομός Χίου Μουσείο Χίου	—	—	—	—	Department of Chios Chios Museum
Βυζαντινό Μουσείο Τζαμί (3)	—	963	—	481	Byzantine Museum, mosque (3)
Μουσείο Νέας Μονής (3)	—	2.716	—	1.335	Museum of New Moni (3)
Παλατάκι Ιουστινιανού (3)	—	1.711	—	849	Ioustinianos Palace (3)

Πηγή: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.
Σημείωση: Αναγράφονται μόνο τα μουσεία της Χώρας, στα οποία
καταβάλλονται δικαιώματα εισόδου.

- (1) Βλέπε υποσημείωση (1), πίνακα XVII: 1.
(2) Βλέπε υποσημείωση (2), πίνακα XVII: 1.
(3) Νέο μουσείο.

Source: Archaeological Resources and Expropriations Fund.

Note: The table shows only the museums for which entrance fees are required.

- (1) See footnote (1), table XVII: 1.
(2) See footnote (2), table XVII: 1.
(3) New museum.

XVII. ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
MUSEUMS AND ARCHAEOLOGICAL SITES

XVII : 1. Επισκέπτες αρχαιολογικών χώρων και εισπράξεις : 1996 και 1997

Admissions to archaeological sites and receipts thereof : 1996 and 1997

Αρχαιολογικοί χώροι	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs)		Archaeological sites
	1996	1997	1996	1997	
Σύνολο	6.053.172	6.439.510	7.584.527	7.984.338	Total
Νομός Αργολίδος					Department of Argolida¹
Επίδαυρος ⁽¹⁾	370.277	385.282	537.033	557.172	Epidavros ⁽¹⁾
Λέρνη	1.308	1.831	616	888	Lerna
Μυκίνες ⁽¹⁾	337.371	346.403	494.054	505.920	Mykines ⁽¹⁾
Τίρυνθα	23.200	21.858	10.850	10.327	Tiryntha
Φρούριο Παλαμιδίου	96.400	115.000	71.440	84.680	Palamidi Fortress
Νομός Αρκαδίας					Department of Arkadia
Ναός Επικούριου Απόλλωνα ...	19.651	19.748	9.511	9.597	Temple of Epikourios Apollon
Νομός Αττικής					Department of Attiki
Ακρόπολη Αθηνών ⁽¹⁾	1.177.897	1.200.880	2.245.619	2.307.502	The Akropolis of Athens ⁽¹⁾
Ελεφσίνα ⁽¹⁾	5.682	7.392	2.750	3.555	Elefsina ⁽¹⁾
Θέατρο Διονύσου	22.744	25.857	10.974	12.346	Theatre of Dionysus
Θησείο ⁽¹⁾	80.625	92.300	88.973	102.300	Thissio ⁽¹⁾
Ιερό Αρτέμιδος, Βραυρώνος ⁽¹⁾ ...	5.895	6.392	2.928	3.116	Temple of Artemis at Vravrona ⁽¹⁾
Κεραμικός ⁽¹⁾	9.326	9.875	4.263	4.602	Keramikos ⁽¹⁾
Ναός Απόλλωνος, Αιγίνης ⁽¹⁾	6.198	6.460	3.028	3.149	Temple of Apollo at Egina ⁽¹⁾
Ναός Αφαίας ⁽¹⁾	105.687	109.787	83.166	87.078	Temple of Afea ⁽¹⁾
Ολυμπείο	43.517	49.290	20.860	23.712	Olympio
Ρωμαϊκή Αγορά	8.803	12.500	3.743	5.910	Romaiki Agora (Forum Romanum)
Σούνιο	168.734	200.012	132.036	156.474	Sounio
Τάφος Μαραθώνος	7.245	7.702	3.489	3.596	Tomb of Marathonas
Ραμνούντα	919	1.850	446	907	Ramounta
Αμφιάρειο	2.121	2.538	1.043	1.230	Amfiaro
Νομός Δωδεκανήσου					Department of Dodekanissos
Ακρόπολη Ιαλυσού	83.800	78.900	65.840	62.440	Akropolis of Ialysos
Ακρόπολη Λίνδου	442.089	487.275	523.852	576.906	Akropolis of Lindos
Αναστηλωθείσα Οικία Κω	15.927	17.862	7.779	8.749	Reconstructed House of Kos
Ασκληπιείο	109.788	117.201	86.804	92.930	Asklipio
Κάμιρος	132.664	155.000	104.499	123.320	Kamiros
Κάστρο Κω	64.721	70.798	51.148	56.323	Castle of Kos
Νομός Έβρου					Department of Evros
Σαμοθράκη	7.017	9.628	3.508	4.554	Samothraki
Νομός Ζακύνθου					Department of Zakynthos
Φρούριο Ζακύνθου	16.905	17.612	8.361	8.782	Citadel of Zakynthos
Νομός Ηλείας					Department of Hla
Αρχαία Ολυμπία	284.240	316.168	334.917	370.247	Ancient Olympia
Νομός Ημαθίας					Department of Imathia
Ανάκτορο Βεργίνας	21.891	31.475	10.159	14.442	Palace of Vergina
Βασιλικοί Τάφοι Βεργίνας	43.014	46.042	47.061	49.930	Royal tombs of Vergina
Νομός Ηρακλείου					Department of Iraklio
Γόρτυς	106.317	102.544	81.560	78.074	Gortyna
Κνωσός	675.348	684.188	991.164	1.001.127	Knossos
Τύλισος	2.780	2.676	1.360	1.318	Tylissos
Φαιστός	131.245	128.780	152.569	148.188	Festos
Φρούριο Λιμ. Ηρακλείου Κούλε ⁽²⁾ ..	7.727	12.110	3.676	5.833	Koule Castle at Iraklio Port ⁽²⁾
Αγία Τριάδα Φαιστού	13.843	13.864	6.830	6.770	Agia Triada of Festos
Ανάκτορο Μαλλίων	43.428	48.855	34.000	38.185	Palace of Mallia
Νομός Ιωαννίνων					Department of Ioannina
Δωδώνη	30.252	30.340	14.876	14.907	Dodoni

Πίνακας — Table XVII: 1. Συνέχεια — Continued

Αρχαιολογικοί χώροι	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δρα.) Receipts (thous. drs.)		Archaeological sites
	1996	1997	1996	1997	
Νομός Καβάλας					Department of Kavala
Φίλιππου	28.500	31.700	21.600	23.800	Filippi
Νομός Κερκύρας					Department of Kerkira
Παλιό Φρούριο	101.952	107.599	76.118	79.831	Old Fort
Νομός Κορινθίας					Department of Korinthia
Παλιό Κορίνθος ⁽¹⁾	123.040	133.090	143.889	151.164	Ancient Korinthos ⁽¹⁾
Νεμέα	5.548	5.841	2.697	2.813	Nemea
Στάδιο Νεμέας ⁽³⁾	2.713	2.990	1.316	1.455	Stadium of Nemea ⁽³⁾
Νομός Κυκλάδων					Department of Kyklades
Ακρωτήριο Θήρας	197.056	203.700	232.482	239.340	Thira Cape
Δίλος ⁽¹⁾	88.421	101.816	105.192	120.417	Dilos ⁽¹⁾
Κατακόμβες Μήλου	—	—	—	—	Catacombs of Milos
Νομός Λακωνίας					Department of Lakonia
Μυστράς ⁽¹⁾	107.441	123.720	125.903	143.898	Mystras ⁽¹⁾
Νομός Λασιθίου					Department of Lassithi
Σπήλαιο Ψυχρού	94.268	98.353	75.196	78.482	Cave of Psychro
Ανακτοράκι Ζακρού	19.580	17.119	9.647	8.407	Palace of Zakros
Χώρας Γορυνίων	7.736	14.969	3.859	7.167	Gournies Site
Νομός Λέσβου					Department of Lesvos
Κάστρο Μυτιλήνης	4.088	4.778	1.987	2.330	Castle of Mytilini
Φρούριο Μήθυμνας ⁽³⁾	19.730	26.097	9.743	12.905	Fort of Mythymna ⁽³⁾
Νομός Μαγνησίας					Department of Magnissia
Διμήνιο	232	178	116	89	Diminio
Νομός Μεσσηνίας					Department of Messinia
Ανάκτορο Νέστορος	21.142	24.199	10.427	11.874	Nestor's Palace
Φρούριο Μεθώνης	15.424	18.032	12.124	13.875	Fort of Methoni
Φρούριο Πύλου	—	—	—	—	Fort of Pilos
Νομός Πέλλης					Department of Pella
Πέλλα	14.003	19.300	6.931	9.250	Pella
Νομός Πιερίας					Department of Pieria
Δίον χώρος	37.723	43.937	28.167	32.106	Dion site
Νομός Πρεβέζης					Department of Preveza
Κασσώπη	1.861	2.711	969	1.347	Cassopi
Νεκρομαντίο Μεσσοποταμίου	17.869	18.186	8.442	8.684	Nekromadio of Messopotamos
Νομός Σάμου					Department of Samos
Ιερό Σάμου	20.562	28.273	16.245	22.165	Ireo of Samos
Ενταλίνιο Όρυγμα ⁽³⁾	40.392	36.665	19.660	17.938	Elpalinio trench ⁽³⁾
Νομός Φωκίδος					Department of Fokida
Δελφοί	352.013	377.400	414.132	444.720	Delfi
Νομός Χαλκιδικής					Department of Chalkidiki
Όλυνθος	5.282	6.582	2.600	3.195	Olynthos

Πηγή: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Σημ.: Αναγράφονται μόνο οι αρχαιολογικοί χώροι της Χώρας, στους οποίους απαιτούνται δικαιώματα εισόδου.

- (1) Ισχύει ενιαίο εισιτήριο για τον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο.
- (2) Στον αριθμό των επισκεπτών δεν περιλαμβάνονται οι επισκέπτες που δεν πληρώνουν εισιτήριο.
- (3) Νέος αρχαιολογικός χώρος.

Source: Archaeological Resources and Expropriations Fund.

Note: The table shows only the archaeological sites for which entrance fees are required.

- (1) For both the archaeological site and the museum one ticket is needed.
- (2) Free tickets are not included in the total number of tickets.
- (3) Newly operated archaeological site.

XVII: 2. Επισκέπτες μουσείων και εισπράξεις : 1996 και 1997

Admissions to museums and receipts thereof : 1996 and 1997

Μουσεία	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs.)		Museums
	1996	1997	1996	1997	
Σύνολο	2.146.595	2.526.630	2.488.648	3.023.449	Total
Νομός Αργολίδος					Department of Argolida
Μουσείο Αργούς	1.896	2.001	900	960	Argos Museum
Μουσείο Ναυπλίου	8.599	10.629	4.197	5.082	Nafplio Museum
Νομός Αρκαδίας					Department of Arkadja
Μουσείο Τεγέας (4)	—	—	—	—	Tegea Museum (4)
Μουσείο Τρίπολης	693	697	342	343	Tripoli Museum
Άστρος Κυνουρίας (3)	—	—	—	—	Astros Kynourias (3)
Νομός Αρτας					Department of Arta
Μουσείο Ναού Παριγοριτίσσης	3.805	3.986	1.884	1.935	Museum of the Temple of Parigoritissa
Νομός Αττικής					Department of Attiki
Μουσείο Βυζαντινό και Χριστιανικό	13.570	18.429	6.785	8.974	Byzantine and Christian Museum
Μουσείο Εθνικό Αρχαιολογικό	285.901	294.587	544.534	564.515	National Archaeol. Museum
Μουσείο Κανελλοπούλου	511	2.826	248	1.370	Canellopoulos Museum
Μουσείο Ιστορικό Νεοτέρης Ελλάδος	5.338	9.993	3.227	7.812	Historical Museum of Modern Greece
Μουσείο Μονής Δαφνίου	15.917	17.772	12.218	12.887	Museum of Dafni Monastery
Μουσείο Μπενάκειο	—	—	—	—	Benaklo Museum
Μουσείο Πειραιώς	2.008	2.285	955	1.097	Piraeas Museum
Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου	64.445	53.232	43.949	35.399	National Picture Gallery - Alexandros Soutsos Museum
Μουσείο Λαϊκής Τέχνης	4.980	5.518	2.392	2.685	Museum of Popular Art
Μουσείο Επιγραφικό (4)	—	—	—	—	Museum of Inscriptions (4)
Μουσείο Νομισματικό (4)	—	—	—	—	Numismatic Museum (4)
Μουσείο Κεσσυριάνας	8.347	9.559	6.390	7.115	Kessuriam Museum
Μουσείο Τζαμί Τζιαταράκη	2.408	2.602	1.173	1.242	Tjistaraki Mosque Museum
Μουσείο Σπετιών	5.804	6.431	2.895	3.193	Spetses Museum
Νομός Αχαΐας					Department of Achala
Μουσείο Πατρών	—	—	—	—	Patra Museum
Μουσείο Αιγίου (3)	—	—	—	—	Aegeon Museum (3)
Νομός Βοιωτίας					Department of Viotia
Μουσείο Θηβών	2.011	2.281	959	1.093	Thiva Museum
Μουσείο Ιεράς Μονής Οσίου Λουκά Λοισιά	47.417	42.374	36.835	32.506	Ossios Loukas Monastery Museum
Νομός Δωδεκανήσου					Department of Dodekanisoss
Μουσείο Κω	20.098	22.137	15.390	17.234	Kos Museum
Μουσείο Παλατιού Μεγάλου Μαγίστρου	201.400	206.500	235.860	240.300	Palace of Great Magistros Museum
Μουσείο Παναγίας του Κάστρου	5.740	7.200	2.816	3.500	Museum of Panagia of Kastro
Μουσείο Κοσμητικής Συλλογής Ρόδου	6.200	5.400	3.050	2.680	Jewellery Collection of Rhodes
Μουσείο Ρόδου	69.620	80.100	54.338	62.480	Rodos Museum
Μουσείο Σύμης	2.687	2.886	1.340	1.443	Symi Museum
Μουσείο Καστελλορίζου (4)	—	—	—	—	Kastellorizo Museum (4)
Νομός Έβρου					Department of Eyros
Μουσείο Σαμοθράκης	8.466	10.518	4.216	4.959	Samothraki Museum
Νομός Εύβοιας					Department of Evlia
Μουσείο Ερετρίας	3.216	3.654	1.591	1.788	Eretria Museum
Μουσείο Χαλκίδας	787	904	383	435	Chalkida Museum
Μουσείο Σκύρου	3.244	3.219	1.609	1.604	Skyros Museum
Μουσείο Καρύστου	12	573	6	216	Karystos Museum
Νομός Ζακύνθου					Department of Zakynthos
Μουσείο Ζακύνθου	13.366	12.849	10.471	9.393	Zakynthos Museum
Νομός Ηλείας					Department of Hlia
Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας	233.865	249.952	275.904	291.213	Ancient Olympia Museum
Νομός Ημαθίας					Department of Imathia
Μουσείο Βεργίας	563	849	258	407	Veria Museum
Νομός Ηρακλείου					Department of Iraklio
Μουσείο Ηρακλείου	365.210	332.900	531.051	482.550	Iraklio Museum
Νομός Θεσσαλονίκης					Department of Thessaloniki
Αεικός Πύργος	52.722	68.749	41.475	51.882	Leikos Pyrgos

Πίνακας — Table XVII: 2. Συνέχεια — Continued

Μοιραία	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs)		Museums
	1996	1997	1996	1997	
Μοιραία Θεσσαλονίκης	86.559	126.126	125.550	177.100	Thessaloniki Museum
Μουσείο Αγίου Νικολάου (Ορφανού)	—	—	—	—	Museum of Agios Nikolaos (Orfanos)
Μουσείο Βυζαντινό Θεσσαλονίκης ⁽³⁾	—	253.098	—	432.993 ⁽³⁾	Byzantine Museum of Thessaloniki ⁽³⁾
Νομός Ιωαννίνων					Department of Ioannina
Μουσείο Ιωαννίνων	2.548	2.346	1.204	1.099	Ioannina Museum
Μουσείο Βυζαντινό ⁽³⁾	9.263	8.045	4.530	4.013	Byzantine Museum ⁽³⁾
Νομός Καβάλας					Department of Kavala
Μουσείο Θάσου ⁽⁴⁾	—	—	—	—	Thassos Museum ⁽⁴⁾
Μουσείο Καβάλας	2.258	2.919	1.084	1.348	Kavala Museum
Μουσείο Φιλίππων ⁽⁴⁾	—	—	—	—	Filippi Museum ⁽⁴⁾
Νομός Κερκύρας					Department of Kerkyra
Μουσείο Ασιατικής Τέχνης	—	—	—	—	Sino - Japanese Museum of Kerkyra
Μουσείο Κερκύρας	14.827	13.132	11.240	9.597	Kerkyra Museum
Μουσείο Αντιβουνιωτίσσης	4.522	5.207	2.206	2.529	Museum of Antivouniotissa
Νομός Κεφαλληνίας					Department of Kefallinia
Μουσείο Αργοστολίου	7.066	6.135	3.492	2.980	Argostoli Museum
Νομός Κορινθίας¹					Department of Korinthia
Μουσείο Ισθμίων	583	861	285	420	Isthmia Museum
Νομός Κυκλάδων					Department of Kyklades
Μουσείο Άνδρου	8.831	8.227	4.409	4.103	Andros Museum
Μουσείο Θήρας	15.781	17.141	12.314	13.402	Thira Museum
Μουσείο Μήλου	9.188	9.328	4.492	4.576	Milos Museum
Μουσείο Μυκόνου	5.603	5.962	2.760	2.939	Mykonos Museum
Μουσείο Νάξου	23.324	24.513	11.139	11.812	Naxos Museum
Μουσείο Τήνου	3.115	2.800	1.515	1.382	Tinos Museum
Μουσείο Πάρου	6.194	7.020	3.019	3.440	Paros Museum
Νομός Λακωνίας					Department of Lakonia
Μουσείο Σπάρτης	5.585	6.371	2.719	3.095	Sparta Museum
Νεολιθικό Διρού ¹	4.147	3.816	1.834	1.859	Neolithic Museum of Diros
Νομός Λαρίσης					Department of Larissa
Μουσείο Αρζοντικού Γ. Σβάρτζ	4.622	5.570	2.296	2.739	Swartz Mansion
Μουσείο Λαρίσης ⁽⁴⁾	—	—	—	—	Larissa Museum ⁽⁴⁾
Νομός Λασιθίου					Department of Lassithi
Μουσείο Αγίου Νικολάου	11.863	14.364	5.917	7.133	Agios Nikolaos Museum
Μουσείο Παναγίας Κίρας	39.226	40.900	30.756	31.920	Museum of Panagias Kiras
Μουσείο Σιτίας	3.000	2.669	1.476	1.315	Sitia Museum
Συλλογή Γεωπέτρας ⁽⁴⁾	—	1.677	—	813	Collection at Ierapetra ⁽⁴⁾
Νομός Λέσβου					Department of Lesbos
Μουσείο Μυτιλήνης	5.007	5.122	2.497	2.552	Mityli Museum
Μουσείο Λίμνου	4.741	5.342	2.338	2.575	Limnos Museum
Νομός Μαγνησίας					Department of Magnissia
Μουσείο Βόλου	7.939	10.436	3.898	5.137	Volos Museum
Νομός Μεσσηνίας					Department of Messinia
Μουσείο Πύλου	1.439	1.476	705	704	Pylos Museum
Μουσείο Χόρας	7.266	7.978	3.575	3.919	Chora Museum (Trifilia)
Μουσείο Καλαμάτας	701	799	336	384	Kalamata Museum
Νομός Πέλλης					Department of Pella
Μουσείο Πέλλης	14.509	21.800	7.184	10.500	Pella Museum
Νομός Πιερίας					Department of Pieria
Μουσείο Δίου ⁽¹⁾	20.920	23.354	15.500	16.109	Dion Museum ⁽¹⁾
Νομός Πρεβέζης					Department of Preveza
Μουσείο Νικοπόλεως ⁽¹⁾	7.050	5.680	3.342	2.742	Nikopolis Museum ⁽¹⁾
Νομός Ρεθύμνης					Department of Rethymno
Μουσείο Ρεθύμνης	19.071	22.823	9.385	11.302	Rethymno Museum

Πίνακας — Table XVII: 2. Συνέχεια — Continued

Μουσεία	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs)		Museums
	1996	1997	1996	1997	
Νομός Ροδόπης Μουσείο Κομοτηνής ⁽⁴⁾		—		—	Department of Rodopi Komotini Museum ⁽⁴⁾
Νομός Σάμου Μουσείο Σάμου	16.332	23.999	12.742	18.386	Department of Samos Samos Museum
Νομός Σερρών Μουσείο Αμφίπολης	594	4.445	263	2.084	Department of Serres Amphipolis Museum
Νομός Φλωρίνης Μουσείο Φλωρίνης	12	—	6	—	Department of Florina Florina Museum
Νομός Φθιώτιδος Μουσείο Λαμίας ⁽³⁾	1.855	1.745	852	832	Department of Fthiotida Lamia Museum ⁽³⁾
Νομός Φωκίδος Μουσείο Δελφών	275.497	294.200	325.467	346.440	Department of Fokida Delfi Museum
Νομός Χαλκιδικής Μουσείο Πολυγύρου	1.051	1.028	522	502	Department of Chalkidiki Polygyros Museum
Νομός Χανίων Μουσείο Χανίων	26.274	25.854	12.790	12.534	Department of Chania Chania Museum
Νομός Χίου Μουσείο Χίου	—	—	—	—	Department of Chios Chios Museum
Βυζαντινό Μουσείο Τζαμί ⁽³⁾	1.946	1.942	894	816	Byzantine Museum, mosque ⁽³⁾
Μουσείο Νέας Μονής ⁽³⁾	3.419	4.137	1.538	1.825	Museum of New Moni ⁽³⁾
Παλατάκι Ιουστινιανού ⁽³⁾	2.021	2.651	936	1.207	Iustinianos Palace ⁽³⁾

Πηγή: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Σημείωση: Αναγράφονται μόνο τα μουσεία της Χώρας, στα οποία καταβάλλονται δικαιώματα εισόδου.

(1) Βλέπε υποσημείωση (1), πίνακα XVII: 1.

(2) Βλέπε υποσημείωση (2), πίνακα XVII: 1.

(3) Νέο μουσείο.

(4) Από το 1996 χωρίς εισιτήριο.

Source: Archaeological Resources and Expropriations Fund.

Note: The table shows only the museums for which entrance fees are required.

(1) See footnote (1), table XVII: 1.

(2) See footnote (2), table XVII: 1.

(3) New museum.

(4) Since 1996 without ticket.

XVII. ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
MUSEUMS AND ARCHAEOLOGICAL SITES

XVII : 1. Επισκέπτες αρχαιολογικών χώρων και εισπράξεις: 1997 και 1998
Admissions to archaeological sites and receipts thereof: 1997 and 1998

Αρχαιολογικοί χώροι	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs)		Archaeological sites
	1997	1998	1997	1998	
Σύνολο	6.441.510	6.608.440	7.984.338	8.231.849	Total
Νομός Αργολίδος					Department of Argolida
Επίδαυρος ⁽¹⁾	385.282	386.616	557.172	562.514	Epidavros ⁽¹⁾
Λέρνη	1.831	2.038	888	982	Lerni
Μυκίνες ⁽¹⁾	346.403	284.403	505.920	415.303	Mykines ⁽¹⁾
Τίρυνθα	21.858	23.100	10.327	10.970	Tiryntha
Φρούριο Παλαμίδιου	115.000	110.300	84.680	82.360	Palamidi Fortress
Θησαυρός Ατρέα	—	73.160	—	107.370	Atreus Treasure
Νομός Αττικής					Department of Attiki
Ακρόπολη Αθηνών ⁽¹⁾	1.200.880	1.248.469	2.307.502	2.414.211	The Akropolis of Athens ⁽¹⁾
Ελευσίνα ⁽¹⁾	7.392	6.118	3.555	2.993	Elefsina ⁽¹⁾
Θέατρο Διονύσου	25.857	29.269	12.346	13.972	Theatre of Dionysus
Θησείο ⁽¹⁾	92.300	85.900	102.300	96.000	Thissio ⁽¹⁾
Ιερό Αρτέμιδος, Βραυρώνος ⁽¹⁾	6.392	8.244	3.116	4.035	Temple of Artemis at Vravra ⁽¹⁾
Κεραμικός ⁽¹⁾	9.875	9.950	4.602	4.645	Keramikos ⁽¹⁾
Ναός Απόλλωνος, Αιγίνης ⁽¹⁾	6.460	6.360	3.149	3.124	Temple of Apollo at Egina ⁽¹⁾
Ναός Αφείας ⁽¹⁾	109.787	97.838	87.078	77.276	Temple of Afea ⁽¹⁾
Ολυμπείο	49.290	44.116	23.712	21.365	Olympio
Ρωμαϊκή Αγορά	12.500	12.800	5.910	6.000	Romaiki Agora (Forum Romanum)
Σούνιο	200.012	178.749	156.474	139.524	Sounio
Τúmβος Μαραθώνος	7.702	8.064	3.596	3.709	Tomb of Marathonas
Ραμνούντα	1.850	2.469	907	1.192	Ramnounta
Αμφιάριο	2.538	2.254	1.230	1.076	Amfiario
Νομός Δωδεκανήσου					Department of Dodekanissos
Ακρόπολη Ιαλυσσού	78.900	92.900	62.440	72.960	Akropolis of Ialysos
Ακρόπολη Λίνδου	487.275	525.974	576.906	618.248	Akropolis of Lindos
Αναστηλωθείσα Οικία Κω	17.862	18.738	8.749	8.991	Reconstructed House of Kos
Ασκληείο	117.201	119.178	92.930	94.537	Asklipio
Κάμιρος	155.000	170.000	123.320	135.280	Kamiros
Κάστρο Κω	70.798	68.367	56.323	54.423	Castle of Kos
Νομός Έβρου					Department of Evros
Σαμοθράκη	9.628	8.802	4.554	4.303	Samothraki
Μεσημβρία ζώνη	—	476	—	243	Messimvria zoni
Νομός Ζακύνθου					Department of Zakynthos
Φρούριο Ζακύνθου	17.612	16.441	8.782	8.188	Citadel of Zakynthos
Νομός Ηλείας					Department of Iliia
Αρχαία Ολυμπία	316.168	331.563	370.247	387.725	Ancient Olympia
Ναός Επικούρειου Απόλλωνα	19.748	17.946	9.597	8.680	Temple of Epikourios Apollo
Νομός Ημαθίας					Department of Imathia
Ανάκτορο Βεργίνας	31.475	24.488	14.442	11.586	Palace of Vergina
Βασιλικοί Τάφοι Βεργίνας	46.042	71.862	49.930	78.547	Royal tombs of Vergina
Νομός Ηρακλείου					Department of Iraklio
Γόρτυς	102.544	116.027	78.074	88.593	Gortyna
Κνωσός	684.188	691.057	1.001.127	1.011.937	Knossos
Τύλισος	2.676	2.884	1.318	1.402	Tylissos
Φαιστός	128.780	146.818	148.188	169.142	Festos
Φρούριο Αγ. Ηρωδείου Κούλες ⁽²⁾	12.110	15.340	5.833	6.814	Koule Castle at Iraklio Port ⁽²⁾
Αγία Τριάδα Φαιστού	13.864	15.327	6.770	7.446	Agia Triada of Festos
Ανάκτορο Μαλλίων	48.855	46.403	38.185	35.886	Palace of Mallia
Νομός Ιωαννίνων					Department of Ioannina
Δωδώνη	30.340	32.895	14.907	15.951	Dodoni

Πίνακας — Table XVII: 1. Συνέχεια — Continued

Αρχαιολογικοί χώροι	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπραξεις (χιλ. δρα.) Receipts (thous drs.)		Archaeological sites
	1997	1998	1997	1998	
Καβάλας					Department of Kavala
Φίλιπποι	31.700	22.900	23.800	17.160	Filippi
Κερκύρας					Department of Kerkyra
Παλιό Φρούριο	107.599	136.129	79.831	100.944	Old Fort
Κορινθίας					Department of Korinthia
Παλαιά Κορινθός ⁽¹⁾	133.090	136.980	151.164	159.618	Ancient Korinthos ⁽¹⁾
Νεμέα	5.811	6.371	2.813	3.119	Nemea
Στάδιο Νεμέας ⁽³⁾	2.990	2.676	1.455	1.297	Stadium of Nemea ⁽³⁾
Κυκλάδων					Department of Kyklades
Αρσινόο Θήρας	203.700	213.550	239.340	248.970	Thira Cape
Δίλος ⁽¹⁾	101.816	101.487	120.417	119.872	Dilos ⁽¹⁾
Κατακομβές Μήλου	—	—	—	—	Catacombs of Milos
Λακωνίας					Department of Lakonia
Μυστρας ⁽¹⁾	123.720	118.395	143.898	136.137	Mystras ⁽¹⁾
Λασιθίου					Department of Lassithi
Σπήλαιο Ψυχρού	98.353	74.675	78.482	59.299	Cave of Psychro
Παλάτιο Ζακρός	17.119	18.495	8.407	9.063	Palace of Zakros
Στάσιον Γουρνιών	14.969	14.782	7.167	7.378	Gournies Site
Λέσβου					Department of Lesbos
Κάστρο Μυτιλήνης	4.778	3.432	2.330	1.629	Castle of Mytilini
Κάστρο Μυθηνιάς ⁽³⁾	26.097	24.997	12.905	12.375	Fort of Mythymna ⁽³⁾
Μαγνησίας					Department of Magnissia
Διμίνιο	178	128	89	62	Diminio
Μεσσηνίας					Department of Messinia
Παλάτιο Νέστορος	24.199	23.461	11.874	11.418	Nestor's Palace
Κάστρο Μεθώνης	—	—	—	—	Fort of Methoni
Κάστρο Πύλου	18.032	14.515	13.875	11.097	Fort of Pilos
Πέλλης					Department of Pella
Πέλλα	19.300	17.500	9.250	8.410	Pella
Πιερίας					Department of Pieria
Διον	43.937	39.035	32.106	28.854	Dion site
Πρεβέζης					Department of Preveza
Κασσώπη	2.711	5.248	1.347	2.468	Cassopi
Νεκρομαντάνο Μισσοποταμίου	18.186	20.050	8.684	9.579	Nekromadio of Messopotamos
Σάμου					Department of Samos
Ιρσο Σάμου	28.273	28.674	22.165	22.034	Irso of Samos
Ειρηνικό Όρυγμα ⁽³⁾	36.665	46.509	17.938	22.956	Eirpalinio trench ⁽³⁾
Φωκίδος					Department of Fokida
Δελφί	377.400	378.800	444.720	445.680	Delfi
Χαλκιδικής					Department of Chalkidiki
Ολύμπος	6.582	5.948	3.195	2.927	Olymhos

Γενικό Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Παραγράφονται μόνο οι αρχαιολογικοί χώροι της Χώρας, στους οποίους καταβάλλονται δικαιώματα εισόδου.

Λογείν ενιαίο εισιτήριο για τον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο.

Στον αριθμό των επισκεπτών δεν περιλαμβάνονται οι επισκέπτες που δεν πληρώνουν εισιτήριο.

⁽³⁾ Νέως αρχαιολογικός χώρος.

Source: Archaeological Resources and Expropriations Fund

Note: The table shows only the archaeological sites for which entrance fees are required.

(1) For both the archaeological site and the museum one ticket is needed.

(2) Free tickets are not included in the total number of tickets.

(3) Newly operated archaeological site.

XVII: 2. Επισκέπτες μουσείων και εισπράξεις: 1997 και 1998

Admissions to museums and receipts thereof: 1997 and 1998

Μουσεία	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δρχ.) Receipts (thous. drs.)		Museums
	1997	1998	1997	1998	
Σύνολο	2.526.630	2.236.302	3.023.449	2.661.378	Total
Νομός Αργολίδας					Department of Argolida
Μουσείο Άργους	2.001	1.690	960	811	Argos Museum
Μουσείο Ναυπλίου	10.629	9.702	5.082	4.658	Nafplio Museum
Νομός Αρκαδίας					Department of Arkadia
Μουσείο Τρίπολης	697	600	343	297	Tripoli Museum
Άιτρος Κυνουρίας (3)	—	—	—	—	Astros Kynourias (3)
Νομός Άρτας					Department of Arta
Μουσείο Ναού Παρηγορητίσσης	3.986	4.801	1.935	2.303	Museum of the Temple of Parigoritissa
Νομός Αττικής					Department of Attiki
Μουσείο Βυζαντινό και Χριστιανικό	18.429	15.522	8.974	7.374	Byzantine and Christian Museum
Μουσείο Εθνικό Αρχαιολογικό	294.587	325.002	564.515	627.429	National Archaeol. Museum
Μουσείο Κανελλοπούλου	2.826	2.624	1.370	1.270	Canellopoulos Museum
Μουσείο Ιστορικό Νεότερας Ελλάδος	9.993	14.334	7.812	11.279	Historical Museum of Modern Greece
Μουσείο Μονής Δαφνίου	17.772	15.462	12.887	11.583	Museum of Dafni Monastery
Μουσείο Μπενάκειο	—	—	—	—	Benaklio Museum
Μουσείο Πειραιώς	2.285	1.730	1.097	844	Pireas Museum
Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου	53.232	38.209	35.399	28.312	National Picture Gallery - Alexandros Soutsos Museum
Μουσείο Λαϊκής Τέχνης	5.518	4.799	2.685	2.331	Museum of Popular Art
Μουσείο Νομισματικό	—	210	—	154	Numismatic Museum
Μουσείο Κερασσηνίας	9.559	8.663	7.115	6.354	Kessariani Museum
Μουσείο Τζαμί Τζισταράκη	2.602	2.428	1.242	1.194	Tjistaraki Mosque Museum
Μουσείο Σπετσών	6.431	6.837	3.193	3.396	Spetses Museum
Νομός Αχαΐας					Department of Achaia
Μουσείο Πατρών	—	—	—	—	Patra Museum
Μουσείο Αιγίου (3)	—	—	—	—	Aegeon Museum (3)
Νομός Βοιωτίας					Department of Viotia
Μουσείο Θηβών	2.281	2.136	1.093	996	Thiva Museum
Μουσείο Ιεράς Μονής Οσίου Λουκά	42.374	45.200	32.506	34.572	Ossios Loukas Monastery Museum
Νομός Δωδεκανήσου					Department of Dodekanissos
Μουσείο Κω	22.137	22.013	17.234	17.106	Kos Museum
Μουσείο Παλατιού Μεγάλου Μαγίστρου	206.500	240.200	240.300	279.540	Palace of Great Magistros Museum
Μουσείο Παναγίας του Κάστρου	7.200	7.100	3.500	3.490	Museum of Panagia of Kastro
Μουσείο Κοσμητικής Συλλογής Ρόδου	5.400	4.900	2.680	2.410	Jewellery Collection of Rodos
Μουσείο Ρόδου	80.100	74.750	62.480	58.420	Rodos Museum
Μουσείο Σύμης	2.886	3.104	1.443	1.547	Symi Museum
Νομός Έβρου					Department of Evros
Μουσείο Σαμοθράκης	10.518	8.873	4.959	4.365	Samothraki Museum
Νομός Ευβοίας					Department of Evia
Μουσείο Ερετρίας	3.654	5.558	1.788	2.633	Eretria Museum
Μουσείο Χαλκίδος	904	1.022	435	479	Chalkida Museum
Μουσείο Σκύρου	3.219	2.877	1.604	1.716	Skyros Museum
Μουσείο Καρύστου	573	923	216	140	Karystos Museum
Νομός Ζακύνθου					Department of Zakynthos
Μουσείο Ζακύνθου	12.849	10.343	9.393	7.919	Zakynthos Museum
Νομός Ηλείας					Department of Iliia
Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας	249.952	237.783	291.213	277.657	Ancient Olympia Museum
Νομός Ημαθίας					Department of Imathia
Μουσείο Βεροίας	849	612	407	268	Veria Museum
Νομός Ηρακλείου					Department of Iraklio
Μουσείο Ηρακλείου	332.900	341.300	482.550	495.150	Iraklio Museum
Νομός Θεσσαλονίκης					Department of Thessaloniki
Λευκός Πύργος	68.749	9.984	51.882	7.769	Lefkos Pyrgos

Πίνακας — Table XVII: 2. Συνέχεια — Continued

Μουσεία	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπράξεις (χιλ. δραχ.) Receipts (thous. drs)		Museums
	1997	1998	1997	1998	
Μουσείο Θεσσαλονίκης	126.126	67.073	177.100	96.236	Thessaloniki Museum
Μουσείο Αγίου Νικολάου (Ορφανού)	—	—	—	—	Museum of Agios Nikolaos (Orfanos)
Μουσείο Βυζαντινό Θεσσαλονίκης (3)	253.098	69.581	432.993	115.465	Byzantine Museum of Thessaloniki(3)
Νομός Ιωαννίνων					Department of Ioannina
Μουσείο Ιωαννίνων	2.346	2.003	1.099	1.230	Ioannina Museum
Μουσείο Βυζαντινό (3)	8.045	9.281	4.013	4.334	Byzantine Museum (3)
Νομός Καβάλας					Department of Kavala
Μουσείο Καβάλας	2.919	2.112	1.348	1.000	Kavala Museum
Νομός Κερκύρας					Department of Kerkyra
Μουσείο Ασιατικής Τέχνης	—	—	—	—	Sino - Japanese Museum of Kerkyra
Μουσείο Κερκύρας	13.132	12.642	9.597	9.249	Kerkyra Museum
Μουσείο Αντιβουνιωτίσσης	5.207	5.018	2.529	2.427	Museum of Antivouniotissa
Νομός Κεφαλληνίας					Department of Kefallinia
Μουσείο Αργοστολίου	6.135	—	2.980	—	Argostoli Museum
Νομός Κορινθίας					Department of Korinthia
Μουσείο Ισθμίων	861	912	420	451	Isthmia Museum
Νομός Κυκλάδων					Department of Kyklades
Μουσείο Άνδρου	8.227	8.142	4.103	3.996	Andros Museum
Μουσείο Θήρας	17.141	15.402	13.402	11.950	Thira Museum
Μουσείο Μήλου	9.328	8.316	4.576	4.047	Milos Museum
Μουσείο Μικόνου	5.962	5.495	2.939	2.688	Mykonos Museum
Μουσείο Νάξου	24.513	23.852	11.812	11.550	Naxos Museum
Μουσείο Τήνου	2.800	2.705	1.382	1.313	Tinos Museum
Μουσείο Πάρου	7.020	6.162	3.440	2.991	Paros Museum
Νομός Λακωνίας					Department of Lakonia
Μουσείο Σπάρτης	6.371	5.585	3.095	2.666	Sparta Museum
Νεολιθικό Διού	3.816	3.981	1.859	1.954	Neolithic Museum of Diros
Νομός Λαρίσης					Department of Larissa
Μουσείο Αρχοντικού Γ. Σβαρτς ..	5.570	6.107	2.739	2.915	Swartz Mansion
Νομός Λασιθίου					Department of Lassithi
Μουσείο Αγίου Νικολάου	14.364	14.074	7.133	6.957	Agios Nikolaos Museum
Μουσείο Παναγίας Κεράς	40.900	42.700	31.920	33.280	Museum of Panagias Keras
Μουσείο Σητείας	2.669	2.412	1.315	1.182	Sithia Museum
Συλλογή Ιεράπετρας	1.677	2.412	813	1.182	Collection at Ierapetra
Νομός Λέσβου					Department of Lesbos
Μουσείο Μυτιλήνης	5.122	4.112	2.552	2.026	Mytilini Museum
Μουσείο Λίμνου	5.342	5.193	2.575	2.565	Limnos Museum
Νομός Μαγνησίας					Department of Magnissia
Μουσείο Βόλου	10.436	5.892	5.137	2.778	Volos Museum
Νομός Μεσσηνίας					Department of Messinia
Μουσείο Πύλου	1.476	993	704	476	Pylos Museum
Μουσείο Χώρας	7.978	6.994	3.919	3.396	Chora Museum (Trilitha)
Μουσείο Καλαμάτας	799	638	384	304	Kalamata Museum
Νομός Πέλλης					Department of Pella
Μουσείο Πέλλης	21.800	19.300	10.500	9.310	Pella Museum
Νομός Πιερίας					Department of Pieria
Μουσείο Δίου(1)	23.354	20.362	16.109	14.655	Dion Museum(1)
Νομός Πρεβέζης					Department of Preveza
Μουσείο Νικοπόλεως(1)	5.680	6.320	2.742	3.066	Nikopolis Museum(1)
Νομός Ρεθύμνης					Department of Rethymno
Μουσείο Ρεθύμνης	22.823	21.468	11.302	10.578	Rethymno Museum

Πίνακας — Table XVII: 2. Συνέχεια — Continued

Μουσεία	Επισκέπτες (2) Visitors		Εισπραξεις (χιλ. δρα.) Receipts (thous. drs)		Museums
	1997	1998	1997	1998	
Νομός Σάμου Μουσείο Σάμου	23.999	24.111	18.386	18.459	Department of Samos Samos Museum
Νομός Σερρών Μουσείο Αμφίπολης	4.445	4.009	2.084	1.881	Department of Serres Amphipolis Museum
Νομός Φλωρίνης Μουσείο Φλωρίνης	—	—	—	—	Department of Florina Florina Museum
Νομός Φθιώτιδος Μουσείο Λαμίας ⁽³⁾	1.745	1.576	832	738	Department of Fthiotida Lamia Museum ⁽³⁾
Νομός Φοκίδος Μουσείο Δελφών	294.200	300.200	346.440	353.100	Department of Fokida Delli Museum
Νομός Χαλκιδικής Μουσείο Πολυγύρου	1.028	244	502	115	Department of Chalkidiki Polygyros Museum
Νομός Χανίων Μουσείο Χανίων	25.854	21.426	12.534	10.361	Department of Chania Chania Museum
Νομός Χίου Μουσείο Χίου	—	—	—	—	Department of Chios Chios Museum
Βυζαντινό Μουσείο Τζαμί ⁽³⁾	1.942	963	816	418	Byzantine Museum, mosque ⁽³⁾
Μουσείο Νέας Μονής ⁽³⁾	4.137	2.967	1.825	1.326	Museum of New Moni ⁽³⁾
Παλατάκι Ιουστινιανού ⁽³⁾	2.651	2.276	1.207	997	Iustinianos Palace ⁽³⁾

Πηγή: Τμήτο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Σημείωση: Αναγράφονται μόνο τα μουσεία της Χώρας, στα οποία καταβάλλονται δικαιώματα εισόδου.

- (1) Βλέπε υποσημείωση (1), πίνακα XVII: 1.
 (2) Βλέπε υποσημείωση (2), πίνακα XVII: 1.
 (3) Νέο μουσείο.

Source: Archaeological Resources and Expropriations Fund.

Note: The table shows only the museums for which entrance fees are required.

- (1) See footnote (1), table XVII: 1.
 (2) See footnote (2), table XVII: 1.
 (3) New museum.

Πίνακας 1. Πραγματοποιηθείσες ανασκαφές, κατά είδος και αποτελέσματα, και αριθμός ευρημάτων: 1994 - 1997

Διενεργήσαντες τις ανασκαφές	Αριθμός ανασκαφών	Είδος ανασκαφών				Αποτελέσματα ανασκαφών			
		Δοκιμαστικές	Συστηματικές	Σωστικές	Λοιπές	Μνημεία που αποκαλύφθηκαν		Ευρήματα ⁽¹⁾	
						Διατηρητέα	Μη διατηρητέα	Σύνολο	Σημαντικά για έκθεση
1994	1.581	625	131	737	88	284	1.768	58.743	21.535
Εφορείες αρχαιοτήτων	1.518	624	73	735	86	273	1.765	56.808	21.232
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	30	1	27	1	1	3	—	435	185
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	33	—	31	1	1	8	3	1.500	118
1995	1.344	188	138	802	216	247	577	104.690	18.060
Εφορείες αρχαιοτήτων	1.286	186	91	793	216	231	577	101.331	17.271
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	23	1	22	—	—	7	—	1.080	478
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	35	1	25	9	—	9	—	2.279	311
1996	1.344	376	119	842	7	274	1.173	92.177	17.774
Εφορείες αρχαιοτήτων	1.291	376	71	837	7	263	1.172	88.787	17.394
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	22	—	22	—	—	3	1	800	185
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	31	—	26	5	—	8	—	2.590	195
1997	1.552	479	91	976	6	386	2.948	55.417	7.666
Εφορείες αρχαιοτήτων	1.509	479	56	970	4	378	2.943	54.787	7.556
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	18	—	18	—	—	4	—	350	50
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	25	—	17	6	2	4	5	280	60

(1) Επειδή δεν είναι δυνατή η καταμέτρησή τους, αρκετά ευρήματα (όστρακα κλπ.) δεν περιλαμβάνονται στους αντίστοιχους αριθμούς.

Πίνακας 2. Χρηματοδοτήσεις ανασκαφών, κατά φορέα, και ποσά που διατέθηκαν: 1994 - 1997

Φορείς χρηματοδοτήσεως (1)	Αριθμός ανασκαφών	Είδος ανασκαφών				Διατεθέντα ποσά (σε χιλιάδες δραχμές) (2)
		Δοκιμαστικές	Συστηματικές	Σωστικές	Λοιπές	
1994	1.581	625	131	737	88	3.005.003
Δημόσιο	1.158	339	51	682	86	2.058.617
ΝΠΔΔ	249	232	15	2	—	506.236
ΝΠΙΔ	100	52	3	45	—	205.710
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	30	1	27	1	1	208.440
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	33	—	31	1	1	25.000
Ιδιώτες	11	1	4	6	—	1.000
1995	1.344	188	138	802	216	3.736.443
Δημόσιο	1.022	162	83	565	216	3.050.574
ΝΠΔΔ	186	24	8	154	—	313.130
ΝΠΙΔ	79	1	—	74	—	186.039
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	27	—	22	5	—	68.200
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	30	1	25	4	—	118.500
Ιδιώτες	—	—	—	—	—	—
1996	1.344	376	119	842	7	3.547.938
Δημόσιο	821	195	63	556	7	2.619.546
ΝΠΔΔ	136	5	8	123	—	379.592
ΝΠΙΔ	132	70	1	61	—	95.400
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	25	—	18	7	—	54.770
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	33	—	28	5	—	53.600
Ιδιώτες	197	106	1	90	—	345.030
1997	1.552	479	91	976	6	3.203.516
Δημόσιο	985	171	41	768	5	2.470.594
ΝΠΔΔ	125	5	14	105	1	437.191
ΝΠΙΔ	226	207	7	12	—	88.613
Επιστημονικά ιδρύματα ημεδαπά	18	—	12	6	—	21.700
Ξένες αρχαιολογικές σχολές	25	—	17	8	—	84.000
Ιδιώτες	173	96	—	77	—	101.418

(1) Χρηματοδοτήσεις έγιναν, εκτός από τους αναφερόμενους φορείς, και από ΕΕ, Νομαρχιακά Ταμεία και Δημόσιες Επενδύσεις.

(2) Τα αναφερόμενα σε κάθε φορέα ποσά χρηματοδοτήσεως δεν είναι ακριβώς γνωστά στις Εφορείες Αρχαιοτήτων, που μας παρέχουν τα στοιχεία.

Πίνακας 3. Πιστώσεις για ανασκαφές, που διατέθηκαν
σε Εφορείες Αρχαιοτήτων: 1992 - 1997

Σε χιλιάδες δραχμές

Έτος	Λιτηθείσες	Εγκριθείσες	Εκτελεσθείσες
1992	1.945.902	1.438.378	1.408.053
1993	2.093.360	1.503.920	1.503.660
1994	3.628.386	3.405.613	2.807.523
1995	4.304.412	3.878.862	3.697.831
1996	5.862.000	3.811.492	3.515.839
1997	6.556.682	3.954.618	3.869.015

Πίνακας 3 Κήρυξη αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, παραδοσιακών και ιστορικών οικισμών: 1994 - 1997

Χώροι και κτίσματα που ανήκουν σε:	Αρχαιολογικοί χώροι				Παραδοσιακοί και ιστορικοί οικισμοί, σε περιοχή:		Διατηρητέα μεμονωμένα μνημεία		
	Νέες κηρύξεις, σε περιοχή:		Επεκτάσεις κηρυγμένων χώρων, σε περιοχή:						
	Αστική	Αγροτική	Αστική	Αγροτική	Αστική	Αγροτική	Οικίες	Καταστήματα	Λοιπά ⁽¹⁾
1994									
Σύνολο	11	67	86	4	2	—	245	104	196
Ιδιώτες	4	26	1	1	2	—	229	42	42
Δημόσιο	7	31	—	3	—	—	7	8	75
ΝΠΔΔ	—	9	85	—	—	—	6	49	65
ΝΠΙΔ	—	1	—	—	—	—	3	5	14
Οργανισμούς	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1995									
Σύνολο	72	96	3	22	1	3	201	39	439
Ιδιώτες	39	74	2	16	1	2	191	17	45
Δημόσιο	32	16	1	6	—	—	4	12	195
ΝΠΔΔ	1	6	—	—	—	1	1	9	138
ΝΠΙΔ	—	—	—	—	—	—	5	1	61
Οργανισμούς	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1996									
Σύνολο	6	147	6	8	1	—	129	29	281
Ιδιώτες	4	24	4	3	—	—	110	7	67
Δημόσιο	2	50	—	4	1	—	4	5	58
ΝΠΔΔ	—	73	—	1	—	—	10	10	150
ΝΠΙΔ	—	—	2	—	—	—	5	7	6
Οργανισμούς	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1997									
Σύνολο	19	136	9	42	2	12	252	45	348
Ιδιώτες	5	24	5	7	1	5	207	15	21
Δημόσιο	14	12	4	10	1	—	12	16	124
ΝΠΔΔ	—	—	—	—	—	1	4	3	25
ΝΠΙΔ	—	70	—	4	—	—	29	11	178
Οργανισμούς	—	—	—	21	—	6	—	—	—

(1) Περιλαμβάνονται μύλοι, βρύσες, σιδηροδρομικοί σταθμοί, σχολεία, βιομηχανίες, βιοτεχνίες κλπ.

Πίνακας 4 Έκθεση και επανέκθεση αρχαιολογικών ευρημάτων: 1994 – 1997

Χαρακτηρισμός εκθεμάτων	Λίθινα (γλυπτά, ανά- γλυφα, αρχιτε- κτονικά, επιγραφές)	Πήλινα (αγγεία, ειδώλια, λύχνιοι, κέραμοι)	Μετάλλινα (κοσμήματα, εργαλεία, νομί- σματα, σκεύη, όπλα, ειδώλια, μικροαντι- κείμενα)	Διάφορα (γυά- λινα, οστέινα, ξύλινα κλπ.)	Εικόνες	Ψηφιδωτά	Τοιχογραφίες
1994							
Σύνολο	487	4.620	5.175	544	191	54	2
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά Παλαιοχριστιανικά – Βυζαντι- νά – Μεταβυζαντινά	474	4.486	4.986	528	—	4	2
Λοιπά	13	114	183	16	42	50	—
Λοιπά	—	20	6	—	149	—	—
1995							
Σύνολο	1.324	5.270	8.556	2.107	493	61	80
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά Παλαιοχριστιανικά – Βυζαντι- νά – Μεταβυζαντινά	1.154	4.990	5.211	1.715	—	8	50
Λοιπά	135	272	3.345	392	439	53	30
Λοιπά	35	8	—	—	54	—	—
1996							
Σύνολο	419	2.647	2.397	688	118	51	49
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά Παλαιοχριστιανικά – Βυζαντι- νά – Μεταβυζαντινά	351	2.425	1.731	581	—	—	12
Λοιπά	68	222	666	106	118	51	37
Λοιπά	—	—	—	1	—	—	—
1997							
Σύνολο	952	3.953	2.120	951	152	79	15
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά Παλαιοχριστιανικά – Βυζαντι- νά – Μεταβυζαντινά	849	3.707	1.582	841	—	—	—
Λοιπά	103	246	538	110	152	79	15
Λοιπά	—	—	—	—	—	—	—

Πίνακας 5 Υποδείξεις αρχαιολογικών θέσεων, παραδόσεις αρχαίων αντικειμένων και διαπιστωθείσες αρχαιοκαπηλίες: 1994 - 1997

Χαρακτηρισμός εκθεμάτων	Υποδείξεις αρχαιολογικών θέσεων	Παραδοθέντα αντικείμενα			Αρχαιοκαπηλίες	
		Σύνολο	Από ιδιώτες	Από εκπροσώπους κρατικής αρχής	Αριθμός περιπτώσεων	Αριθμός αντικειμένων
1994	97	6.500	2.994	1.637	146	5.236
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά	88	5.275	2.498	608	107	4.024
Βυζαντινά - Μεταβυζαντινά	9	1.225	496	1.029	39	1.212
1995	50	4.758	3.296	1.462	173	3.307
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά	50	2.671	1.937	734	138	2.050
Βυζαντινά - Μεταβυζαντινά	—	2.087	1.359	728	35	1.257
1996	91	5.574	4.740	834	152	3.686
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά	74	5.146	4.495	651	106	2.097
Βυζαντινά - Μεταβυζαντινά	17	428	245	183	46	1.589
1997	61	10.468	1.993	8.475	235	2.238
Προϊστορικά έως και Ρωμαϊκά	45	4.207	1.933	2.274	202	1.987
Βυζαντινά - Μεταβυζαντινά	16	6.261	60	6.201	33	251

Πίνακας 6 Δωρεές αρχαιολογικών αντικειμένων και δωρεαποδοχές: 1994 - 1997

Δωρεοδότες	Αριθμός δωρεαποδοχών	Αριθμός αντικειμένων που δωρήθηκαν, κατά κατηγορία ⁽¹⁾			
		Σύνολο	Αρχαία	Βυζαντινά, Μεταβυζαντινά	Λοιπά
1994	22	4.829	3.903	891	35
Ιδιώτες	20	3.584	3.436	113	35
Ιδιωτικές συλλογές	2	467	467	—	—
Λοιποί	—	778	—	778	—
1995	116	6.545	500	2.070	3.975
Ιδιώτες	22	2.479	403	2.070	6
Ιδιωτικές συλλογές	94	4.066	97	—	3.969
Λοιποί	—	—	—	—	—
1996	649	3.874	3.417	453	4
Ιδιώτες	645	3.712	3.298	410	4
Ιδιωτικές συλλογές	4	125	119	6	—
Λοιποί	—	37	—	37	—
1997	50	4.992	2.978	177	1.837
Ιδιώτες	20	677	404	176	97
Ιδιωτικές συλλογές	4	4.313	2.573	1	1.739
Λοιποί	26	2	1	—	1

(1) Περιλαμβάνονται νομίσματα, έγγραφα, κειμήλια κλπ.

Πίνακας 7. Πραγματοποιηθείσες απαλλοτριώσεις και καταβληθείσες αποζημιώσεις, για ακίνητα αρχαιολογικού ενδιαφέροντος: 1994 - 1997

Έτος, νομός	Απαλλοτριώσεις ακινήτων (σε μ ²)		Αποζημιώσεις (σε χιλιάδες δραχμές)		Συμπληρωματικές αποζημιώσεις
	Λοιπά	Αγροτικά	Λοιπά	Αγροτικά	
1994	104.401	86.806	1.412.025	594.558	—
Αττικής	4.021	12.823	128.192	113.908	—
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	14.582	—	105.909	—	—
Αχαΐας	1.040	9.635	39.484	5.243	—
Άρτης	310	—	1.548	—	—
Βοιωτίας	5.570	692	121.989	1.985	—
Δωδεκανήσου	56.341	—	621.156	—	—
Θεσσαλονίκης	84	2.584	4.526	14.213	—
Ημαθίας	2.008	—	88.909	—	—
Αρκαδίας	—	114	—	9.746	—
Καβάλας	—	11.187	—	5.487	—
Ευβοίας	—	1.788	—	30.402	—
Κορινθίας	—	5.187	—	103.758	—
Κυκλάδων	1.002	3.634	115.639	22.903	—
Λακωνίας	3.889	209	30.745	12.841	—
Έβρου	367	—	2.144	—	—
Λέσβου	586	—	7.676	—	—
Μαγνησίας	624	11.086	3.829	67.403	—
Αργολίδος	9.535	14.632	13.395	88.708	—
Πέλλης	—	5.125	—	1.333	—
Ηλείας	—	—	—	—	—
Ρεθύμνου	—	—	—	—	—
Σερρών	—	—	—	—	—
Φθιώτιδος	—	7.369	—	65.215	—
Φωκίδος	2.202	741	79.366	51.413	—
Χανίων	2.240	—	47.518	—	—
Χίου	—	—	—	—	—
1995	298.578	66.838	2.878.086	362.105	—
Αττικής	9.048	19.756	419.398	76.304	—
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	145.224	—	80.115	—	—
Αργολίδος	3.840	1.541	235.392	2.624	—
Αχαΐας	685	3.339	106.237	3.689	—
Βοιωτίας	2.218	5.793	34.959	119.496	—
Ημαθίας	5.514	—	185.357	—	—
Καβάλας	505	4.937	21.013	1.975	—
Δωδεκανήσου	22.548	2.986	511.065	20.873	—
Έβρου	255	—	15.127	—	—
Ηρακλείου	30.048	1.153	466.217	9.226	—
Κυκλάδων	258	—	662	—	—
Κορινθίας	19.744	873	270.891	17.451	—
Μεσσηνίας	400	—	40.000	—	—
Λακωνίας	702	—	1.911	—	—
Ξάνθης	—	17.380	—	62.204	—
Λαρίσης	426	—	27.682	—	—
Ροδόπης	532	—	2.348	—	—
Σερρών	8.991	1.840	8.617	7.923	—
Λέσβου	8.497	—	209.248	—	—
Μαγνησίας	20.813	141	212.005	2.256	—
Φθιώτιδος	—	6.674	—	33.400	—
Φωκίδος	737	—	28.658	—	—
Χανίων	17.593	425	1.184	4.684	—
1996	189.182	87.733	3.036.918	438.356	—
Αττικής	11.919	6.318	524.485	103.620	—
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	42.105	—	174.144	—	—
Αχαΐας	63	7.529	3.590	29.657	—
Ηρακλείου	2.818	8.448	28.256	72.355	—
Βοιωτίας	1.204	3.125	46.060	2.812	—
Δωδεκανήσου	32.147	—	614.621	—	—
Θεσσαλονίκης	8.352	—	116.096	—	—
Ημαθίας	6.124	—	6.060	—	—
Αρκαδίας	444	1.873	74.646	10.243	—
Καβάλας	11.439	6.375	79.893	2.025	—
Κερκύρας	2.012	—	61.420	—	—

Πίνακας 8. Συνέχεια

Έτος, νομός	Απαλλοτριώσεις ακινήτων (σε μ ²)		Αποζημιώσεις (σε χιλιάδες δραχμές)		Συμπληρωματικές αποζημιώσεις
	Αστικά	Αγροτικά	Αστικά	Αγροτικά	
Κορινθίας	17.475	1.189	40.346	20.211	—
Κυκλάδων	—	16.594	—	82.903	—
Κεφαλληνίας	—	5.174	—	25.870	—
Έβρου	1.584	11.573	15.410	27.093	—
Λέσβου	6.531	—	84.943	—	—
Μαγνησίας	25.571	—	484.751	—	—
Αργολίδος	1.820	8.330	136.392	4.998	—
Σάμου	3.598	5.474	140.437	33.613	—
Ηλείας	—	4.094	—	6.688	—
Εάνθης	3.300	—	19.800	—	—
Σερρών	9.189	—	19.357	—	—
Φθιώτιδος	—	630	—	3.026	—
Φωκίδος	1.268	527	53.941	12.643	—
Χανίων	219	480	312.270	599	—
1997	58.580	90.110	2.324.219	370.054	—
Αττικής	80	9.344	1.845	71.048	—
Ηρακλείου	—	2.124	—	9.269	—
Αργολίδος	3.412	—	48.084	—	—
Αχαΐας	359	—	53.880	—	—
Βοιωτίας	546	—	16.261	—	—
Κυκλάδων	1.345	3.700	186.789	31.450	—
Καβάλας	35.241	—	629.566	—	—
Δωδεκανήσου	17.597	6.125	605.501	233.150	—
Λαρίσης	—	1.493	782.293	—	—
Χανίων	—	55.748	—	2.603	—
Φθιώτιδος	—	9.452	—	13.265	—
Κορινθίας	—	2.124	—	9.269	—

Πίνακας 8 Χορηγηθείσες άδειες για μελέτες αρχαιολογικών αντικειμένων, φωτογραφίες, κινηματογραφίες, αεροφωτογραφίες και τοπογραφικές έρευνες: 1994 - 1997

Είδος αδειών που χορηγήθηκαν	Σε Ξένους	Σε Έλληνες	Σε Ξένους	Σε Έλληνες
	1994		1995	
Σύνολο	1.134	682	1.344	856
Μελέτες αρχαιολογικών και μουσειακών αντικειμένων	649	330	592	379
Φωτογραφίες	180	160	317	237
Κινηματογραφίες	283	187	425	235
Αεροφωτογραφίες	9	1	—	1
Τοπογραφικές έρευνες	13	4	10	4
Ανασκαφικές έρευνες	—	—	—	—
	1996		1997	
Σύνολο	1.066	783	906	724
Μελέτες αρχαιολογικών και μουσειακών αντικειμένων	545	377	457	303
Φωτογραφίες	239	249	161	271
Κινηματογραφίες	268	146	275	136
Αεροφωτογραφίες	4	6	7	2
Τοπογραφικές έρευνες	10	5	6	12
Ανασκαφικές έρευνες	—	—	—	—

Πίνακας 9 Χορηγηθείσες άδειες πώλησως αρχαιολογικών εντύπων: 1994 - 1997

Είδη εντύπων	Χορηγηθείσες άδειες			
	1994	1995	1996	1997
Σύνολο	9.987	401	269	270
Βιβλία - αρχαιολογικοί οδηγοί	390	105	167	188
Φωτογραφίες - απεικονίσεις ..	9.071	83	79	68
Διαφάνειες	526	213	23	14

Πίνακας 10 Πραγματοποιηθείσες εισπράξεις από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ): 1994 - 1997

Σε χιλιάδες δραχμές

Πηγές εισπράξεων	1994	1995	1996	1997
Σύνολο	1.582.727	1.797.171	1.695.036	890.729
Τέλη που εισπράχθηκαν από άδειες φωτογράφισης, κινηματογράφισης μουσείων και αρχαιολογικών χώρων ..	3.550	8.509	4.774	46.365
Πραγματοποιηθείσες αναβάσεις εισπράξεις από πωλήσεις αρχαιολογικών εντύπων	1.070.226	1.094.760	1.055.127	136.186
Προμήθεια υπέρ του ΤΑΠΑ από την πώληση των εντύπων ...	303.899	438.738	353.719	428.092
Τέλη από πώληση εντύπων στο ελεύθερο εμπόριο	—	—	—	—
Εισπράξεις από πώληση αρχικών εντύπων, εκδόσεως ΤΑΠΑ ...	52.301	49.338	93.486	52.301
Εισπράξεις από πώληση εκμαγείων και αντιγράφων	152.751	205.826	187.930	227.785

Πίνακας 14. Άδειες εξαγωγής έργων τέχνης στην αλλοδαπή: 1994 - 1997

Λόγος για τον οποίο εξήχθησαν	Σύνολο		Αρχαία		Σύγχρονα	
	Τα οποία ανήκουν στο (σε) :					
	Δημόσιο	Ιδιώτες	Δημόσιο	Ιδιώτες	Δημόσιο	Ιδιώτες
1994						
Προσωρινώς, για έκθεση	268	296	268	20	—	276
Εγκατάσταση στην αλλοδαπή ..	—	151	—	—	—	151
Επανεξαγωγή	2	5	2	5	—	—
Πώληση	—	10.856	—	—	—	10.856
1995						
Προσωρινώς, για έκθεση	165	282	135	—	30	282
Εγκατάσταση στην αλλοδαπή ..	—	235	—	—	—	235
Επανεξαγωγή	—	4	—	4	—	—
Πώληση	—	1.818	—	7	—	1.811
1996						
Προσωρινώς, για έκθεση	486	1	474	—	12	1
Εγκατάσταση στην αλλοδαπή ..	—	84	—	1	—	83
Επανεξαγωγή	—	16	—	8	—	8
Πώληση	—	52.421	—	—	—	52.421
1997						
Προσωρινώς, για έκθεση	404	66	399	—	5	66
Εγκατάσταση στην αλλοδαπή ..	—	80	—	1	—	79
Επανεξαγωγή	1	—	1	—	—	—
Πώληση	15	57.274	15	—	—	57.274

Πίνακας 19. Άδειες ελεύθερας εισόδου σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 1992 - 1997

Έτος	Χορηγηθείσες άδειες		
	Σύνολο	Ελεύθερας	Φοιτητικές
1992	116.694	11.267	105.427
1993	117.863	9.767	108.096
1994	340.372	206.435	133.937
1995	251.130	202.232	48.898
1996	22.588	18.162	4.426
1997	107.863	39.644	68.219

Πίνακας 15 Δαπάνες έργων που έχουν εκτελεσθεί σε μουσεία και λοιπά κτίρια
και δαπάνες έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη: 1994 - 1997

Σε χιλιάδες δραχμές

Έτη, Κατηγορίες κτιρίων	Γενικό σύνολο δαπανών	Έργων που έχουν εκτελεσθεί					Έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη				
		Σύνολο	Ανάγερσης	Επέκτασης και προσθή- κης	Επισκευής - συντήρησης	Λειτουργι- κότητας	Σύνολο	Ανάγερσης	Επέκτασης και προσθή- κης	Επισκευής- συντήρησης	Λειτουργι- κότητας
1994	4.292.610	1.782.800	8.893	177.733	376.750	1.219.423	2.509.810	1.020.144	515.000	254.639	720.027
Μουσεία	2.889.562	804.115	4.312	70.138	216.455	513.209	2.085.447	1.002.144	515.000	159.661	408.642
Αρχαιολογικές συλλογές	63.307	46.906	2.712	6.480	20.934	16.781	16.401	—	—	15.800	601
Φυλάκια	164.886	146.502	500	100.893	4.310	40.800	18.384	18.000	—	200	184
Διατηρητέα κτίρια ⁽¹⁾	126.855	87.277	1.369	222	79.053	6.633	39.578	—	—	28.978	10.600
Πολιτιστικά κτίρια	1.048.000	698.000	—	—	56.000	642.000	350.000	—	—	50.000	300.000
1995	5.013.785	2.050.072	3.345	28.777	1.403.232	614.718	2.963.713	1.908.122	471.783	470.942	112.866
Μουσεία	3.392.491	928.211	1.525	24.782	488.485	413.419	2.464.280	1.894.122	24.000	438.092	108.066
Αρχαιολογικές συλλογές	196.990	192.940	—	3.500	159.490	29.950	4.050	—	—	3.500	550
Φυλάκια	61.336	56.271	1.230	495	1.815	52.731	5.065	—	—	3.815	1.250
Διατηρητέα κτίρια ⁽¹⁾	1.147.105	656.787	590	—	637.579	18.618	490.318	14.000	447.783	25.535	3.000
Πολιτιστικά κτίρια	215.863	215.863	—	—	115.863	100.000	—	—	—	—	—
1996	4.335.954	1.461.311	257.053	12.000	635.967	556.291	2.874.643	463.038	1.418.700	921.082	71.823
Μουσεία	3.406.968	1.290.675	257.053	10.000	496.649	526.973	2.116.293	463.038	1.390.388	225.981	36.886
Αρχαιολογικές συλλογές	29.772	29.772	—	2.000	17.397	10.375	—	—	—	—	—
Φυλάκια	7.428	7.428	—	—	3.193	4.235	—	—	—	—	—
Διατηρητέα κτίρια ⁽¹⁾	851.049	127.636	—	—	118.728	8.908	723.413	—	28.312	695.101	—
Πολιτιστικά κτίρια	40.737	5.800	—	—	—	5.800	34.937	—	—	—	34.937
1997	5.634.076	1.944.698	282.876	48.684	713.472	899.666	3.689.378	515.038	1.389.100	1.146.642	638.598
Μουσεία	4.303.844	1.670.199	278.045	29.959	539.098	823.097	2.633.645	515.038	1.355.388	164.812	598.407
Αρχαιολογικές συλλογές	80.268	78.000	—	800	38.700	38.500	2.268	—	500	—	1.768
Φυλάκια	19.975	17.331	4.831	—	10.750	1.750	2.644	—	—	823	1.821
Διατηρητέα κτίρια ⁽¹⁾	1.057.340	149.168	—	17.925	124.924	6.319	908.172	—	30.236	877.449	487
Πολιτιστικά κτίρια	172.649	30.000	—	—	—	30.000	142.649	—	2.976	103.558	36.115

(1) Περιλαμβάνονται δημόσιες βιβλιοθήκες, αρχαία, πνευματικά κέντρα, θέατρα κλπ.

Πίνακας 13 Δαπάνες έργων που έχουν εκτελεσθεί σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους, και δαπάνες έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη: 1994 - 1997

Σε χιλιάδες δραχμές

Έτη, Κατηγορίες μνημείων	Γενικό σύνολο δαπανών	Έργων που έχουν εκτελεσθεί					Έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη				
		Σύνολο	Αναστήλω-σης, στε-ρέωσης	Διαμόρ-φωσης	Επισκευής - συντήρησης	Λειτουργι-κότητας	Σύνολο	Αναστήλω-σης, στε-ρέωσης	Διαμόρ-φωσης	Επισκευής - συντήρησης	Λειτουργι-κότητας
1994	4.961.898	2.789.473	1.437.952	458.570	387.040	505.912	2.172.425	1.052.276	726.054	351.647	42.449
Αρχαία	2.926.845	1.387.459	555.917	399.057	176.379	256.106	1.539.387	637.386	696.374	180.377	25.250
Βυζαντινά	1.459.763	1.052.707	832.541	55.193	103.300	61.673	407.056	334.876	29.680	29.000	13.500
Νεότερα	575.290	349.308	49.494	4.320	107.361	188.133	225.983	80.014	—	142.270	3.699
1995	3.809.305	3.011.353	2.077.547	392.078	277.041	264.687	797.952	545.049	80.518	128.541	43.844
Αρχαία	1.181.396	914.969	408.060	185.728	113.600	207.581	266.427	105.247	54.094	80.742	26.344
Βυζαντινά	1.696.205	1.238.213	877.486	206.350	99.731	54.645	457.992	387.568	26.424	26.500	17.500
Νεότερα	931.704	858.171	792.000	—	63.710	2.461	73.533	52.234	—	21.299	—
1996	5.633.247	2.874.679	1.543.681	559.329	360.432	411.236	2.758.568	1.932.020	415.929	255.915	54.703
Αρχαία	3.034.903	1.723.144	772.916	419.577	165.521	365.129	1.311.759	812.242	267.124	201.393	31.000
Βυζαντινά	1.887.411	905.472	668.066	138.552	70.877	27.977	981.939	704.721	118.992	34.522	23.703
Νεότερα	710.933	246.063	102.699	1.200	124.034	18.130	464.870	415.057	29.813	20.000	—
1997	5.902.626	3.421.370	1.566.223	864.952	469.559	520.634	2.481.256	1.517.352	468.534	308.884	186.486
Αρχαία	2.693.828	1.577.723	443.186	598.650	178.598	357.288	1.116.105	522.760	403.419	97.985	91.941
Βυζαντινά	2.383.387	1.614.880	1.015.958	262.309	196.812	139.801	768.507	516.315	15.115	146.952	90.125
Νεότερα	825.411	228.767	107.079	3.993	94.149	23.546	596.644	478.277	50.000	63.947	4.420

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΠΗΓΕΣ

- Α.Δ. Παπαδασκαλόπουλος : «Πρότυπα και Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1995.
- Bonnie Burnham : «The protection of cultural property», Λονδίνο, 1986.
- Εγκυκλοπαίδεια «ΔΟΜΗ»: Εκδόσεις Δομή Αθήναι, τόμοι 2^{ος}, 5^{ος}, 10^{ος}, 12^{ος}.
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού.
- Ελληνικό Τμήμα του ICOM (Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων) : Ασωμάτων 15, Αθήνα.
- Grispin Paine and Timothy Amrose : «Museum Basics», Washington, 1985.
- «Η Αρχαιότητα που μας αξίζει» : Εφημερίδα το ΒΗΜΑ, άρθρο της Νίκης Λοϊζίδη, 1 Απριλίου 2001.
- J. Williamson : «Regional Inequality and the Process of National Development», as Economics Development and Cultural Change, 1965.
- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών : Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 1994-1997, Αθήνα, 1993.
- «Μουσεία» : Ένθετο «Το άλλο ΒΗΜΑ», 20 Μαΐου 2001.
- Πρακτικά Α΄ συνάντησης Μουσιολογίας του ICOM, 1984.
- Συνέδριο Μουσιολογίας του ICOM : «Museum and Tourism»
- Τράπεζα Ελλάδος : Μακροχρόνιες στατιστικές σειρές της Ελληνικής Οικονομίας, Αθήνα, 1989.
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας : Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως 1994-1997, Προκαταρκτικά, Αθήνα, 1994.
- Υπουργείο Πολιτισμού.